Viorel Şerban

¶

Bazarul cu amintiri

Viorel Şerban s-a născut la 27 martie, 1951, în satul Peştera.com. Băiţa, jud. Hunedoara. Primele clase în satul natal. De la zece ani, pierzându-şi total vederea în urma exploziei unei grenade, este transferat la Cluj, la Şcoala pentru nevăzători, absolvind aici liceul în 1973. Continuă la postliceala de balneofizioterapie de la Bucureşti şi, devenind asistent medical în domeniu, se angajează ca masor în staţiunea Geoagiu-Băi, Hunedoara. După pensionare în 2010, continuă să profeseze la propriul cabinet din aceeaşi staţiune.

Face parte din colegiul de redacţie al revistei „Litera noastră” şi din Comisia de cultură şi presă a Asociaţiei nevăzătorilor din România. A câştigat numeroase premii literare la concursurile patronate de această organizaţie.

A debutat editorial în 2001 cu volumul de poezii *în umbra cuvintelor*, ed. Călăuza din Deva. Au urmat: *Feţele trecutului*, proză scurtă, 2003, la aceeaşi editură, *Prizonierul iluziilor*, poezii, 2005, *Colecţionarul de amintiri*, proză scurtă, 2007, *Dacă ar fi un roman*... 2010 şi *Incendiu în albastru*, poezii, 2014, toate apărute la ed. Limes, Cluj-Napoca. Este prezent cu poezii şi în antologiile: *O sută de ani de poezie în oraşul Paliei*, Orăştie, 2012, *Ochiul de litere*, Oradea şi *Antologia scriitorilor nevăzători*, 2017. Ar putea să adune într-un volum mai gras sau mai suplu, după un criteriu al lui Andrei Codrescu, materialele de presă publicate în „Litera noastră” şi în alte periodice.

Viorel Şerban
BAZARUL CU AMINTIRI
Prefaţă de Mircea Petean
LIMES
2017
Colecţia PARALITERARIA
Edittor: MIRCEA PETEAN

Coperta: OANA STEPAN
© Viorel Şerban
© Editura Limes, 2017, pentru prezenta versiune
Cluj-Napoca
Tel. /fax: 0264/544109; 0723/194022
Email: editura limes2008 @@yahoo.com www.editura limes.ro
ISBN 978 – 606 – 799 – 096 – 6

CURAJUL ATITUDINII

Cu siguranţă nu m-aş fi apropiat atât de tare de lumea nevăzătorilor dacă nu aş fi acceptat să joc rolul omului-de-hârtie-cu-coperţi-de-carton. În această calitate îndeosebi am fost căutat de doi dintre liderii Asociaţiei Nevăzătorilor din România – Radu Sergiu Ruba şi Ion Podosu – scriitori importanţi amândoi, pe care-i ştiu din tinereţe. Aşa i-am descoperit pe câţiva dintre cei ce se străduiesc să confere şi o dimensiune estetică existenţei lor marcate de acest handicap. Aceştia au devenit colaboratorii mei şi ai Limes-ului nostru dacă nu chiar limesieni adevăraţi. În afara celor doi amintiţi deja, i-aş pomeni aici pe Ioana Albu, autoarea unor texte fantasy de o stranietate de-a dreptul terifiantă pe alocuri, Maria Pană, cu *Trapezul vieţii*, operă romanescă vastă, din care am publicat recent un prim volum, şi Viorel Şerban, vechi „client” de-al nostru, din opera căruia am publicat două volume de versuri – *Prizonierul iluziilor* şi *Incendiu în albastru* –, un altul de proză scurtă – *Colecţionarul de amintiri* – şi romanul *Dac-ar fi un roman*... *Bazarul cu amintiri* e a cincea sa colaborare cu noi: e limpede-Viorel Şerban a devenit limesian cu acte în regulă...

Caracter dârz şi tenace, Viorel Şerban e un scriitor care s-a exersat, cum am văzut, în mai multe genuri literare: poezie, proză scurtă, roman şi, aş adăuga, cu voia lui şi a domniilor voastre... critică literară. Surpriza acestei cărţi este capitolul final intitulat cu *cărţile pe masă*, dar şi micul text confesiv, o adevărată ars poetica, în fond – *Poetul şi poezia*. *Confesiuni*. Urmând modelul unor iluştri predecesori precum italianul Umberto Saba sau Ilie

Constantin, la noi, Viorel Şerban îşi analizează propriile creaţii, fiind cât se poate de atent atât la articulaţiile de ordin structural sau de viziune, cât şi la aspecte care ţin de receptarea operei sale. E valorizantă privirea sa critică orientată asupra propriei opere, căci nu are nimic a-şi reproşa, textele sale fiind libere de orice ingerinţe de ordin ideologic sau politic.

Ca prozator, el are meritul de a schimba cu lejeritate diverse registre ale epicului, de la rememorarea unor secvenţe din trecutul propriu (*Prietenii*, *Ochii albaştri*), la evocarea unor tragedii colective, precum războiul (*Opt ani în infernul roşu*) şi totalitarismul. El are curajul atitudinii ferme: crede în iubire şi prietenie, este pacifist, antirăzboinic şi anticomunist. O pasiune comună – dragostea pentru literatură – l-a ţinut şi îl menţine aproape de Radu Sergiu Ruba „cel vioi şi vorbăreţ” şi Ion Podosu (legătura dintre ei s-a realizat printr-o scrisoare pe care autorul nostru a compus-o pentru părinţii prietenului său) cel ermetic în poezie, dar sobru şi bine informat în comentariile critice şi în publicistica sa. În ciuda singurătăţii şi izolării la care îl condamnă cecitatea, Viorel Şerban este un sociabil, atent şi generos cu ceilalţi, deşi, lucid, remarcă undeva următoarele: „Unii ne vor testa, alţii se vor folosi de noi, iar alţii ne vor învăţa câte ceva. Dar cel mai important este că vor fi şi câţiva care vor scoate la iveală tot ce e mai bun din noi”. Asta nu-l împiedică să-i observe şi să-i sancţioneze cu vervă ironică şi umoristică pe cei infatuaţi, pe trufaşi, pe şarlatani sau pe făţarnici. Textele din partea a doua a cărţii – *Întâmplări de tot hazul* – sunt de un comic savuros, autorul dovedindu-se mare meşter îndeosebi în exploatarea comicului de limbaj: *prevenţie* nu *promiscuitate*, tratament *cu curenţi interferenţiali* nu tratament *cu indiferenţă*; băi *galvanice* nu băi *balcanice*; oamenii sunt *primitori* nu *primitivi*; cineva vorbeşte de *atenţiune* în loc de *tensiune* iar altcineva foloseşte cuvântul *radioepiscopie* în loc de *radioscopie*. Absolut memorabilă este povestirea despre disperarea unei infirmiere nenorocite căreia câinele i-a

înfulecat, laolaltă cu slănina, carnetul de partid, devenind astfel membru cu drepturi depline, pare-se… (*Câinele, slănina şi carnetul de partid*).

Delicate, străbătute de un fior liric aparte sunt prozele în care autorul nostru evocă anii tinereţii, ai inocenţei şi candorii, anii primei iubiri sau a iubirii năvalnice, încheiată prematur, pentru o Veronica plecată departe (*Ochii albaştri*). Tot o poveste de dragoste se află în centrul unui alt text, de mai mare amplitudine, a cărui acţiune e plasată în Viena din timpul celui de-al doilea război mondial; protagonistul e un adolescent care descoperă că soarta l-a scutit de la a alege între condiţia de ţăran şi cea de muncitor la uzina metalurgică de la marginea oraşului din apropiere, aruncându-l la o şcoală de ucenici tocmai în… Germania, la München. Mai târziu, la Viena, o cunoaşte pe Herta, fiica unui brutar neamţ originar dintr-un sat vecin; idila lor le va însenina existenţa în anii cenuşii ai celei de-a doua conflagraţii mondiale, numai că sfârşitul războiului îi va separa brutal; Viena fiind împărţită în patru regiuni, în 1946, el rămase în partea ocupată de forţele aliate în vreme ce ea căzu în zona controlată de sovietici; şansa de a se întâlni la un Festival al Tineretului organizat în partea sovietică a oraşului le-a fost zădărnicită de soldaţii sovietici, care, aflând că eroul nostru este român, l-au taxat drept spion şi l-au tratat ca atare, arestându-l şi trimiţându-l tot mai spre est, până în Siberia unde a trăit opt ani de cumplite suferinţe şi privaţiuni, urmaţi de alţi şase petrecuţi într-un lagăr de pe Volga.

Un destin asemănător cunoaşte profesorul Bora, eroul povestirii *Victime şi călăi*, care este arestat de Securitate pe motiv că participae, ca membru al Comitetului de organizare, la Serbarea de la Putna, din 1957, pricinuită de aniversarea a 500 de ani de la urcarea pe tron a lui Ştefan cel Mare, manifestare împiedicată de autorităţile comuniste ale vremii. Închis la Aiud, acesta va fi silit să îndure umilinţe teribile, inclusiv pe aceea de a accepta – de frică – tacit, delaţiunea.

Povestea unei crime pasionale formează trama epică a povestirii *Mesajul din vis*, care are ceva din tensiunea şi dramatismul romanelor siberiene ale unui Valentin Rasputin, de pildă.

În fine, în *Dimineaţă de august* amestecul dintre oniric şi real are darul de a sugera cu o teribilă acuitate derapajele unei istorii ieşită din ţâţâni, care distruge comunităţi întregi, mutilează destine, semănând haos şi confuzie în lume.

Iată, aşadar, un mănunchi de proze scurte, foarte diverse atât ca tematică, cât şi ca modalităţi stilistice, primite în dar de la un povestaş capabil să scruteze cu aceeaşi abilitate adâncimile sufletului individual, până la traumă, câteodată, şi rătăcirile omului smuls din rădăcini de un vânt potrivnic şi purtat ca un ciulin pe bărăganul istoriei.

Mircea Petean

Floreşti – Cluj, 30 mai 2017

CAPITOLUL I

Nostalgii şi amintiri

Prietenii

Parcă mai ieri eram tânăr, tânăr de tot, şi parcurgeam viaţa alături de prietenii mei, lipsiţi de griji majore. Când s-au dus toţi aceşti ani?… Ştiu bine că i-am trăit pe toţi. Revăd, adesea, cum erau odată acei ani, cu toate speranţele şi visele lor.

Acum, când trăiesc iarna vieţii mele, parcă sunt luat prin surprindere şi mă întreb când am ajuns aici şi cum de am ajuns atât de repede?!… Unde s-au dus atâţia ani şi unde s-a dus tinereţea?…

Există lucruri pe care acum mi-aş dori să nu le fi făcut sau lucruri pe care ar fi trebuit să le fac, dar, într-adevăr, sunt şi multe lucruri de care mă bucur că le-am făcut. Este bine ştiut că în viaţă nu trebuie să aştepţi momentul potrivit, ci să cauţi să îţi creezi tu, momentul oportun, renunţând la amânări. Dar hai să încerc a nu mai regreta trecutul şi să mă bucur de clipa prezentă, căci ea nu va mai fi trăită a doua oră. A trecut mult timp de atunci,

de la primele noastre întâlniri. Am petrecut mulţi ani împreună cu prietenii mei în şcoala clujeană, ani ce pentru mine nu şi-au pierdut nimic din importanţa şi bucuria cu care parcurgeam, pe atunci, firul vieţii noastre tinere. Pentru prietenii mei, ajunşi azi personalităţi importante, acele clipe îndepărtate poate par naivităţi ale copilăriei. Eu, însă, când mă gândesc la ele, le văd derulându-se ca pe o peliculă cinematografică, aşa cum au fost.

Primul dintre cei doi buni prieteni, pe care l-am întâlnit şi ne-am împrietenit încă de atunci, a fost Radu. Revăd acea după-amiază de iarnă a primei noastre întâlniri, şi acum, destul de clar. Eu eram în clasa a III-a. Venisem doar din toamnă la şcoala de nevăzători din Cluj, după ce petrecusem un an într-o şcoală similară din Târgu Frumos.

Pe coridorul pe care ne plimbam, în pauzele dintre orele de clasă şi în timpul liber, a apărut un băiat mic de statură, vioi şi vorbăreţ, împreună cu altul mai înalt, pe nume Stelian, pe care îl cunoşteam, fiindcă era din acelaşi colţ de ţară din care veneam şi eu. Apropiindu-se de mine, Stelian mi l-a prezentat pe Radu, băiatul cel vioi şi vorbăreţ. După aceea, m-au rugat să le împrumut o carte de poveşti, pe care mi-o făcuse, nu mai ştiu cine, cadou. Clasei mele tocmai ne-o terminase de citit doamna educatoare Olivia Popa, trecută acum demult la odihna veşnică. Le-am împrumutat-o. Îmi amintesc bine că era vorba de cartea de poveşti „Roman Năzdrăvan” a scriitorului Nicolae Filimon, autorul romanului „Ciocoii vechi şi noi”. După câteva zile, cartea mi-a fost adusă de Radu. Plăcându-i şi lui povestea celor trei fraţi olteni, „dintre care unul era năzdrăvan”, am început să discutăm cu multă pasiune despre întâmplările povestite în acea carte. Îmi mai amintesc că el mi-a explicat, pe atunci Radu mai avea un rest bunicel de vedere, că pe coperta cărţii era desenat un tânăr călare pe un cal înaripat, desigur Roman Năzdrăvan, care călărea calul răpit de la zmeu. Acea carte a făcut ca să ne apropiem unul de altul, iar după aceea am simţit amândoi nevoia de a ne împărtăşii

bucuriile şi necazurile specifice acelei vârste, odată cu acestea observând cum creşte şi sentimentul de prietenie între noi.

Cu Nelu, al doilea bun prieten, m-am împrietenit puţin mai târziu, tot în acelaşi an şcolar, spre primăvară. Aici nu a mai fost la mijloc o carte, ci o scrisoare adresată părinţilor lui, pe care el mă rugase să le-o scriu. Tocmai învăţasem scrierea Klein, scriere pe care o foloseau, pe atunci, nevăzătorii, pentru a putea coresponda cu persoanele văzătoare. Scrierea se învăţa de către elevi începând cu clasa a III-a. Acea scriere inventată de institutorul austriac pe la începutul secolului XIX, am folosit-o destul de puţin, aproximativ vreo doi ani.

După acea scrisoare am început să ne căutăm din ce în ce mai des, împărtăşindu-ne gândurile şi trăirile ce le aveam amândoi, pe atunci, în anii frumoşi ai copilăriei. Au urmat, apoi, şi cărţile.

Au venit anii de liceu, cu intense preocupări literare. Parcă văd şi acum cum ne adunam toţi trei, mai ales după cină, şi prezentam fiecare ce reuşisem să scriem. Am învăţat şi ne-am învăţat unul pe altul ce e literatura, scriind, pe atunci, nu ca să publicăm, însă citindu-ne unul altuia aproape tot ce reuşeam să creăm, comentând şi dându-ne sfaturi, atâta cât ne pricepeam la acea vârstă. Nelu, încă de pe atunci, se remarcase în ceea ce privea critica şi analiza literară.

De mare folos ne-au fost poeziile transcrise în braille de domnul profesor Petre Mereuţă, trecut de mult timp în lumea fără dor, cel care mi-a predat limba română, începând cu clasa a V-a până la terminarea liceului. Acele poezii, domnia sa le împrumuta celor dornici să cunoască literatura. Am transcris şi noi din diferiţi autori, pe atunci existând foarte puţină poezie tipărită în braille. Prin anul doi sau trei de liceu, eu transcrisesem în braille „Sonetele închipuite ale lui Sakespeare în traducere imaginară” de Vasile Voiculescu.

Atât în timpul anilor de şcoală, cât şi după aceea, corespondenţa noastră, a celor trei prieteni, a conţinut

atât păreri despre ceea ce citeam, cât şi una sau mai multe poezii din creaţia proprie. Regret mult că nu am păstrat măcar o parte din acea corespondenţă. Al doilea regret pe care îl am este faptul că, la terminarea şcolilor, fiecare ne-am stabilit în altă localitate, la sute de kilometri depărtare unul de altul. Mă consolez, însă, cu ideea că prietenii adevăraţi nu sunt aceia aflaţi tot timpul lângă noi când ne este bine şi suntem fericiţi, ci cei care ne sunt alături când ne este cel mai greu. Astfel ne-am convins că prietenia adevărată continuă să existe şi la distanţă.

De-a lungul anilor au existat multe cărţi pe care le-am analizat împreună, sute de scrisori pe care ni le-am scris, însă cele care au pus bazele prieteniei noastre, prietenie care îşi păstrează peste timp căldura şi sinceritatea, rămân acea carte cu călăreţul şi calul său înaripat pe copertă şi acea scrisoare în Klein scrisă de mine părinţilor lui Nelu.

Ochii albaştri

Eram tineri şi fericiţi. Paşii ne răsunau veseli, pe străzile oraşului dintre coline. Primăvara din noi se îmbrăţişa cu primăvara din pomi. Cât timp a trecut de atunci, de când paşii mă purtau de-a lungul şi de-a latul acestui oraş?...

Când am păşit prima oară pe străzile Clujului, am rămas pentru puţin timp aici. Venisem, mai bine zis, fusesem adus, cu speranţa că o să reuşesc să recâştig ceea ce pierdusem într-o clipă, însă pierderea s-a dovedit a fi ireparabilă.

După un periplu de un an şi ceva pe meleaguri moldave, într-un orăşel numit Târgu Frumos, m-am întors la Cluj, această vatră incomparabilă de istorie europeană şi de memorie românească. Blaga se stinsese de un an şi mai bine, dar paşii săi mai răsunau pe străzi, în frunzele copacilor şi în sufletele oamenilor, glasul său mai răscolea „mirabile seminţe”. De acum aveam să sorb „lumină lină” din izvoarele cunoaşterii, călăuzit de bunii dascăli de la şcoala de nevăzători de aici.

În acest loc s-au legat prieteniile mele, care îşi

păstrează peste timp căldura şi sinceritatea. Am petrecut tot aici cele mai fericite clipe ale vieţii, am visat la multe, am făurit idealuri. Majoritatea au rămas doar vise, dar unele sau şi înfăptuit.

Odată cu trecerea timpului învăţăm că oamenii pe care îi întâlnim în timpul vieţii, îi întâlnim cu un anumit scop. Unii ne vor testa, alţii se vor folosi de noi, iar alţii ne vor învăţa câte ceva. Dar cel mai important este că vor fi şi câţiva care vor scoate la iveală tot ce e mai bun din noi.

Iată-mă după atâtea zeci de ani, din nou în Cluj, pentru doar trei zile, fără aceeaşi exuberanţă şi zburdălnicie a tinereţii, dar cu aceeaşi încântare, alături de o delicată şi graţioasă doamnă, buna mea prietenă Beatrice.

Întâlnirea cu ea, sau chiar numai posibilitatea de a-i auzi glasul, îmi prilejuiesc o mare bucurie. Acea bucurie pe care o simţi atunci când ţii în mână o floare, bineînţeles floarea preferată, putând să o admiri în voie, să îi savurezi parfumul, să îţi încânţi privirea cu gingăşia colorată a petalelor ei.

Acordurile plăcute şi senzuale ale unui vals inundă sala încăpătoare şi frumos aranjată a restaurantului din hotelul Someşul. Nu putem rezista chemărilor îmbietoare ale muzicii şi iată-ne în mijlocul ringului de dans.

Corpurile noastre îmbrăţişate plutesc în ritmul îmbătător al valsului. Nu am mai dansat cam de mult timp şi, ca să compensez, eventual, ineficienţe ritmice, îi şoptesc câte ceva plăcut la ureche, partenerei de dans. Îmi dau foarte bine seama că o femeie poate gusta un dans şi cu un partener mai puţin perfect în ce priveşte rigorile dansului. Numai când acesta ar fi complet idiot s-ar putea întâmpla altfel. Stângăciile, ca şi timiditatea, au un farmec discret, prin surprizele care le provoacă, prin panica naivă pe care o răspândesc. Femeile iubesc, uneori, imperfecţiunile acestea atât de calde. Nu dansăm pentru prima oară împreună. Ea dansează foarte bine şi cu multă pasiune. Lângă ea, îmi uit şi eu vârsta.

Revăd şi acum acele câteva zile petrecute pentru

prima oară împreună şi aud, parcă aievea, acel râs dulce-excitant al ei de atunci. Acel timp petrecut numai de noi doi, departe de toţi şi de toate, la poale de munte, a fost începutul altor întâlniri, din păcate, la fel de scurte.

Corpul ei, când dansează, are un mister aparte, un mister care te învăluie, care te îndeamnă parcă să încerci să îl descifrezi. Este cu mult mai tânără ca mine şi, cu toate acestea, ştie atât de bine să mă facă să uit, în timpul dansului, această diferenţă, încât când o strâng în braţe am impresia că şi eu am anii ei. În voce are o vibraţie sinceră şi pasionată. Voluptatea pe care o gust este aceea a unei plăceri pe care numai experienţa partenerei e în stare să o procure. Alături de ea, în timp ce dansăm, de multe ori am impresia că iau pentru prima oară cunoştinţă cu ceea ce este o femeie, învăţând, totodată, ce înseamnă să fii bărbat. Nu am ştiut, până la ea, că o femeie poate fi atât de nesfârşit mângâietoare, capabilă să te conducă, urmându-te totuşi, cu acea pasivitate voluptuos-activă şi plină de căldură, care te aruncă într-o mare de parfumuri dulci-senzuale. Trupul meu caută să simtă căldura încântătoare a celuilalt trup, strâns drăgăstos lângă mine, prelungind la nesfârşit îmbrăţişarea. Nu, cu siguranţă nu am cunoscut niciodată, la o altă femeie, aceste unde mângâietoare, ale unei călduri fără sfârşit, pe care simţurile mele, îmbătate de extaz, le sorb cu voluptate, în acelaşi timp ce, înăuntrul meu, parcă celebrez triumful cuceritorului, al învingătorului.

Îmbătat de ritmul ameţitor al dansului, cât şi de vraja corpului ei, realizez că valsul s-a terminat şi că orchestra s-a oprit, de-abia când o aud că îmi spune, cu zâmbetul dulce ce îi flutură pe buze:

— E gata, s-a sfârşit! Trebuie să ne întoarcem la masă. Uite că Nina şi Nelu ne fac semn că ne aşteaptă.

Şi îşi apropie drăgăstos obrazul de al meu.

Sala restaurantului, cu mesele încărcate de bunătăţi culinare, e aproape în întregime ocupată. Murmurul vocilor celor aflaţi la mese, împreună cu zgomotul făcut de tacâmuri şi pahare ciocnite, devine din ce în ce tot mai

intens. Ajungând la masa noastră, prietenul meu şi soţia sa ne întâmpină, exclamând plini de admiraţie:

— Bravo Trice, bravo Vio! Aţi dansat minunat. Parcă eraţi doi adolescenţi îndrăgostiţi.

Sunt mai puţin receptiv la spusele prietenilor. Vraja provocată de dans, alături de Beatrice, încă mă stăpâneşte. Trag scaunul de sub masă şi mă aşez. În acel moment, cele spuse de prieteni, şi mai ales propoziţi, „Aţi dansat ca doi adolescenţi îndrăgostiţi”. Începe să mi se cristalizeze în creier. Totodată cu ea prinde contur imaginea unui chip, urmată de amintiri demult ascunse în sertarele memoriei. Imaginea acelui chip şi amintirile prind tot mai intens viaţă. De când nu m-am mai gândit la acel chip şi la acea perioadă atât de luminoasă şi plină de romantism din viaţa mea?... E atât de mult de când nu m-am mai gândit, dar cât de limpede începe să se contureze totul! Cât de vii devin amintirile, deşi e atât de mult timp de când au avut loc.

Chipul care se zugrăveşte pe ecranul memoriei e de o neasemuită candoare, terestru totuşi, fără evlavie de înger. Ochii albaştri, că ai vichingilor, cerceii din urechi atârnă ca două vişine coapte, sărutându-i gâtul imaculat de alb, la fiecare mişcare a capului. În întreaga ei fizionomie se poate admira o feminitate înfloritoare. Gura mică şi senzuală, avea tot timpul pe buze un surâs inocent.

Parcă o cunoşteam de la începutul începuturilor, aşa mi se părea şi simţeam atunci. O cunoscusem la o serată de dans, care avusese loc în sala de muzică a şcolii. Venise acolo cu un văr al ei, Iosif, bun amic al meu, mai mic decât mine cu vreo doi ani. Veronica era de vârsta mea. Lucra ca ospătară la un restaurant din oraş. În scurt timp, ea ajunsese să însemne, pentru mine, toată lumea. Ne simţeam atât de legaţi unul de altul, încât eram convinşi că orice se va întâmpla în viaţă, destinul ne unise pentru totdeauna.

Ochii albaştri ai Veronicăi semănau foarte mult cu ai mei, lucru remarcat de ea într-una din primele noastre întâlniri. Da, acum erau şi ai mei albaştri, deşi cândva

fuseseră căprui. Fuseseră căprui până când destinul hotărâse ca viaţa mea să îşi schimbe cursul. Hotărâse ca acea lume inundată de culori să fie înlocuită cu una a sunetelor şi a imaginilor tactile şi olfactive.

Acum luptam din răsputeri ca diferenţa dintre mine şi lumea din rândul căreia fusesem smuls atât de brusc, să fie cât mai mică, ca ceea ce mă deosebea de ei să nu se observe, trăind visul unei vieţi ce ar putea reintra în normalitatea pe care o părăsisem atât de brusc, cu câţiva ani în urmă.

Reuşeam destul de bine să maschez lipsa vederii, încât chiar Veronica, deşi trecuse aproape o lună de când ne cunoşteam, timp în care ne întâlnisem de mai multe ori, nu îi venise să creadă că acei ochi albaştri, pe care, zicea ea, îi surprinsese adesea admirând-o, priveau în interior spre amintiri din trecut, asemuind-o cu chipuri dragi păstrate în sertarele memoriei.

Întâmplarea făcuse ca într-o clipă amiază de mai, făcându-i o vizită împreună cu Iosif, amicul meu şi în acelaşi timp vărul ei, în locuinţa sa, care se afla într-un bloc la etajul trei, ea ne-a arătat nişte fotografii făcute undeva în Apuseni, la absolvirea şcolii de ospătari. Pusese fotografiile pe masă, în faţa mea, şi o simţeam că aşteaptă să-mi spun părerea despre ele. Câteva secunde am simţit că totul în jurul meu se prăbuşeşte, că tot castelul meu clădit din iluzii se destramă în mii şi mii de bucăţi, care mă acoperă, sufocându-mă. M-am forţat să îmi revin şi să încerc să găsesc o ieşire, dar nicio idee cât de cât acceptabilă nu reuşeam să găsesc. Să îi spun, pur şi simplu, că sunt frumoase, suna prea banal, mai ales că era vorba de nişte poze în care apărea chipul celei pe care începusem să o iubesc şi simţeam că şi ea împărtăşeşte acest sentiment. Ar fi putut urma întrebări la care nu s-ar fi putut răspunde evaziv. Situaţia era fără ieşire, şi totuşi trebuia făcut ceva… Peste toată această prăpastie ce părea de netrecut, m-am hotărât, în cele din urmă, să întind o punte acoperită cu cărbuni aprinşi, care, deşi ştiam că îmi va arde adânc orgoliul, eram hotărât să o trec.

Cu glas răguşit şi destul de încet i-am şoptit.

— Veronica, te rog să mă scuzi, dar eu nu… – şi glasul deveni mai jos şi mai şoptit. Eu nu văd… – şi parcă o piatră uriaşă s-a ridicat de pe pieptul meu.

A urmat o pauză de câteva secunde, care a părut o veşnicie, în care ni se auzea şi respiraţia. S-a apropiat mai mult de mine şi am auzit-o spunând timid.

— Nu cred!… Nu se poate, Vio!…

Ea îşi închipuise până atunci că văd şi eu ca vărul ei Iosif, care avea un rest de vedere destul de bunicel. Întorcându-mi capul spre ea, cu un oftat slab i-am răspuns.

— Ba se poate, Veronico dragă! Ce ai auzit, din păcate, e foarte adevărat.

Şi am rămas cu privirea îndreptată spre ea. Mă simţeam pregătit pentru orice. Am simţit cum braţele ei, care atârnau până atunci de-a lungul corpului, s-au ridicat şi mi-au înlănţuit gâtul, iar buzele ei îmi căutau cu nerăbdare gura. Acel sărut spunea atât de mult, încât o mie de cuvinte nu ar fi fost în stare să redea totul.

Deşi întâmplarea nu umbrise cu nimic prietenia noastră, ci dimpotrivă, ea devenise mai tandră, pe mine mă adusese cu picioarele pe pământ, făcându-mă să îmi dau seama că în viaţă sunt bariere care nu pot fi înlăturate în totalitate, oricât ai vrea şi oricâtă străduinţe ai depune. Am simţit, în acelaşi timp, după acea întâmplare, şi o mare uşurare. De multe ori mă gândisem cu groază la clipa când Veronica ar afla adevărul, când masca pe care eu mă străduiam să o păstrez intactă, va cădea şi ea mă va cunoaşte aşa cum eram în realitate. Pe atunci încă nu ştiam că jocul vieţii trebuie derulat numai cu cărţile pe faţă, dacă vrei să fii scutit de scurtcircuite atât de dureroase. „Tinereţea de ar şti, bătrâneţea de ar putea”. – se spune într-o maximă.

De câte ori aveam posibilitatea să ies în oraş nu ratam ocazia să o vizitez. Viaţa de internat era destul de severă, în acei ani, şi în oraş puteam ieşi numai în anumite zile şi la anumite ore bine stabilite, dar ingeniozitatea elevilor a găsit întotdeauna metode să treacă, la nevoie, şi

peste aceste bariere. La cei optsprezece ani ai mei, câţi aveam pe atunci, încălcasem cu succes acele restricţii, pentru a mă putea întâlni cu ea.

Îmi vine în minte o zi de vineri, vineri după-amiază când puteam ieşi în oraş. Imediat după ce luasem masa de prânz, cerusem bilet de voie de la profesorul de serviciu, mă îmbrăcasem în grabă în costumul de oraş şi mă pregăteam să ies din clasă, când elevul de serviciu pe şcoală m-a anunţat că sunt chemat de cineva la poartă.

Am pornit degrabă spre poartă şi acolo, pe coridorul de la intrare, cineva mi-a ieşit brusc în faţă şi m-a prins de mâini. Un parfum suav m-a învăluit îndată. Nu am avut nicio ezitare şi am exclamat mirat.

— Veronica, tu aici?! Ce surpriză plăcută draga mea!

Surprinsă, desigur nu se aştepta să o recunosc chiar din prima clipă, câteva secunde rămăsese nemişcată, apoi am simţit cum mă prinde în braţe şi cu o vibraţie sinceră şi pasionată a vocii, a spus.

— Vio scumpule, cum ai reuşit să mă recunoşti aşa de repede?! Credeam că o să pot să te păcălesc.

Şi m-a sărutat prelung pe buze. Ochii îi străluceau, obrajii i se îmbujoraseră, iar buzele uşor arcuite se umeziseră. Toată fiinţa ei era o prezenţă vie şi puternică. Simţeam cum îmi pătrundea în carne apropierea trupului ei, dinspre care veneau spre mine chemări molatice.

După ce am stat aşa îmbrăţişaţi un timp, auzindu-se nişte voci dinspre ghereta portarului, ne-am desprins din îmbrăţişare şi am ieşit împreună în stradă. Ştiind că vinerea după amiază puteam ieşi în oraş, ea venise să mă invite să petrecem acea după amiază împreună.

Mergând spre centru, Veronica mi-a propus să intrăm în restaurantul unde lucra ea şi să servim ceva, urmând ca după aceea să ne continuăm plimbarea. Pe lângă frumuseţea şi drăgălăşenia ei admirabile, Veronica era şi deosebit de generoasă. La fiecare întâlnire mă trata cu tot felul de bunătăţi. Refuza să mă lase să achit eu, de fiecare dată ceea ce consumam împreună. Rareori reuşeam să o conving să accepte din partea mea câte un mic cadou.

Adevărul era că eu fiind elev, resursele băneşti îmi erau destul de limitate, deşi în comparaţie cu alţi colegi, puteam spune că o duceam destul de vine.

Chiar dacă la acea oră restaurantul era aproape gol, ceva mă făcea ca să refuz propunerea. Preferam să ne plimbăm şi să putem povesti în linişte. La insistenţele ei, însă, am acceptat şi am intrat. În restaurant era răcoare şi linişte, mai ales că muzica nu cânta.

Când mă aflam cu ea, doream să fim cât mai singuri şi, în afară de glasul ei, să nu aud nimic. Am luat loc la o masă mai retrasă. Nici nu ne aşezasem bine şi o colegă de-a ei a şi venit să ne întrebe cu ce dorim să ne servească. După ce colega ei ne aduse ce comandasem, am început să ne adâncim într-o intimitate plăcută, cele din jur pierzându-şi, în mare măsură importanţa. Furaţi de bucuria clipelor petrecute împreună, ne cufundam tot mai adânc dincolo de realitatea înconjurătoare. Cât de greu trecea timpul în care nu eram cu ea, dar şi clipele petrecute în oaza de linişte în care atât de puţin ne era dat să ne unim cu uitarea, ce puţine erau şi cât de repede se scurgeau!… De fiecare dată, la apariţia ei, simţeam cum echipajul inimii, plin de extaz, năvălea pe puntea sufletului, cântând „Oda bucuriei”.

După un timp petrecut în această uitare a lumii înconjurătoare, de la o masă aflată în celălalt capăt al restaurantului, un tip scund şi îndesat s-a ridicat şi s-a îndreptat spre noi. Ajungând în dreptul nostru, s-a oprit şi a început să ne privească insistent. Oprindu-se din vorbă, tocmai îmi spunea ce plănuise să facem duminică, Veronica a aruncat o privire mirată spre el şi l-a întrebat ce doreşte. Tipul, ca şi când nu ar fi auzit întrebarea, continua să ne privească şi mai insistent. M-am îndreptat în scaun şi m-am întors şi eu spre el. Cu un glas care voia să pară indiferent, l-am întrebat.

— Hei amice, care-i problema?…

Trezit din contemplare, spre marea mea surpriză, glasul pe care l-am auzit salutându-mă şi rostindu-mi numele, îmi era cunoscut. Era un tânăr din satul meu, sat

aflat la mult peste o sută de kilometri de aici. Nu mă aşteptam să îl întâlnesc în acest loc. În plus, de fiecare dată, întâlnirea cu acest individ nu îmi făcea nicio plăcere, fiind o persoană cicălitoare, plictisitoare şi agasantă. După ce m-a salutat şi mi-a rostit şi numele, după cum mă aşteptam, a urmat întrebarea care mă enerva şi nu îmi făcea plăcere, ori de câte ori o auzeam punându-mi-se: „Mă cunoşti?” Era o întrebare la care niciodată nu am ştiut cum e mai bine să răspund, când este pusă de indivizi ca acesta. Sunt situaţii când această întrebare nu are nimic deranjant, totul terminându-se cu o afirmaţie sau o negaţie. Mai ales pe atunci, erau mulţi care, prin felul cum mi-o puneau şi prin ceea ce urma, aveau darul să mă agaseze. Ştiam că dacă am să îi spun consăteanului că îl cunosc, va urma exclamaţia: „Uite că m-a recunoscut!” Şi dacă mai erau şi alte persoane în preajmă, adăuga invariabil: „Vedeţi că mă cunoaşte, chiar dacă nu vede!... M-a cunoscut după voce”. Dacă răspunsul era negativ, urmă: „Cum nu mă cunoşti?! Eu sunt...” Şi în glas se simţea acea compasiune atât de enervantă.

M-am hotărât rapid să îi spun pe nume, sperând că aşa am să scap mai uşor de el, mai ales, că se vedea că era şi cam cherchelit. De câte ori îl întâlneam, pe lângă faptul că era pisălog şi enervant, nu scăpa prilejul să îmi amintească de un eveniment tragic din viaţa mea, petrecut pe la vârsta de zece ani, ţinând să sublinieze cu lux de amănunte cum el şi alţi câţiva mă ajutaseră. Ca să nu îi dau timp să înceapă cu vechea poveste, l-am întrebat ce făcea pe aici şi, după ce mi-a răspuns, m-am grăbit să îi urez toate cele bune, spunându-i şi la revedere, crezând că astfel am să îl fac să înţeleagă că ne deranjase şi se va întoarce la masa lui. Dar spre marea mea indignare, el trăsese unul din cele două scaune libere de la masa noastră şi, aşezându-se, neauzind sau neluând în seamă ce îi spusesem, a început:

— Te-am văzut de cum ai intrat cu domnişoara pe uşă.

Şi şi-a îndreptat privirea spre ea, măsurând-o de sus

până jos.

— Te-am recunoscut imediat.

Şi după o scurtă pauză a adăugat, tot cu privirea la Veronica.

— Să ştii că îi o fată tare fainã, păcat că tu nu o poţi vedea!…

Enervat de-a binelea, mă pregăteam să îl reped, dar până să o fac eu, o aud pe Veronica spunându-i:

— Domnule, nu îţi fă dumneatale griji din această cauză. Ştie el de o mie de ori mai bine ca dumneata cum arăt.

Glasul îi tremura de enervare. Dându-şi seama că o supărase, acesta a încercat o scuză.

— Domnişoară, noi ne cunoaştem de copii. Eu îs cu zece ani mai mare ca el. Suntem din acelaşi sat. Eu, domnişoară, l-am ridicat din locul unde îl aruncase explozia, atunci când a avut accidentul, de şi-a pierdut vederea.

S-a întors spre mine şi m-a întrebat cu multă seninătate.

— Îţi mai aminteşti? Parcă te văd şi acum, acolo, în grămada de lemne.

O Doamne, de câte ori mă mai întrebase dacă îmi mai aminteam acel eveniment!… Cum aş fi putut uita acea zi în care viaţa îmi fusese deviată atât de brusc din cursul ei firesc!… De atâtea ori îmi spusese acest lucru, încât începusem să îl urăsc ca pe cineva care mi-ar fi făcut un rău. Încercasem în mai multe rânduri să îl fac să înţeleagă că acea întâmplare nu îmi făcea nicio plăcere să mi-o amintească, dimpotrivă, îmi crea suferinţă, însă el era incapabil să priceapă acest lucru.

Fusese într-o zi noroasă de început de iarnă, în paisprezece decembrie. Zăpada, în acel an, încă nu acoperise firele îngălbenite de iarbă. Mă întorsesem de la şcoală, mâncasem ceva şi, ca de obicei, plecasem cu cele câteva oi, pe care le aveam, pe dealul Măgura, ce se afla destul de aproape de casa noastră. Trecând peste partea de deal, pe care locuitori satului Peştera, localitatea mea

natală, o numeau Groace, un loc plin cu grămezi de piatră, rămase acolo, de la începutul Celui de-al doilea război mondial, când nemţii vruseseră să construiască o linie de cale fierată, care urma să lege Deva de Brad, rostogolind o piatră mai mare, de sub ea se ivise o cutie roşie, cam ruginită. M-am aplecat şi am ridicat-o. Deschizând-o, în ea am văzut un obiect ciudat, de forma unui ou, cu un inel la un capăt. Am privit câtva timp, destul de indiferent, acel obiect. Văzând apoi că oile se depărtaseră destul de mult, am scos obiectul ciudat din cutie, l-am vârât într-un buzunar şi am pornit pe urma lor. Ajuns pe vârful dealului Măgura, de unde se poate vedea întreg satul şi dealurile care îl înconjoară din toate părţile, m-am aşezat pe o piatră albă, căruia vântul şi ploile îi dăduseră un aspect de scaun. Priveliştea ce se poate admira de acolo este de o neasemuită frumuseţe, mai ales primăvara, când toată natura se trezeşte la viaţă. În zare, munţii negri, împăduriţi, care se înalţă unii după alţii, lăsând să se vadă prin spărturile lor alţi munţi depărtaţi, cu piscurile alburii şi fără luciu, ce se confundau mai totdeauna cu norii. Acum natura era sumbră şi posomorâtă. În zare, crestele munţilor se pierdeau într-o ceaţă groasă, lăptoasă.

Făcându-mi-se frig, m-am ridicat şi am pornit mai departe, spre cealaltă parte a dealului, în urma turmei de oi. După câteva ore, când primele umbre ale serii începuseră să se scurgă din cerul plumburiu, m-am întors spre casă pe acelaşi drum pe care venisem.

Ajuns în dreptul pietrei albe în formă de scaun, în iarba galbenă şi rară ce o înconjura, am observat un obiect la fel ca cel pe care îl găsisem în cutia roşie pe Groace. Am vârât mâna în buzunar şi am văzut că buzunarul era gol. Mi-am dat atunci seama că obiectul din iarbă îmi căzuse din buzunar. Uitasem cu desăvârşire de el şi cine ştie când mi l-aş mai fi amintit, de nu treceam pe acolo. M-am aplecat şi l-am luat din iarbă şi, fără a-i acorda nicio atenţie, l-am pus din nou în buzunar.

Ajuns în curtea casei, acasă era doar bunica. Tata nu se întorsese încă de la mină, iar mama era la râu, unde

spăla nişte haine. Am luat o teslă cu care se fac jgheaburile şi am început să cioplesc unul, pentru un izvor pe care îl descoperisem cu câteva zile mai înainte la o margine de pădure.

Aveam oarecare înclinare pentru lucrurile practice, multe îndeletniciri învăţându-le de la bunicul, cu care mă înţelegeam foarte bine.

În timp ce lucram la acel jgheab, am atins cu cotul buzunarul hainei în care se afla obiectul necunoscut. M-am oprit din lucru şi, scoţând din buzunar acel obiect, am început să-l privesc îndelung. Ciudat era faptul că îl priveam fără curiozitate. Nu mă întrebam ce poate fi. Nu eram curios să încerc să îl desfac, să văd cum e făcut. Acesta nu era felul meu de a fi. Orice lucru vedeam, eram imediat interesat să văd cum e făcut. Acum, însă, acesta mă lăsa aproape indiferent. Parcă doream să uit de el, să îl abandonez, dar cineva nu mă lăsa şi mi-l tot scotea în faţă. Am abandonat jgheabul şi am aşezat obiectul pe o piatră. M-am depărtat puţin şi am luat o altă piatră pe care am aruncat-o în el. Piatra l-a lovit şi acesta s-a rostogolit de pe piatră, fără să se întâmple nimic. După ce l-am privit un timp, parcă cu lehamite, m-am dus, l-am luat şi l-am aşezat pe marginea unui zid din apropiere. Am simţit deodată o dorinţă arzătoare de a-l lovi. În mână mai aveam tesla. M-am aşezat într-un genunchi şi l-am izbit, o dată şi încă o dată… În urma celei de-a doua lovituri, a izbucnit o lumină orbitoare şi apoi o bubuitură infernală. Fusese o grenadă rămasă de pe urma celui de-al doilea război mondial, lucru pe care l-am aflat mai târziu. Oricum, mult prea târziu.

Am fost aruncat pe o grămadă de lemne şi învăluit într-un întuneric dens, unde am stat câtva timp, cât anume nu ştiu. Când au venit cei ai casei şi vecinii, atraşi de groaznica bubuitură şi m-au luat de acolo, eram conştient. Îmi amintesc că îi zisesem bunicului, de cum îi auzisem glasul: „Moşule dragă, nu o să te mai văd niciodată!” Ceea ce, din păcate, s-a dovedit pe deplin adevărat. Pierderea vederii a fost ireparabilă. Printre cei care mă ridicaseră din grămada de lemne fusese şi acest individ, care stătea

acum aici, la masa noastră şi explica cu lux de amănunte, tot ce făcuse el şi cum arătam eu în acel moment.

Acum, mai mult ca oricând, ascultându-l, mă străduiam din răsputeri să găsesc un mijloc civilizat prin care să pot pune capăt pledoariei lui şi să pot scăpa de el. Scenariul acelei zile de decembrie se derula în mintea mea de parcă l-aş fi trăit din nou, pas cu pas, şi individul nu mai înceta de a explica cum arătam atunci şi cât de rău îi părea lui de acea năpastă care căzuse pe capul meu.

„Să îi spun să înceteze şi să se ducă dracului?…” Nu era felul meu de a fi. „Să mă ridic de pe scaun şi să îi spun Veronicăi să plecăm, poate ar fi cel mai bine. Nu-i sigur, însă, cum va reacţiona acesta. E în stare să se ridice şi el şi să se ţină după noi”.

În mijlocul acestui calvar în care mă zbăteam spre a găsi o ieşire, s-a auzit glasul Veronicăi, care venea ca un colac de salvare în sprijinul naufragiatului.

— Domnule, vă rog să ne scuzaţi, dar noi trebuie să plecăm.

Şi s-a ridicat de pe scaun. Trezit din coşmar, m-am agăţat de această idee, care venea la timp, ca un balsam pe o rană. Fără să mai ţin cont de insistenţele consăteanului de a mai rămâne, m-am ridicat şi, spunându-i la revedere, am prins-o pe Veronica de braţ şi am pornit grăbiţi spre uşă.

Odată ajunşi afară, am continuat mult timp să mergem aşa, fără să ne spunem nimic. Parcă un zid se aşezase între noi şi fiecare, pe furiş, la adăpostul lui, ne ridicam pe vârfuri şi încercam să spionăm reacţia celuilalt. După câtăva vreme ne-am trezit în faţa intrării blocului în care locuia ea. Se pregătea să urce treptele de la intrare, fără să îmi lase braţul, fiind convinsă că am să o urmez. Dar eu am oprit-o şi, cu mult regret, am rugat-o să mă scuze, că de data asta nu o să urc. Mă simţeam prea marcat de amintirea întâmplării din trecut, pe care acel cunoscut nedorit se străduise, în ignoranţa sa, să mi-o aducă în prezent. Deşi ea a insistat, am rugat-o să mă scuze şi să nu se supere, dar eu preferam să rămân singur

cu gândurile mele. După ce am sărutat-o îndelung pe buze, am pornit cu paşi domoli şi prudenţi spre internatul şcolii. Strada era destul de animată, dar eu nu îi acordam nicio importanţă, în mintea mea stăruind stupiditatea întâmplării şi părerea de rău că din cauza ei ratasem petrecerea câtorva ore de încântare în compania fiinţei iubite. Nu puteam înţelege cum unii oameni nu îşi pot da seama când prezenţa lor deranjează şi cu atât mai mult faptul că întâmplările nefericite nu trebuie amintite celui care le-a gustat din plin doza de mătrăgună.

Evenimentele acelei zile nefaste nu puteam spune că le uitasem, aşa ceva nici nu se poate uita, oricât timp s-ar aşterne peste ele, însă zăceau undeva într-un sertar al memoriei, puţin prăfuite, sertar ce fusese deschis de acel om cu atâta brutalitate, care în neghiobia sa nici nu îşi dăduse seama în ce rană dureroasă scormonise.

Prietenia cu Veronica a mai durat cam un an, clipele petrecute cu ea, în frumoşii ani ai tinereţii, păstrându-şi şi azi suavitatea şi candoarea, în frumoasele aduceri aminte.

La vreo şase-şapte luni de la acea întâmplare, Veronica s-a mutat cu serviciul în alt oraş şi, văzându-ne din ce în ce tot mai rar, alte cărări paşii noştri au început să bătătorească.

Dar ce mi-a venit ca tocmai acum să îmi amintesc de vremuri atât de mult apuse?… Să încerc să revin în prezent, mai ales că cei dragi de lângă mine au remarcat tăcerea mea.

Amintirea Veronicăi, totdeauna mi-a provocat o dulce nostalgie, nostalgia după acei frumoşi ani ai primei tinereţi. Chiar şi acel accident din copilărie, cu urmări atât de tragice pentru mine, acum, pot spune că mă lasă destul de indiferent. Atât de mult m-am obişnuit cu această stare a lucrurilor, încât am ajuns să le consider stări normale de viaţă, cu nimic mai rele ca a multora din cei în cercul cărora mi-am dus şi îmi duc, de atâtea zeci de ani, zilele.

CAPITOLUL II
ÎNTÂMPLĂRI DE TOT HAZUL

Câinele, slănina şi carnetul de partid

Era o femeie simplă, ştearsă şi obtuză, cu puţină pregătire medicală, dar al dracului de fudulă şi încrezută. Habar nu avea de medicină. Habar nu avea de termeni şi de denumirile medicale, aşa că le folosea pe toate după cum se nimerea, oricum, credea ea că sunt mai interesante. Când venea vorba despre colegele sale infirmiere, pretindea că ea era singura care avea pregătire medicală adevărată. Ea, vezi Doamne, avea „cursuri de Crucea roşie”, nu se calificase la locul de muncă, ca ele. În realitate, Mariţa fusese angajată în policlinică pe acel post, pentru că era membră a partidului comunist şi pe atunci aceştia aveau prioritate la angajare. De altfel, în mare măsură, tocmai astfel de oameni erau cooptaţi în rândurile partidului.

Încă mi-o amintesc bine şi acum pe acea infirmieră. Parcă o văd cum într-o zi, aflându-se la mine în cabinet, nu mai ştiu cu ce treabă, după ce schimbasem câteva fraze banale, Mariţa începuse să îmi explice cât de corect aplică ea procedura de parafină pacienţilor, faţă de celelalte infirmiere.

— Domnu’ V – mie nu îndrăznea să mi se adreseze cu „tovarăşe”, cum era uzanţa pe atunci, fiindcă o repezisem de vreo două ori… – eu dacă doctorul scrie pe fişa medicală să pun parafina pe lamboro, („lamboro” fiind pentru ea regiunea lombară) apoi numai pe lamboro o pun.

Desfăşurându-ne activitatea în aceeaşi policlinică, o întâlneam destul de des. Întotdeauna însă, schimbam puţine cuvinte. Fiind prostănacă şi încrezută, în general, personalul policlinicii se ferea de ea, tratând-o cu indiferenţă. Într-una din aceste întâlniri întâmplătoare, o găsisem stând la geamul holului central al policlinicii, foarte amărâtă.

Era pe la sfârşitul zilei de lucru. Membrii de partid din staţiunea balneară Geoagiu, fuseseră anunţaţi că în acea după amiază au şedinţă. M-am apropiat de ea şi am întrebat-o de ce este supărată. Niciodată nu am putut trece indiferent pe lângă un coleg, mai ales dacă l-am

văzut supărat. Oftând adânc, Mariţa îmi spusese.

— Am păţit ceva tare grav…

A făcut o pauză în care a mai oftat o dată şi a adăugat destul de încet.

— Mi-am pierdut carnetul de partid şi acum nu ştiu ce să fac.

Aflând care îi e necazul, zâmbind, am încurajat-o.

— Noa, dă-l în trăsnet de carnet. Numai pentru atât nu trebuie să fii supărată. Ţi-or da altul şi se va rezolva problema.

— Aşa crezi dumneatale. Nu-i deloc aşa de simplu, a zis Mariţa şi a pornit cu paşi înceţi spre uşa care dădea în celălalt corp de clădire, în care se afla sala de şedinţe.

În sală, lumea începuse să se adune. Fără să spună nimic, Mariţa intră şi se aşează într-un colţ mai retras. Supărarea îi persista pe faţă. În scurt timp apăru şi conducerea organizaţiei locale de partid. Secretarul făcu prezenţa şi apoi expuse ordinea de zi a şedinţei. Când se ajunse la punctul în care li se solicita să se înscrie la cuvânt, spre mirarea tuturor, prima se băgă Mariţa. Niciunul din cei de faţă nu îşi amintea ca ea să se mai fi înscris la cuvânt.

Când i se permise să vorbească, Mariţa se ridică încet de pe scaun şi un timp nu spuse nimic. Privea speriată spre locul în care se afla conducerea. Secretarul Necşulescu, văzând că timpul trece şi ea nu spune nimic, o repezi.

— Hai, tovarăşa, spune-ne odată ce ai de spus! Din moment ce ai solicitat să iei cuvântul, cred că te-ai gândit înainte ce vrei să ne spui?…

Dregându-şi glasul şi privind şi mai speriată spre secretar, Mariţa îngăimă.

— Tovarăşu’ secretar, vreau să vă spun… că am păţit un mare necaz…

Se opri iar şi îşi lăsă privirea în jos. Toţi ochii celor din sală se îndreptară spre ea. Deveni şi secretarul Necşulescu mai înţelegător şi, domolindu-şi vocea, o încurajă.

— Da, spuneţi tovarăşa… Vă ascult.

Fără să îşi ridice privirea din pământ, Mariţa se auzi şoptind.

— Tovarăşu’ secretar, mi-am pierdut carnetul de partid.

Se opri şi îndreptă spre secretar o privire tâmpă, de câine bătut. Fulgerând-o cu privirea, acesta tună.

— Ce ai făcut, nenorocito?… Ţi-ai pierdut carnetul de partid?!

Îşi aruncă apoi privirea peste toată asistenţa şi încheie şi mai furios.

— Să ne explici imediat cum s-a întâmplat.

În sală începură a se auzi, din mai multe părţi, şoapte. Cineva din apropierea infirmierei o încurajă.

— Ce eşti aşa speriată, linişteşte-te şi spune cum l-ai pierdut… Pentru asta, sigur nu ţi se va tăia capul.

Prinzând puţin curaj, Mariţa îşi începu spovedania.

— Să vedeţi ce am păţit: Sâmbătă când m-am dus acasă – ştiţi, eu fac naveta, nu stau aici – cel care m-a întâmpinat la intrare a fost Tambo, câinele nostru. M-am apropiat de poartă, am scos cheile şi până să deschid, am lăsat geanta jos lângă gard. În timp ce eu deschideam poarta, câinele a început să cotrobăie prin geantă. În ea, alături de carnetul de partid, mai aveam şi o bucată de slănină. Dând de bucata de slănină, câinele a scos-o afară şi, odată cu ea, şi carnetul de partid. Până să reuşesc eu să intervin, a înfulecat slănina şi totodată cu ea şi carnetul de partid.

Auzind păţania Mariţei, toată sala izbucni în râs. Până şi secretarul Necşulescu, care afişase tot timpul o mutră preocupată şi serioasă, nu putu să nu zâmbească.

Cum au sancţionat-o pe Mariţa pentru pierderea carnetului, nu îmi mai amintesc. Nici nu cred că ar avea mare importanţă. Mult mai important ar fi de ştiut ce s-a întâmplat cu câinele. Din unele surse se pare că ar fi turbat. Altele, însă, susţin că ar fi devenit membru al partidului comunist. Pe care să le credem?… Probabil că numai C.N.S.A.S.-ul ne-ar putea lămuri.

Sarmalele

Seara a intrat pe deplin în drepturi. Întunericul şi-a întins în totalitate vălul înnegurat peste faţa celei de-a douăzeci şi cincea zi a lunii noiembrie, dând cale liberă nopţii, care, la rândul ei, va fi şi ea înghiţită de zorii zilei următoare, confirmând astfel sintagma ce spune că în orice sfârşit germinează un nou început.

După ce urcă scârţâind şi pufăind din greu serpentinele drumului ce duce în staţiunea balneoclimaterică La Feredeie, autobuzul mai parcurse vreo două sute de metri şi se opri în staţia din centrul localităţii, ultima de pe acel traseu. Din autobuz, printre numeroşii călători, coboară şi doi bărbaţi ce par să aibă în jur de treizeci şi cinci de ani. Unul, blond şi gras, celălalt şaten şi mai slab, cam de aceeaşi înălţime.

Tot timpul cât durase călătoria de la Oraşul Alb până aici, blondul îi împuiase capul şatenului cu fel de fel de aprecieri şi laude, referitoare la talentul de mare bucătăreasă al soţiei. Chiar pentru acea seară, spunea el, urma să pregătească nişte sarmale delicioase, „de îţi vine să-ţi lingi şi degetele când le mănânci”.

Ajunşi pe trotuar, cei doi o iau la stânga şi pornesc în paşi vioi spre cartierul de locuinţe situat la vreo jumătate de kilometru de staţia de autobuz. Locuiesc în acelaşi bloc, unul la etajul întâi, iar celălalt la al patrulea, de vreo doi ani.

Deşi până să ajungă acasă mai e de parcurs o bună bucată de drum, bărbatul cel blond exclamă, adulmecând prelung aerul din jur.

— Parcă simt miros de sarmale! De-abia aştept să ajung acasă, să înfulec vreo patru…

Mulţumit de sine, se întoarce apoi spre cel şaten.

— Te invit şi pe tine la sarmale. Te rog să nu mă refuzi… Ai timp să ajungi şi acasă, mai ales, că spuneai că soţia ţi-e plecată la părinţi. Ai să vezi ce sarmale grozave a făcut soţia mea.

Şatenul, pe moment, nu spune nimic. Pare a se gândi la ceva. Până însă să dea un răspuns la invitaţie, cel blond

mai adaugă.

— Am făcut rost, de curând, şi de un vin… Aşa ceva nu ai băut de când eşti. O să meargă grozav de bine la sarmale.

După ce mai merg un timp, fără să mai spună nimic, şatenul acceptă invitaţia amicului.

Prin copacii de pe marginea drumului, arbori bătrâni ce au văzut şi au îndurat multe la viaţa lor, vântul se zburleşte furios prin crengile desfrunzite, aducând miros de zăpadă.

Iată-i, în sfârşit, pe cei doi, la etajul întâi al blocului în care locuiesc. În faţa uşii cu numărul şapte, se opresc. Blondul scoate cheile, o deschide şi, după ce aprinde becul, îl pofteşte pe şaten să intre. Intră şi el şi închide grăbit uşa. În apartament e linişte deplină. Cu paşi mari şi repezi porneşte spre bucătărie. În prag se opreşte şi priveşte mirat înăuntru, uşa fiind deschisă. Pe masă, două căpăţâni de varză stau nepăsătoare în cratiţa în care le lăsase înainte de a pleca spre Oraşul Alb, răspândind în jur mirosul lor specific după ce au fost scoase de la murat. Dezamăgit de ce văzuse în bucătărie, se întoarce la dreapta, aruncă o privire jenată spre amicul care nu se mişcase de lângă uşa de la intrare şi cu paşi şovăielnici porneşte spre dormitor. Deschide încet uşa dormitorului şi întreabă în şoaptă.

— Ce faci? Dormi!

Dinăuntru o voce feminină răspunde furioasă.

— Bineînţeles! Ce ai vrea să fac la ora asta?

Cu timiditate, blondul mai adaugă.

— Credeam că ai făcut sarmalele… Aşa doar ne înţelesesem.

Agasată, consoarta răspunde.

— Dacă ai vrut să mănânci sarmale, trebuia să le fi pregătit înainte de a pleca în Oraşul Alb. De fiert, le fierbeam eu. Aşa, poţi să îţi pui pofta în cui.

Oftând, blondul închide uşa dormitorului şi se întoarce spre amic. Acesta a deschis uşa de la intrare şi părăseşte apartamentul. Fusese destul de mirat când îl

auzise pe amic lăudându-se cu talentul soţiei, de mare bucătăreasă. De cele mai multe ori, când îi vizita, cel ce trebăluia prin bucătărie era amicul şi nu soţia sa.

Amintirile închipuite sunt atât de convingătoare, încât uneori iau locul realităţii. La fel cum realitatea trăită poate fi uitată, tot aşa, trăirea închipuită, poate dăinui în închipuire.

Scaune şi… scaune

Acum câţiva ani, la Cabinetul de Medicină Internă al medicului S.N., din Orăştie, printre numeroşii pacienţi care îşi aşteptau rândul ca să intre la consultaţia medicală, se afla şi un bătrân de prin satele din apropierea oraşului.

După ce intrase în cabinetul medical, acel bătrân îi relatase medicului S.N. despre suferinţa ce îl făcuse să vină la el. De mai multe săptămâni avea încontinuu dureri abdominale. Deşi urmaşe cu stricteţe tratamentul indicat de medicul lor din sat, acele dureri nu cedaseră. Sfătuit de nişte rude, care fuseseră şi ele la medicul S.N. şi în urma tratamentului dat de acesta se făcuseră bine, se hotărâse şi el să vină la acest medic.

După ce bătrânul îşi expuse tot necazul, cu lux de amănunte, medicul i-a mai pus câteva întrebări privitoare la sănătatea sa, apoi i-a făcut examenul medical cu multă atenţie.

La terminarea consultului i-a spus bătrânului să revină a doua zi de dimineaţă şi să aducă la laboratorul de analize medicale puţin dintr-un scaun. În urma acelor analize va stabili şi tratamentul ce va trebui să îl urmeze.

A doua zi, la prima oră, bătrânul se prezentă conştiincios la laboratorul de analize medicale. Bătu uşor la uşă şi când asistenta V.R. îl pofti să intre, deschise încet uşa şi cu paşi şovăielnici pătrunse înăuntru. Dădu bună dimineaţa şi închise uşa cu grijă, după care se opri lângă ea şi începu să privească încurcat spre asistentă. Aceasta văzându-l că stă aşa şi o priveşte fără să spună nimic, îl întrebă binevoitoare.

— Spune-ţi, moşule, necazul care vă aduce aici?…

Auzind glasul binevoitor şi văzând faţa zâmbitoare a asistentei, bătrânul prinse curaj şi începu să îşi spună oful.

— D-apoi, doamnă dragă, ieri am fost aici, la domnu' doctor N, că de câtăva vreme mă tot doare foalele, şi dumnealui mi-o zis să vin azi la dumneatale şi să aduc puţin dintr-un scaun.

Se opri, şi încurcat începu să se caute într-un buzunar. După un timp, scoase ceva din acel buzunar. Ceva învelit într-o bucată de ziar. Se uită cu sfială spre asistentă şi pe un ton care părea că ar vrea să se scuze de ceva, începu iar să vorbească.

— Noa, apoi, doamnă dragă, eu acasă nu am scaun…

Făcând o mică pauză, începu să dezvelească încet ceea ce avea în acea foaie de ziar. Înainte, însă, de a-şi isprăvi operaţia, glasul i se auzi din nou, întrebând cu teamă.

— Nu ştiţi, oare bucata asta de laviţă o fi bună?… Acasă nu am niciun scaun. Am numa' laviţe.

Nu numai pacienţilor li se întâmplă

Pe la începutul anului 2008, conducerea Ministerului Sănătăţii se gândise că era cazul să mărească leafa angajaţilor care aparţineau de acest minister. Pentru aceasta, a mai adăugat un spor la salariul de bază. Cu siguranţă, hotărârea ministerului a bucurat toţi angajaţii din ramura medicală, căci e bine cunoscut proverbul românesc în care se arată că toţi zic: „Doamne, dă-mi! nu, Doamne, ia-mi!"

Acest spor s-a materializat efectiv doar de la întâi martie. Fiindcă s-a aplicat retroactiv, de la începutul anului, nu a avut nimeni nimic de pierdut, suma primită fiind un frumos cadou de Mărţişor.

Când a aflat de acest spor, una dintre colegele mele de serviciu, bucuroasă nevoie-mare, a intrat val-vârtej în cabinetul meu de masaj şi cu glas tare mi-a zis.

— Vio, ştii că de anul acesta ni s-a acordat spor de promiscuitate?…

Cum, însă, eu ştiam despre ce spor era vorba şi cum se numea în realitate, nu am putut să nu izbucnesc în râs.

Dându-şi seama că ceva nu fusese în regulă în ceea ce spusese, colega s-a apropiat uşor de mine şi cu glasul încet şi puţin tremurat m-a întrebat.

— De ce râzi?! Ce, nu aşa îi spune acelui spor?…

Punându-i mâna pe un umăr şi mângâindu-i-l uşor, i-am răspuns.

— Nu, draga mea! Nu aşa îi zice. Se cheamă spor de prevenţie. E cu totul altceva.

În timp ce colega ieşea din cabinetul meu, un resort al creierului mi-a proiectat în memorie o întâmplare petrecută cu câteva zile mai înainte

Unul din pacienţii pe care îi aveam la masaj, cu multă seninătate mă întrebase dacă la noi în policlinică se face „tratament cu indiferenţă”. Dându-mi seama că, de fapt, el voia să ştie dacă se face tratament cu curenţi interferenţiali, cu zâmbetul pe buze, l-am lămurit despre ce era vorba.

Îi povestisem această întâmplare şi colegei mele, cea cu „sporul de promiscuitate”, şi parcă o văd şi acum cât de tare se amuzase de neştiinţa acelui pacient.

Perle în cascadă

Într-una din zilele lunii septembrie a anului trecut, zi cu soare blând ce îndemna la taifas, m-am aflat în comuna natală, cu ceva treburi pe la primărie. Fiindcă am fost nevoit să aştept destul de mult până mi se rezolva problema, ca să scap de plictiseala acelor ore, am făcut o vizită unui amic care locuia în apropiere. Cum nu îl mai văzusem de mult şi având noroc să îl găsesc acasă, am petrecut împreună clipe plăcute pe terasa casei sale.

La puţin timp după ce isprăvisem de mâncat un delicios apetitiv, pe care ni-l servise soţia amicului, în curtea casei a intrat o femeie. Aceasta schimbă câteva vorbe cu cineva din membrii familiei amicului meu, aflat prin curte şi se îndreptă spre terasa unde eram noi. Ajunsă în dreptul terasei, dădu un bună ziua energic şi începu să urce cele cinci trepte de la intrare. Terminând de suit treptele, se opri şi cu glas mai domol îşi ceru scuze că ne deranjează. Mai adăugă că venea numai fiindcă mă văzuse

pe mine şi că voia să mă întrebe ceva. Soţia amicului care se afla aproape de intrare îi răspunse că nu ne deranja şi o pofti să intre, oferindu-i un scaun. În timp ce se aşeza, scoase un prelung oftat şi ne declară:

— Da, chiar am să mă aşez puţin, că aşa de tare mă jignesc pantofii… Ştie-i dracul ce au. Doar sunt noi. I-am cumpărat numai săptămâna trecută.

Ascultând glasul femeii şi luând la cunoştinţă de ce erau în stare acei pantofi, mă străduiam să nu izbucnesc în râs. În acelaşi tim, însă încercam şi să îmi dau seama cine era. Undeva în străfundul amintirii vocea suna cunoscută. „Din moment ce gazdele nu mi-au prezentat-o, sigur este o persoană pe care o cunosc şi eu”.

Din curte glasul unui cocoş răsună strident. Cântecul lui făcu să apară imediat, pe ecranul memoriei, numele femeii. „Da. Sigur că da. Este Marcela Cocoş”. Era cam de vârsta mea. Destul de incultă, dar al dracului de fudulă şi încrezută. Din tinereţe, când locuiam şi eu pe aici prin apropierea acestei localităţi, nu cred că o întâlnisem mai mult de două ori.

Reuşind să descopăr cine era acea femeie, am devenit mai relaxat. Aşteptam acum doar să spună de ce mă căuta şi ce voia să afle de la mine. Nu a trebuit să aştept prea mult ca să mi se elucideze şi această enigmă. După ce bău şi ea un pahar cu vin şi mai schimbarăm cu toţii câteva fraze banale, Marcela se decisese să îmi spună de ce mă căuta.

— De când nu mai lucrez la brutărie, şi-a început Marcela discursul, în fiecare an mi-am luat bilet de tratament şi am mers într-o staţiune. De cele mai multe ori am fost la Herculane. Am probleme cu rematismul şi circulaţia la picioare. Anul acesta mă gândesc să nu mă mai duc aşa departe şi să încerc să vin la Geoagiu. Nu ştiu însă dacă se fac şi la voi băi balcanice?… La Herculane am făcut de fiecare dată şi m-am simţit tare bine după ele.

Soarele îşi întinsese razele până pe tâmpla mea dreaptă şi pe furiş începuse să îmi şoptească: „Râzi! De ce te abţii? Crezi că e necuviincios? Nu. În niciun caz când

râzi de cei înfumuraţi şi fuduli”. Nu am ascultat însă îndemnul soarelui. Am întârziat un timp cu răspunsul, aşteptând ca zâmbetul să îşi stingă lumina ce îmi îmbujorase obrazul. Până să reuşesc eu să fac acest lucru, amicul se grăbi să o lămurească.

— Marcela, la ei se fac băi galvanice, dar să ştii că sunt tot aşa de bune ca şi acelea „balcanice” ce le-ai făcut tu la Herculane.

Şi conturul unui zâmbet i se desenă cu multă acurateţe pe obraz. Privind apoi faţa Marcelei şi văzând-o că începe să se întunece a supărare, semn că îşi dădea seama că o „luase în balon”, amicul, ca să mai „dreagă busuiocul”, se grăbi s-o îmbuneze, îndemnând-o să meargă la băi la Geoagiu, explicându-i totodată şi cât de bine este acolo.

— Poţi merge cu toată încrederea, Marcelo. Condiţiile de tratament şi cazare sunt foarte bune, iar oamenii primesc cu drag pe toată lumea.

Am asigurat-o şi eu că lucrurile stau aşa cum le prezentase amicul şi că va putea face cu siguranţă acele băi. Am evitat a le mai pronunţa numele. Marcela ascultase cele spuse de amic şi de mine. Între timp, înseninându-i-se faţa şi îndreptându-se în scaun, a concluzionat.

— Da, cred că este bine acolo şi că oamenii sunt primitivi. Mi-au mai spus-o şi alţii. Despre acele băi, nu eram eu lămurită.

Fabrica fantomă

Se aude o bătaie energică în uşa cabinetului de masaj şi, aproape în acelaşi timp, uşa se deschide brusc. Înăuntru pătrunde un bărbat înalt şi voinic, între două vârste, care, după ce dă un bună ziua hotărât, fără a mai aştepta a i se răspunde la salut, se recomandă cu infatuare:

— Mă numesc director Gheorghe Ilie!

Masorul, care tocmai e pe cale de a termina şedinţa de masaj altui pacient, intervine brusc şi nu îl mai lasă să continue, deşi se vede că ar mai vrea să adauge ceva, probabil motivul pentru care venise, întrebându-l cu

sarcasm:

— Cum, domnule, pe dumneavoastră vă cheamă director Gheorghe Ilie?!

Era convins că acel cuvânt, director, nu făcea parte din numele său şi că doar infatuarea îi dădea ghes să îşi spună şi funcţia, reală sau, probabil, imaginară. Adevărul este că masorului îi erau foarte antipatice persoanele lăudăroase şi închipuite. De aceea, de câte ori întâlnea astfel de elemente, nu pierdea ocazia de a le sancţiona într-un fel oarecare.

Surprins de întrerupere, noul venit se bâlbâie puţin, însă îşi revine repede.

— Cum să fie nume! Director este funcţia mea. Numele e Gheorghe Ilie.

Înainte de a abandona acest subiect şi de a renunţa a mai fi sarcastic, masorul mai pune o întrebare.

— Domnule Ilie, cum se numeşte instituţia la care sunteţi director?

După o scurtă pauză, Gheorghe Ilie răspunde ceva mai încet şi cu nesiguranţă în glas:

— La fabrica… „Drum nou”… din Bucureşti.

Pacientul căruia tocmai i se terminase de efectuat procedura de masaj, între timp se îmbrăcase şi se pregătea să se îndrepte spre uşă. Auzindu-l pe Gheorghe Ilie spunând la ce fabrică este director, întoarce capul spre el şi îl întreabă:

— Nu te supăra, pe ce stradă se află fabrica asta?

Gheorghe Ilie se întoarce spre el şi, cu oarecare nervozitate şi nesiguranţă în glas, îi răspunde:

— Păi… pe strada Constructorului.

— Strada „Constructorului” din Berceni? întreabă celălalt, prinzând a zâmbi.

— Da… da… din Berceni… răspunde mai încet şi şovăielnic Gheorghe Ilie.

În timp ce porneşte spre uşă, celălalt pacient, râzând de-a binelea, zice:

— Fabrica aia, de pe strada Constructorului din cartierul Berceni s-a demolat de patruzeci de ani. În locul

ei s-a construit blocul în care locuiesc eu.

Uşa cabinetului de masaj s-a închis, dar în liniştea dinăuntrul lui, pentru un timp, râsul celui care a ieşit parcă se mai aude prin colţuri. Pe geamul cabinetului, larg deschis, glasurile unor piţigoi se aud ciripind vesele de pe vârful unui brad aflat în apropiere. Mai jos, pe o creangă a aceluiaşi brad, o veveriţă se dă huţa, încântată de razele soarelui care îi mângâie blana roşcată.

Dialog academic

Se făcuse ora unsprezece, oră la care trebuiau să vină la masaj bărbaţii. Ies în sala de aşteptare şi, printre bărbaţii de acolo, observ şi o femeie bătrână.

Deoarece timpul rezervat femeilor, pentru a veni la masaj, trecuse, am întrebat-o din ce cauză întârziase. Cu o voce blândă şi rugătoare, ea se scuză.

— Te rog să mă ierţi. Ştiu că am întârziat la masaj. Nu am putut ajunge la timp fiindcă o trebuit să mă duc cu bărbatul meu la doctor ca să îi ia atenţiunea, că nu se simte bine.

Cum astfel de scuze întotdeauna m-au determinat să fiu îngăduitor, nici de data aceasta nu am fost altfel. Nu am mai spus nimic şi am poftit-o să intre în cabinetul de masaj.

Odată ajunsă înăuntru, s-a dezbrăcat în tăcere şi s-a aşezat pe bancheta de masaj, pentru a i se efectua tratamentul. Liniştea din cabinet devenind prea apăsătoare, am considerat că se cădea să o întreb ceva despre boala bărbatului ei.

— Numai de când vă aflaţi în staţiune nu se simte soţul dumneavoastră bine?

Bucuroasă că are cui să îşi împărtăşească necazul, scoţând un oftat prelung, femeia se grăbi să îmi răspundă.

— Nu, domnule. Şi acasă o mai avut probleme cu sănătatea. Medicul nostru de familie l-o trimis să îşi facă şi radioepiscopie, dar tot nu am reuşit să aflăm ce are.

Fumătorii

La cârciuma „Trei brazi” aproape toate mesele sunt ocupate. Peste tot, fumul se aşază, pale, pale, devenind din

ce în ce mai dens, parcă ar fi o ceaţă dintr-un sfârşit de noiembrie. Mirosul berii şi al altor băuturi alcoolice s-a înfrăţit cu cel al micilor care sfârâie în bucătăria din spatele tejghelei. La una din mesele aflate în apropierea intrării, trei amici stau la taifas, cu câte-o sticlă de bere în faţă şi o ţigară în gură. În mijlocul mesei, alte sticle goale aşteaptă să fie luate de chelner.

Gheorghe, cel mai înalt şi puţin mai în vârstă, privindu-i pe cei doi, trage adânc în piept un fum de ţigară şi începe să se destăinuie.

— Cred că sunt mai bine de treizeci şi cinci de ani de când m-am apucat de fumat. Prima ţigară am pus-o în gură când aveam cam opt ani. Fusese o ţigară „Naţională”, pe care o şterpelisem din tabachera bunicului. Vorba vine că am fumat-o. Mai mult mă înecasem. Deşi nu îmi făcea nicio plăcere, nu am renunţa să trag din ea până la capăt. Au urmat apoi alte feluri de ţigări, de care am făcut rost pe diferite căi. De la paisprezece sau cincisprezece ani, mi-amintesc că începusem să îmi cumpăr. Am fumat, până pe la douăzeci şi şapte de ani, ţigări de toate felurile, şi selecte, şi de duzină, cum s-a nimerit. De la acea vârstă, însă, nu am mai fumat decât „Mărăşeşti” şi „Carpaţi” cu filtru.

Se întrerupe apoi şi, ridicând sticla de pe masă, soarbe prelung din bere.

— Eu m-am apucat de fumat de-abia când m-au luat în armată – continuă discuţia Vasi, în timp ce îşi scutură ţigara în scrumieră. Cât timp am satisfăcut serviciul militar, am fost şoferul comandantului secţiei de recrutare judeţeană. Acesta fuma numai ţigări străine: „Kent”, „Poll Mol”, „Marlboro”… Îi dădea mâna să fumeze aşa ceva fiindcă erau foarte mulţi cei care apelau la el, ca să le rezolve tot felul de probleme ce le aveau cu recrutarea: să le amâne încorporarea, să le aranjeze să facă armata cât mai aproape de casă, sau să fie repartizaţi la arma pe care o preferau. Pe atunci, cum ştiţi şi voi, ţigările străine şi cafeaua erau valută forte. Cu ele puteai aranja aproape orice. Era mare şpăgar comandantul meu. Le lua celor

care apelau la serviciile lui şpagă serioasă. Ţigările erau numai introducerea în problemă. Cu mine a fost însă tot timpul băiat bun. De fiecare dată când îl duceam cu maşina, mă servea şi pe mine din acele ţigări. Când era bine dispus, după un chef, mai ales, îmi da chiar şi un pachet. După ce m-am eliberat, am terminat-o cu boieria. Nu mi-am mai permis să fumez asemenea ţigări. Mi-ar fi fost şi foarte greu să le găsesc. Am trecut pe „Carpaţi" şi „Mărăşeşti", iar de o bună bucată de vreme o ţin numai cu „Snagov".

Oprindu-se, ia sticla cu bere şi sorbe cu poftă.

Dorel participase mai puţin la discuţie, mulţumindu-se să îi asculte pe ceilalţi doi. Puse sticla goală lângă celelalte de pe masă, apoi se rezemă apăsat de spătarul scaunului şi faţa începu a-i deveni radioasă, scăldată de un zâmbet intens. Văzând că amicii tac, părând că meditează la cele povestite, spune.

— Mă, fraţilor! Eu fumez de douăzeci şi cinci de ani însă, în tot acest interval, nu am fumat decât două feluri de ţigări: „Carpaţi" cu filtru şi „Altora", cum s-a nimerit...

Bioenergeticianul

Era dimineaţă, o zi de început de săptămână. O veste, purtată din gură în gură, prinsese a circula prin cabinetele policlinicii balneare. Pe afişul lipit la intrarea în baza de tratament sta scris, cu litere mari: „De astăzi, începând cu orele paisprezece, în fiecare zi, la Casa de cultură a staţiunii, bioenergeticianul Neculai Prepeliţă va efectua şedinţe de tratament cu bioenergie, pentru orice boală", promiţând vindecări miraculoase.

În anii ce au trecut de la Revoluţia din decembrie 1989 (era prin 1994), mai ales de peste Prut, invadaseră ţara o sumedenie de ghicitori, prestidigitatori, vindecători, clarvăzători, bioenergeticieni şi mai ştie Dumnezeu câţi alţi indivizi, care spuneau că ar avea tot felul de însuşiri nemaivăzute. Drept e că nici azi nu le-a pierit sămânţa, doar că au devenit mult mai ingenioşi în a fraieri lumea. Cu toţii pretindeau şi pretind că sunt posesorii unor însuşiri şi puteri miraculoase cu ajutorul cărora pot să

vindece orice boli. Vindecau cu ajutorul bioenergiei, puneau diagnostice chiar şi numai dacă priveau o fotografie a bolnavului, ghiceau în palmă, ghiceau în talpă viitorul, prezentul şi trecutul, însă mai ales, aveau o intuiţie grozavă în a-i depista pe cei care puteau fi convinşi cu multă uşurinţă să creadă în acele scorneli ale lor şi să scoată, fără a pune multe întrebări, banii din portofel.

Vestea sosirii bioenergeticianului Neculai Prepeliţă în Geoagiu Băi a ajuns şi în cabinetul meu de masaj. De aceşti indivizi şi „vindecările lor miraculoase" auzisem şi eu, însă vreun caz rezolvat de ei nu văzusem. Drept e că nici nu credeam în aşa ceva. Despre câmpurile bioenergetice citisem câte ceva, cum ar fi, de exemplu, că acel câmp cu o frecvenţă de o jumătate de metru în jur îl are orice fiinţă vie, însă cu el nu se poate produce vindecarea unor boli. Aflasem şi că ar exista cazuri, extrem de rare, de indivizi care ar avea acel câmp bioenergetic mult mai mare, dar nici chiar aceia nu reuşiseră să demonstreze foarte convingător posibilitatea vindecării unor afecţiuni. După Revoluţia din decembrie 1989, numărul acestor bioenergeticieni ajunsese mult prea mare. Se înmulţiseră ca bureţii după ploaie.

Cu toate că eram convins că ceea ce făcea acel Neculai Prepeliţă era înşelătorie sută la sută, demonul curiozităţii mă îndemna să mă duc şi să văd, pe viu, cum proceda, ce le spunea de reuşea să adune atâţia oameni la acele aşa-zise şedinţe de bioenergie. De la televizor şi din ziare aflasem de faptul că numărul celor care participau la acele şedinţe era foarte mare.

Ajuns la sfârşitul zilei de lucru, mă hotărâi să trec pe la colega mea Zamfi şi să îi propun să mergem împreună la Casa de cultură ca să vedem „minunea". Nu a fost nevoie să insist prea mult pe lângă Zamfi, fiindcă o îndemna şi pe ea curiozitatea.

Iată-ne instalaţi pe scaune, într-una din sălile Casei de cultură, alături de alte optsprezece persoane. Acestea erau aşezate într-un semicerc. Bioenergeticianul ne-a indicat să ne aşezăm şi să stăm nemişcaţi, cu spatele

rezemat de spătarele scaunelor, cu capul drept, mâinile aşezate pe genunchi şi cu ochii închişi, timp de douăzeci de minute.

Convingându-se că stăteam cu toţii în poziţia indicată, Prepeliţă a pornit un casetofon, din difuzoarele căruia a izbucnit o muzică astrală. În timp ce acordurile muzicale se scurgeau din difuzoarele casetofonului, el se plimba pe dinaintea noastră, făcându-ne vânt cu mâna prin faţa ochilor. Totodată, în acest timp, ne explica ce trebuia să simţim.

„Stând aşa rezemaţi şi ascultând această melodie, corpul dumneavoastră devine, din ce în ce, tot mai uşor. La un moment dat, o să aveţi impresia că se înalţă spre cer şi pluteşte în spaţiul infinit. O stare de linişte şi de uitare vă va inunda întreg corpul”.

După un timp am început să nu îl mai ascult şi, întorcându-mi capul spre Zamfi, am întrebat-o în şoaptă cu ce ne făcea vânt pe faţă. Ea mi-a răspuns, tot în şoaptă, că îl făcea cu mâna. Mai târziu, în timp ce individul se afla la celălalt capăt al semicercului, Zamfi a deschis ochii şi l-a privit câteva secunde, apoi mi-a şoptit: „Când ne priveşte pe toţi de aici din sală cum stăm ca nişte caraghioşi şi îi ascultăm trăncăneala, un zâmbet mulţumit şi plin de sarcasm îi scaldă toată faţa”.

„Cum naiba să nu zâmbească mulţumit dacă în timp de douăzeci de minute va reuşi să strângă atâţia bani, cu aşa de puţin efort, de la nişte caraghioşi ca noi!”, i-am şoptit şi eu.

Cu chiu cu vai, s-au scurs cele douăzeci de minute. După ce ne-a dat voie să deschidem ochii şi să ne relaxăm cu adevărat, a început să ne întrebe pe rând, pe fiecare, ce am simţit în timpul şedinţei de bioenergie.

Unii îi spuseseră că au simţit dureri în ceafă şi pe spate, alţii furnicături prin mâini şi prin picioare, alţii amorţeli ale spatelui şi ale mâinilor şi aşa mai departe. Cum să nu fi simţit toate acestea, când fuseseră siliţi să stea atâta timp nemişcaţi, mai ales că marea lor majoritate erau oameni în vârstă.

La un moment dat, una din acele persoane l-a întrebat despre acel vânt pe care îl simţise prin faţa ochilor. Imediat, Neculai Prepeliţă s-a grăbit să-l lămurească, explicându-i că acel vânt era bioenergia pe care el o trimitea spre noi pentru a ne trata bolile de care sufeream. La început, după cum ar fi fost firesc, nu ne întrebase pe niciunul de ce boli sufeream.

Ajungând şi la mine, eu şi cu Zamfi fiind aşezaţi la unul din capetele semicercului, m-a întrebat cu amabilitate.

— Ia spune-ne şi dumneatale, domnule, ce ai simţit în timpul şedinţei de bioenergie?

Îmi venea să râd. Chiar am şi zâmbit uşor.

— Domnule, eu nu am simţit nimic, după care m-am oprit şi i-am aşteptat reacţia, care nu a întârziat. A întrebat indignat.

— Cum se poate aşa ceva?! Este imposibil să nu fi simţit nimic. Nu aţi simţit nici măcar un uşor vânticel prin faţa ochilor?!

Zâmbetul mi-a cuprins toată faţa. „Stai aşa amice, că ţi-ai găsit naşul cu mine.”, mi-am zis în gând, apoi cu glas tare.

— Bineînţeles că acel vânt, făcut de dumneavoastră cu mâna, l-am simţit, dar asta nu poate avea nicio relevanţă, referitor la bioenergia pe care aţi deţine-o. Nu e cazul să ne lăsăm îmbătaţi cu apă rece.

Aşteptându-i reacţia, am început să reflectez la faptul că niciodată nu am acceptat să fiu luat drept un papagal şi să repet tot ce spun alţii, şi cu atât mai puţin un pelican care înghite tot ce i se dă.

După o scurtă pauză, cam cât au durat reflexiile mele, întrebă, de data asta vădit iritat.

— Bine, domnule, dar dumneata ce meserie ai?

— Sunt asistent medical, am răspuns scurt şi, privindu-l fix, am aşteptat să văd dacă mai spune ceva.

Cu vocea înveselită şi faţa înseninată, ca şi cum ar fi făcut o mare descoperire, a replicat.

— Ei, da! Este clar! De aia nu ai simţit nimic

dumneatale.

Am mai schimbat câteva fraze, după aceea, însă fără importanţă. Ce legătură avea meseria mea cu faptul că nu simţisem nimic din ceea ce dorea el să simt, este destul de clar. Tot la fel de clar este că am dat nişte bani ca să mă conving pe propria piele cât de uşor poate fi trasă „pe sfoară” lumea de asemenea indivizi. Un mucalit ar putea spune, într-o astfel de situaţie, că, „Nu este prost cine cere, ci cel ce dă”. Şi asta e adevărat.

CAPITOLUL III

FEŢELE TRECUTULUI

Opt ani în infernul roşu

Era prin 1939. Nori din ce în ce mai ameninţători se adunau pe cerul bătrânei Europe, prevestind tot mai clar uraganul ce avea în curând să mătur întreg continentul.

Terminasem cu bine şapte clase şi ar fi urmat să mă înscriu, în toamnă, ca ucenic la una din uzinele oraşului ce se întindea cu tentaculele negre de cărbune şi de fum, ca o caracatiţă, până la marginea satului, sau să rămân acasă şi să o ajut pe mama la munca câmpului. Aveam ceva pământ de pe urma tatii, pe care mama se chinuia să îl muncească singură, de vreo opt ani, de când tata pierise într-un accident de muncă la uzina metalurgică. Soarta însă, nu a vrut să fiu ucenic aproape de casă, nici ţăran bine înfipt în ogorul său.

La câteva săptămâni după terminarea examenelor, domnul Maier, profesorul de matematică, a venit la mama şi, după lungi discuţii, a convins-o să mă dea, din toamnă, la o şcoală de mecanică din Germania. În septembrie din acel an, mă aflam la München la o şcoală ce aparţinea de uzinele de avioane.

Cu limba germană mă descurcam destul de bine, mai ales că de prin clasa a V-a făcusem ore particulare cu domnul Maier. Aceste ore, domnul Maier le făcea gratuit cu elevii care doreau să înveţe limba germană. Învăţam cu destulă uşurinţă tot ce ni se preda, bucurându-mă de aprecierea severilor dascăli münchenezi. Mă mai necăjea,

din când în când, dorul de casă, dar programul şcolar foarte încărcat nu îmi lăsa prea mult timp pentru aşa ceva. Viaţa de aici era mult diferită de cea de la noi. Domnea o ordine desăvârşită. Severitatea şi punctualitatea domneau peste tot şi peste toate.

Au trecut aşa circa doi ani. Războiul se desfăşura cu toată furia, antrenând în hora morţii întreg pământul. În aceste condiţii, şcoala şi o parte din atelierele uzinei de avioane s-au mutat la Viena, acolo fiind mai bine protejate împotriva bombardamentelor din tabăra adversă. După câtva timp, la Viena am cunoscut-o pe Herta, fiica unui brutar neamţ care plecase, nu de mulţi ani, tocmai din oraşul ce era vecin cu satul meu şi se stabilise aici. Herta era de seama mea şi de la prima întâlnire am simţit o atracţie irezistibilă pentru ea, reuşind să ne împrietenim foarte repede. Anii petrecuţi împreună cu Herta au fost ca o oază de fericire în tot deşertul ce a urmat în viaţa mea. Dar cum tot ce e frumos şi bun în viaţă trece aşa de repede, şi acele momente petrecute împreună s-au scurs pe nesimţite. Timpul nefiind decât amintire, clipa de faţă trece aşa de repede încât nu ai timp să o vezi când a trecut.

La terminarea războiului, am fost siliţi să ne despărţim fiindcă destinul a făcut ca între noi să se interpună un gard de sârmă ghimpată, păzit cu străşnicie, de o parte şi de alta, de soldaţi bine înarmaţi. Acest gard împărţea Viena în două. O parte era la occidentali, partea în care se afla şi facultatea de mecanică în care intrasem de curând şi alta era stăpânită de sovietici unde se afla şi Herta.

În urma Celui de-al doilea război mondial, Austria şi implicit Viena au fost ocupate de către forţele armate aliate şi divizate în regiuni. Viena a fost împărţită în patru regiuni. Această situaţie a trenat până în 1955, când Austria a fost recunoscută, din nou, ca stat independent, neutru. În urma Programului Marshall, Viena începu procesul de reindustrializare şi reconstrucţie.

Mult timp m-am tot zbătut să găsesc un mijloc de a o

întâlni pe Herta, dar toate încercările mele au fost zadarnice. Dincolo de sârma ghimpată nu putea răzbate nimic.

În 1946, în partea sovietică a Vienei s-a organizat un festival al tineretului. De cum am aflat de acest festival, m-am străduit din răsputeri să-i conving şi să-i mobilizez pe colegii de facultate să participăm şi noi. Doream cu orice preţ să o întâlnesc pe Herta. Încercările mele nu au fost zadarnice, fiindcă am reuşit să-mi conving colegii să participăm şi noi şi am întâlnit-o şi pe Herta. Dar cu ce preţ!...

Nu parcursesem mai mult de 200 de metri dincolo de sârma ghimpată, când întâmplarea mi-a venit în ajutor, scoţându-mi în faţă pe unul din vecinii Hertei, un băiat de seama noastră. După ce am schimbat câteva vorbe, l-am întrebat despre prietena mea şi când am aflat că şi ea a suferit mult şi e dornică să mă vadă, l-am rugat să îi spună că sunt aici şi să vină să ne întâlnim în sala unde urma să aibă loc festivalul.

Ne aflam în faţa sălii de spectacole unde aşteptam să fie luată în evidenţă fiecare echipă artistică. Procedura dura ceva timp fiindcă era trecut în evidenţă fiecare membru al ansamblului. Nu înţelegeam la ce bun atâta meticulozitate, dar dacă organizatorii aşa voiau, noi nu aveam decât să respectăm regula. Iată că de după colţul unei clădiri masive ce domina împrejurimile, apare chipul atât de mult dorit şi aşteptat. Deîndată ce m-a zărit, faţa i s-a luminat ca un soare ce iese de după perdeaua norilor, iar din ochi au început să îi picure bobiţe de rouă fierbinţi. Ne-am repezit unul spre altul şi am topit tot dorul ce ne ardea într-un sărut nesfârşit. Am început să ne depănăm cu frenezie toate întâmplările prin care trecusem de când se interpusese între noi acel gard blestemat. Nu mi-am dat seama cât timp trecuse de când stăteam aşa, unul lângă altul, când m-am simţit apucat de braţ de unul din colegi, care mi-a spus că urmăm noi la rând să fim luaţi în evidenţă. Am părăsit-o, credeam, pentru puţin timp pe Herta, şi m-am vârât în faţă, să pot scăpa cât mai repede şi

să mă întorc la ea.

În hol, la o masă destul de mare, stătea un individ cu mustaţă, bine făcut, între două vârste, care îl nota pe fiecare într-un catastif. M-am apropiat de el şi, fără să aştept să mă mai întrebe, i-am spus numele. La auzul numelui meu, văd că individul mă priveşte cu curiozitate, iar după câteva clipe, pe un ton neutru, mă întreabă dacă sunt român. I-am răspuns fără nicio ezitare că sunt, dorind să scap cât mai repede. După ce m-a mai privit o dată, îl văd că face semn unui ins brunet, tot aşa de bine legat ca şi el, să se apropie. Acela, apropiindu-se de masă, mi-am dat seama că vorbise în limba rusă, limbă pe care nu o cunoşteam. Îi spusese să mă conducă într-o cameră alăturată, şi i-a indicat uşa. Mai adăugă ceva mai încet: „E român!”, apoi către mine, de data asta în germană: „O să vă comunice ceva confidenţial, de aceea vă rog să îl urmaţi”.

Cum toate simţurile mele erau îmbătate de apropierea Hertei şi de dorinţa de a termina cu toate cât mai repede, l-am urmat fără nicio şovăire. Intrând în cameră, dau cu ochii de doi bărbaţi în haine militare, care stăteau la o masă, parcă aşteptau venirea mea. La vederea celor doi, simt ca o străfulgerare cum în suflet se strecoară un sentiment confuz de teamă. Dau să mă opresc şi să întorc capul spre uşa pe care intrasem. Uşa, însă, se şi închisese şi cel ce mă condusese înăuntru îmi şi aşezase pe umăr o mână grea şi puternică. În acelaşi timp îi aud şi glasul baritonal şi dur, care se străduia să fie cât mai încet, şi se observa că pentru aceasta trebuia să facă un efort. Într-o germană destul de bună, îmi spune:

„Şi zi aşa, eşti român?...” Fără să mai aştepte confirmarea, continuă:

„Cu ce ocazie printre nemţi?...” Încerc să explic situaţia mea, dar văd că individul nu mă ascultă şi continuă să întrebe fără să aştepte răspunsul:

„Ai luptat împotriva Uniunii Sovietice şi acum vii să ne spionezi?... Tu crezi că nu te-am văzut cu individa aceea, acum câteva minute, cum vă transmiteaţi mesajele

unul altuia?…” Încerc să protestez şi să explic că aceea cu care vorbisem fusese prietena mea cu care nu mă mai văzusem de atâta timp, dar individul, strângându-mă şi mai puternic de umăr, mă sileşte să mă întorc către el, şi acum chiar furios, scrâşneşte:

„Asta aţi vrut voi să ne faceţi să credem că sunteţi, dar nu ţine. Soldatul sovietic nu poate fi înşelat aşa cum credeţi voi…” Încep să îmi dau seama în ce cursă am picat şi vreau să mă reped spre uşa pe care intrasem, dar însoţitorul meu îmi face vânt spre cei doi inşi îmbrăcaţi în haină militară, care se grăbesc să mă înşface. Am încercat să strig, un sunet îmi şi ieşise din gât, însă o lovitură puternică în ceafă m-a făcut să îmi pierd conştiinţa.

Mi-am revenit după un timp, dar totul în jurul meu se învârtea. Pe creier persista o ceaţă groasă, care nu îmi dădea voie să gândesc clar la ceea ce se întâmplase cu mine. Îmi amintesc că am fost urcat într-o maşină închisă şi am pornit într-o direcţie necunoscută. La un moment dat, crezusem că mă vor duce pe vreo stradă lăturalnică şi îmi vor da drumul, convingându-se că nu sunt vinovat de ceea ce îşi închipuiseră ei. Dar nu a fost aşa.

După mai multe zile, am ajuns într-o închisoare din Budapesta, în celulă cu alte douăzeci de persoane, de vârste diferite. Dintre toţi, eu eram cel mai tânăr. Aşteptam cu toţi să fim judecaţi, fiind convinşi că acolo vom reuşi să ne dovedim nevinovăţia. Încă nu puteam crede că poţi fi condamnat la închisoare fără să ai vreo vină. Aveam însă în curând să ne convingem cât de ignoranţi eram în această privinţă.

Procesul a durat puţin, iluzia că în faţa juraţilor voi putea să îmi demonstrez nevinovăţia, spulberându-se repede. Am fost declarat criminal de război şi condamnat la muncă silnică pe viaţă. Criminal de război, eu care nu efectuasem încă nici serviciul militar!… Împlinisem în închisoarea din Budapesta douăzeci şi unu de ani. Acum mă convinsesem că, odată intrat pe mâna şobolanilor roşii, poate să ţi se întâmple orice.

Pentru a descrie infernul din lagărul siberian în care

am ajuns, cuvintele sun nevolnice. Aici, şi timpul parcă era ţinut ostatic de maşina bolşevică de exterminare. Trăiam ca pe o altă planetă, rupţi cu totul de lumea din care fusesem răpiţi. Lucram la o mină de cărbune, în condiţii inimaginabile. În mină, o temperatură ca în baia de aburi, iar afară şi chiar în barăcile în care dormeam, multe grade sub zero. Regimul de teroare permanentă în care trăiam, mâncarea mizerabilă şi mai mult decât insuficientă, gerul şi căldura din mină, făceau ca zilnic din rândurile deţinuţilor, moartea să îşi ia vamă îmbelşugată. Numărul condamnaţilor, cu toate acestea, nu se împuţina, el fiind împrospătat mereu cu alţi vinovaţi fără vină. Mi-a fost dat să văd aici, sute de oropsiţi ai sorţii, care în ultimele clipe, înainte de trecerea în eternitate, ne lăsau cu limbă de moarte ultima lor bucată de pâine şi ei se duceau spre cer, căci după atâta suferinţă îndurată, numai spre cer se puteau duce, lihniţi de foame, dar fericiţi că au scăpat de chinurile iadului de aici. Unii, în ultimele clipe de viaţă, m-au rugat, dacă voi scăpa cu zile, să încerc a da de ştire familiilor lor, unde şi cum şi-au sfârşit viaţa, şi pentru aceasta îmi lăsau adresele. Erau adrese din Germania, Ungaria, Polonia, România, pe care le ţin minte şi acum. Unora, destul de puţini, am reuşit să le îndeplinesc ultima dorinţă, dar la cei mai mulţi mi-a fost imposibil. Cei care mureau în aceste lagăre erau înmormântaţi pe câmp, fără preot, fără cruce, acestea fiind strict interzise, iar după un timp, peste morminte s-a trecut cu tractorul cu şenile.

Cam după un an am fost transferat într-un lagăr, mai spre nord, la tăiat de lemne la pădure. Aici, gerul ne însoţea peste tot. Era aşa de cumplit că ne îngheţa şi respiraţia. Regimul de exterminare în care trăiam era de la zi la zi tot mai greu de îndurat, dar la 22 – 23 de ani, dorinţa de a trăi e mare. Doream să trăiesc fiindcă tot mai speram să scap cu viaţă. De câte ori simţeam că nu mai pot îndura acele chinuri, mă rugam la Dumnezeu şi, ca prin minune, simţeam că îmi revin, simţeam pe cineva lângă mine şi, deşi nu îl vedeam, îl auzeam spunându-mi să nu îmi pierd speranţa, căci până la urmă voi scăpa. Se va

întâmpla o minune şi voi scăpa. În cele din urmă minunea s-a întâmplat.

Prin 1949, o echipă elveţiană care se ocupa de drepturile omului, ajungând şi pe acolo şi cercetând, printre alte dosare şi pe al meu, a reuşit, în cele din urmă, să-i convingă pe călăii stalinişti de nevinovăţia mea. Nu aveam cum şi criminal de război pentru simplul motiv, simplu pentru o minte sănătoasă, dar nu şi pentru a bolşevicilor, fiindcă în timpul războiului eram un copil.

Am pornit spre Moscova, spre ambasada României, de unde urma să fiu trimis acasă. Fiindcă îmi mai rămăseseră ceva bani din cei daţi de echipa elveţiană pentru călătorie, înainte de a merge la ambasadă, am intrat într-o cofetărie şi am cumpărat două prăjituri şi o cafea şi, părându-mi-se că vânzătoarea semăna cu Herta, i-am oferit o prăjitură şi, după mulţi ani, am zâmbit.

La ambasadă, ambasadorul Aldea Dudău, după ce m-a ascultat două minute, a chemat un miliţian şi în puţine cuvinte i-a explicat că trebuie să fiu trimis într-un lagăr de reeducare. Crezusem că s-a sfârşit calvarul şi în câteva zile voi fi acasă, dar în schimb m-am trezit în lagărul de reeducare prin muncă, aşa le botezaseră cei ce fugiseră, ca dracul de tămâie, toată viaţa, de muncă, de pe Volga. Lagărul de formare a „omului nou”, câine supus ce linge mâna stăpânului care îl bate, nu se deosebea mult de cele prin care trecusem până atunci. Mizeria, hrana proastă şi puţină, teroarea erau şi aici la ele acasă. Dar despre ele nu îndrăznea nimeni să vorbească fiindcă riscai să fii declarat duşman al statului sovietic şi denigrator al realizărilor staliniste şi iar luai drumul Siberiei, dacă nu cumva se hotărau să strice un glonţ pe tine.

În lagărul de pe Volga am stat şase ani. Aici eram câteva sute de oameni, printre ei şi vreo treizeci de români. La trei ani a fost eliberat un lot de cincizeci de oameni, printre ei şi un român cu care mă împrietenisem. Aflasem cu câteva zile înainte de această eliberare şi îl rugasem ca atunci când va ajunge în ţară să încerce a-i da de veste mamei de soarta mea.

Datorită acestei împrejurări, mama a aflat de soarta mea şi după trei ani de zbateri şi drumuri pe la toate autorităţile din ţară şi pe la unele ambasade, am fost eliberat. Mă întorceam acasă cu sănătatea şi sufletul vămuit de boli şi Siberii bolşevice, după o absenţă de şaisprezece ani. Când am coborât din tren şi am pornit-o pe jos spre drumul ce ducea spre satul nostru, prima clădire pe care am zărit-o, i-am văzut turnul, a fost biserica. Mi-am amintit că mai bine de opt ani trecuseră de când nu mai intrasem într-un locaş sfânt şi nu mai ascultasem o slujbă. În lagăr ne rugam numai pe ascuns, căci şi aceasta constituia o greşeală, o ofensă adusă călăilor roşii şi puterii lor. Când m-a văzut sărmana mamă, care acum avea părul albit, după ce m-a îmbrăţişat şi a plâns amarnic, nu înceta să se mire cât de mult am crescut de când nu mai mă văzuse…

Telefonul mobil

După mai mulţi ani de război, care a devastat fosta federaţie iugoslavă, război ce opusese pe toţi împotriva tuturor, iată federaţia împărţită în mici state şi pe teritoriul unora instalate trupele internaţionale de menţinere a păcii. Dintr-o ţară cu un nivel de trai de invidiat, până mai ieri, de aproape toţi locuitorii fostelor state din Lagărul comunist, ajunse butoiul cu pulbere, problema numărul unu a Europei. Prieteni şi vecini, care au convieţuit până acum în deplină înţelegere, au descoperit dintr-odată că nu se mai pot tolera, că îşi sunt duşmani de moarte.

Din compania română, nu foarte numeroasă, face parte şi medicul militar Petru Ştef. Mai participase în trupele O.N.U. de menţinere a păcii, prin câteva ţări africane, atras de salariul destul de mare, mai ales dacă îl compara cu ce i se oferea în ţară. De data aceasta însă, îl mai atrăgea în plus să vină aici şi dorinţa de a vizita locul unde bunicul său îşi pierduse viaţa, la sfârşitul Celui de-al doilea război mondial.

Despre acest bunic, pe care el nu avusese cum să îl cunoască, îi vorbiseră mult bunica şi mamă-sa. Maică-sa îl cunoştea şi ea doar din spusele altora fiindcă la vremea

când tatăl ei îşi pierduse viaţa într-o cazarmă din Serbia, avea doar patru ani. Cele mai multe lucruri despre bunic, tatăl mamei lui, Petru le ştia de la baciu Mitru, vecinul părinţilor lui, cel mai bun prieten al bunicului. Cei doi făcuseră patru ani de război împreună, până în clipa când Adam Lazăr îşi pierduse viaţa.

Deşi trăise în marea majoritate departe de satul natal, adesea gândul lui Petru călătorea într-acolo, purtat de nostalgia anilor copilăriei, de amintirea celor de acolo. (Locul unde am văzut lumina zilei, locul copilăriei, ne urmăreşte pe întreg parcursul vieţii, oricât de departe ne-am afla.) Înainte de a porni în această misiune, Petru fusese în sat pentru a-şi vizita părinţii şi cu acea ocazie trecuse şi pe la baciu Mitru. Dorise să îi spună că în sfârşit va avea ocazia să viziteze locul morţii bunicului, pe care îl avea atât de bine imprimat în minte din spusele bătrânului.

Bătrânul, încă în putere, deşi împlinise optzeci de ani, retrăia cu mult suflet toate cele petrecute în război, povestindu-le cu lux de amănunte de câte ori i se ivea ocazia.

Compania din care făcea parte Petru Ştei se afla cantonată la vreo cincizeci de kilometri de Novigrad, localitate aflată pe malul drept al Dunării.

Nu la mult timp după instalare, într-o duminică, de dimineaţă, împreună cu prietenul său Radu Matei, comandantul unităţii, luară o maşină şi porniră spre Novigrad. Era cel mai apropiat oraş. Spre el se îndreptau majoritatea ofiţerilor şi soldaţilor în zilele libere.

La intrarea în oraş, cei doi se despărţiră. Radu o luă spre centru, iar Petru spre marginea de nord a oraşului. Stabiliseră să se întâlnească la amiază în centru, la hotelul Prinţul George.

După cum i-l descrisese baciu Mitru, deşi în atâţia ani de la eveniment se schimbaseră multe, Petru găsi destul de uşor locul căutat. Cazarma mai exista şi acum, în mare parte arătând ca în spusele bătrânului. Clădirea construită solid, cu ziduri groase de piatră, la origine fusese un castel nobiliar. Avea parter şi două nivele, fiind

amplasată la circa o sută cincizeci de metri de malurile Dunării.

Apropiindu-se, simţi cum o emoţie de nestăvilit îl cuprinde. Cu paşi şovăielnici ajunse la gardul care o înconjoară. Încercă să deschidă poarta, dar aceasta era încuiată. Prin curte nu se vedea nimeni. Uitându-se mai atent, îşi dădu seama că locaşul era părăsit. Îşi menţinea aspectul de cazarmă, dovadă că şi în ultimul timp fusese folosit în acest scop, dar acum, în urma încetării conflictelor, fusese evacuat. Chiar dacă din locul în care se afla, clădirea se vedea bine, cu toate că distanţa era mare, simţi dorinţa de a intra în curte şi de a se apropia de ea. Privind mai cu atenţie gardul, observă că într-un loc o mică parte din el lipsea, prin acea gaură putându-se pătrunde cu uşurinţă înăuntru. Intră prin acea spărtură înăuntru şi, privind cu atenţie zidurile clădirii, cu paşi nesiguri se apropie de ea. Toate simţurile îi erau în alertă de parcă ar fi aşteptat ca cineva să se ivească dinăuntrul clădirii şi să îl surprindă nepregătit. La vreo cinci-şase metri se opri şi îşi fixă privirea pe ferestrele de la etajul întâi. Unele geamuri erau intacte, altora însă le lipsea câte-o bucată de sticlă. Ştia de la baciu Mitru că în acea zi fatală, el şi cu bunicul său se aflau la acel etaj. „Probabil chiar la fereastra din faţă stătea moşul, iar baciul Mitru şi ceilalţi colegi la cea din dreapta… Nu, nu încape nicio îndoială. Sigur aşa au stat lucrurile. E fereastra aflată deasupra intrării”. Cum sta şi privea fereastra, parcă prin ochiul ei se contura figura bunicului, figură pe care o cunoştea doar dintr-o poză îngălbenită de timp, ce sta şi acum pe un perete din casa părintească în care locuiau părinţii lui. Toţi, dar mai ales bunică-sa Ana, susţineau că semăna cu bunicul în toate şi poate şi prin prisma aceasta ajunsese să se simtă atât de atras de umbra acestuia. În timpul vacanţelor, când se întorcea în sat de la şcolile ce le urmase, şi fetele îl strigau, când una, când alta, pe la poartă, bunică-sa îi spunea tot timpul, lăcrimând: „Aşa era şi moşi-tu înainte de a mă lua. La toate fetele li se scurgeau ochii după el”.

Concentrându-şi privirea asupra ferestrei închise, în

minte parcă începea să se audă glasul domol al lui baciu Mitru, depănând firul întâmplării din acea zi atât de îndepărtată în timp.

„Era o zi de mai a anului 1945. Un soare blând, dintr-un cer albastru, scălda pământul şi toate minunăţiile ce se aflau pe suprafaţa lui. Atâta frumuseţe care acoperea pământul în acea primăvară era parcă nefirească, gândindu-te la ororile ce rămăseseră după încheierea, doar de câteva zile, a războiului, care antrenase în hora morţii, timp de şapte ani, o întreagă lume. În acea zi, după programul de dimineaţă, toată trupa primise ordin să îşi aranjeze echipamentul şi să îşi cureţe armele, pregătindu-le pentru a fi predate. A doua zi urma să primim ordinul de eliberare şi să pornim cu toţii, cum vom putea, spre cei dragi pe care nu îi mai văzusem de tare mult timp. Eu şi cu moşul tău Adam eram pe front de patru ani. Deşi el era cu doi ani mai mare ca mine, de concentrat, ne concentraseră deodată. Taică-său care era unul din oamenii de frunte ai satului şi pe deasupra şi foarte descurcăreţ, reuşise să îl amâne. În acea dimineaţă, Adam era tare tăcut, aşa cum nu îi era firea. Cât curăţasem la arme, aproape nu scosese nicio vorbă. După ce îşi terminase de curăţat arma, se retrăsese la o fereastră ce dădea chiar deasupra intrării. Când îl întrebasem ce are de e aşa de tăcut, îmi spusese că o visase pe Maria, maică-ta, un vis tare urât şi îi era teamă să nu fi păţit fata ceva. Eu cu alţi doi ne-am dus la altă fereastră, dormitorul era foarte mare şi avea mai multe ferestre, şi am început să ne facem planul cum să plecăm acasă, căci şi ceilalţi doi erau tot de pe aici. Nicolae Stoica era chiar din Ormindea”.

Pe Nicolae Stoica îl cunoscuse şi Petru. În urmă cu câţiva ani, mersese cu un grup de prieteni să viziteze locul unde un bunic al acestuia reuşise să zboare, în 1901, cu un aparat construit de el, un aeroplan, pe care locuitorii din Ormindea, satul lui Stoica, îl botezaseră „drăcia lui Stoica”. Ioan Stoica, bunicul lui Nicolae Stoica, fusese primul om din lume care reuşise să zboare cu un astfel de aparat. Tot atunci, în biserica Buna Vestire din acea

localitate văzuse unele părţi din fresca pictată de acesta, în urmă cu o sută de ani. În casa memorială a inventatorului din Ormindea, văzuse şi patru copii ale tablourilor unor fruntaşi ai mişcării naţionale a românilor transilvăneni, de la sfârşitul secolului al XIX-lea, pictate de Ioan Stoica, tablourile originare aflându-se la Viena: Iosif Hodoş, Amos Frâncu, Ioan Pipoş şi Iosif Başa.

Chiar şi acum bătrânii satului îşi mai amintesc unele întâmplări mai ciudate din viaţa renumitului lor concetăţean, povestite de părinţii sau bunicii lor, care îl cunoscuseră bine pe Ioan Stoica.

Când Ioan Stoica avea vreo 25 – 26 de ani, fiind mereu cicălit de prieteni şi de rude că era cazul să se însoare, căci, după cum spuneau aceştia, rămăsese singurul din cei de seama lui neînsurat, ceilalţi având şi copii la această vârstă, la un moment dat el le spusese că mai trebuie să aştepte deoarece cea pe care o va lua de soţie încă nu s-a născut. Le mai spusese că visase că se va căsători cu fata pe care o va naşte, în curând, Elena, o vecină a lui. Cele spuse de el se adeveriră. Elena născu o fată, care peste şaisprezece ani a devenit soţia lui Stoica.

În timp ce picta biserica din Ormindea, 1908 – 1910, la un moment dat i s-au terminat vopselele. Bani să îi dea ca să cumpere altele, cei din comitetul bisericesc nu mai aveau, lucrarea riscând să rămână neterminată. În faţa acestei situaţii, ca să poată termina de pictat biserica, Ioan Stoica şi-a vândut o pereche de boi.

Adam Lazăr, de la fereastra la care se retrăsese, privea în depărtare apele Dunării, care îşi purtau valurile spre Marea Neagră, gândurile lui însă nu urmau cursul apei, ci treceau dincolo de el, spre satul său transilvănean, în care de doi ani nu îi mai călcase piciorul. Chiar şi veşti primise foarte puţine de la cei dragi, datorită stării de război, după cum înainta frontul, trăind într-o continuă mişcare. Multe din scrisorile ce erau trimise soldaţilor, sau erau expediate de aceştia, se pierdeau pe drum.

În acel sat aflat la poalele Munţilor Zarand, se aflau cei dragi ai lui, pe care îi purtase în gând în toţi aceşti

patru ani de front. Cu ei în gând reuşise să treacă prin toate ororile pe care le adusese acest război, doar dorinţa de a ajunge, în cele din urmă, să îi vadă din nou, îl ajutase să depăşească toate greutăţile şi lipsurile. Fata lui, Maria, acum avea patru ani, dar el în acest interval reuşise să o vadă doar de trei ori: când se născuse, primise permisie şi stătuse acasă două săptămâni, când fata împlinise un an şi acum doi ani. Acum doi ani stătuse acasă cinci zile. Când va ajunge acasă, era convins că fata nici nu îl va mai cunoaşte. Chiar dacă Ana, nevasta lui, îi spusese într-o scrisoare pe care o primise acum două luni, când se afla cu trupa în Munţii Tatra, că Maria întreba mereu, „Când vine tata de pe front?”, era convins că fata întreba doar fiindcă Ana şi părinţii lui îi vorbeau mereu despre el. În niciun caz ea nu avea cum să şi-l mai amintească. Stătuse atât de puţin acasă de când se născuse Maria…

O visase în această noapte şi acum visul nu îi mai ieşea din minte. Stătea acolo ca o lumină aprinsă la care îţi este imposibil să mai găseşti comutatorul pentru a o putea stinge. Se făcea că se eliberase şi o pornise spre casă. Tocmai ajunsese în vârful dealului Vrăjitorul, de unde se vedea bine o mare parte din sat, partea în care se afla şi casa lui. Cum ajunsese de pe malurile Dunării până acolo, nu îşi amintea sau nici nu visase. Privind din acel vârf de deal, satul şi curtea casei sale, vedea cum din casă ieşea alergând fetiţa şi se îndrepta spre poartă, iar în poartă stătea un câine foarte mare, care îşi rânjea dinţii la ea. Din casă, deşi uşa rămăsese deschisă, nu ieşea nimeni care să o poată apăra. A încercat din răsputeri să strige, doar îl va auzi cineva, care să intervină, dar din gât, cum se întâmplă de obicei în vis, nu ieşea niciun sunet, oricât efort făcea. Simţea că această stare de neputinţă, care îl împiedica de a încerca să îşi salveze fata, îl aducea la disperare, făcându-l să îşi piardă minţile. Cum se zbătea în acest coşmar, prin minte în străfulgeră o idee. Ideea era că dacă se va concentra la maxim şi îşi va aduna toate forţele, va reuşi să sară de pe acel deal până în curtea casei, chiar dacă distanţa era foarte mare. Când între câine şi fată mai

erau vreo şapte metri şi câinele se pregătea să se repeadă, el reuşi să facă săritura, însă, în clipa următoare, o imensă groapă s-a căscat înaintea lui şi un suflu puternic ce venea din ea îl trase înăuntru. Când mai avea doar capul deasupra gropii, câinele, cu gura căscată, ajunsese lângă fată, gata să o apuce…

S-a trezit lac de sudoare, cu inima bătând gata să îi spargă pieptul şi cu o teamă îngrozitoare care făcea să îi tremure întreg corpul. Se sculă din pat şi, ţinându-se de pereţi, ieşi afară, aerul rece al nopţii reuşind să îl facă să-şi mai revină, într-o oarecare măsură, din starea cumplită de coşmar. Teama, însă, nu îl părăsise de tot nici acum, deşi de atunci trecuseră mai bine de zece ore. Scena din vis îl urmărea, trăirile din vis fiind foarte vii. Nu putea scăpa de acel coşmar cu niciun chip, simţind nevoia de a-i găsi visului o semnificaţie.

„Ridicându-şi coatele de pe geam, privi spre fereastra la care ne aşezaserăm ceilalţi trei camarazi. Glasul lui Nicolae Stoica domina discuţia. În orice loc s-ar fi aflat, nu ştia să îşi tempereze vocea. Era de felul său şi foarte lăudăros, lucru pentru care Adam nu îl prea putea suferi. Ne povestea iar ceva despre bunicu-său. Mai ales atunci se înflăcăra de parcă el le-ar fi înfăptuit pe toate cele ce povestea. Chiar dacă mai exagera unele din întâmplările legate de acel bunic, în realitate avea de ce se mândri cu el. Prin multe fapte a rămas vestit în întreaga lume Ioan Stoica şi mai cu seamă prin acel zbor cu aeroplanul construit de el. Îmi amintesc bine cum bătrânii satului povesteau că asistaseră personal la acel zbor cu aeroplanul, în 1901, după Rusalii.

Într-o duminică, în timp ce în satul Ormindea avea loc nedeia, la acea petrecere participând oameni din toate satele înconjurătoare, Ioan Stoica îşi luase zborul de pe dealul Peşterii cu acel aparat şi aterizase în mijlocul mulţimii adunate la acea serbare, stârnind mare uimire”.

Când se ridicase de pe fereastră, desigur că Adam intenţiona să vină şi să se alăture celor trei de la cealaltă fereastră a dormitorului. Auzindu-l pe Nicolae Stoica

vorbind cu atâta înflăcărare, se răzgândise şi se reaşezase cu coatele pe pervaz. Chiar sub acel geam, pe scările de la intrare, un alt soldat curăţa de zor arma, fluierând o melodie veselă. Undeva mai departe, în curte, sub un nuc falnic, cineva doinea un cântec bănăţean, sufletul fiindu-i răvăşit de dorul de casă. Cuvintele doinei se auzeau până departe.

„După ani şi ani de zile.
Mă-ntorsei în sat la mine.
De la luptă mare vin.
Lumea zice că-s străin.
Nu mi-s străin că-s din sat.
Numai că-s de mult plecat”.

În sufletul celor care ascultau doina, tristeţea şi dorul de casă se aşezau şi mai tare. Câte s-au putut întâmpla în aceşti patru ani în sat?... Câţi din locuitorii lui, mai ales bărbaţi, porniseră în această perioadă pe drumul fără de întoarcere?... Adam lupta din răsputeri să scape de acea senzaţie de teamă ce îl stăpânea şi acum, în urma visului de astă noapte, dar nu reuşea deloc. Încerca să se gândească la altceva, dar gândul, până la urmă, tot la acel vis de coşmar se întorcea. O spaimă asemănătoare, care îl urmărise mult timp, mai trăise acum opt luni, când se afla la Târgu Mureş şi făcea serviciul la aprovizionarea armatei.

Într-una din zile, când se întorcea cu căruţa plină cu alimente la unitate, doi soldaţi ruşi îi ieşiseră în faţă şi încercaseră să se repeadă la cai să îi oprească. Ştia că dacă va opri, ruşii îi vor lua tot ce avea în căruţă şi pe deasupra şi caii. Mai păţiseră şi alţi camarazi aşa ceva, de aceea dăduse bice cailor şi reuşise să treacă de ruşi. I-a auzit strigând ceva în urma căruţei, desigur înjurături la adresa lui, dar nu i-a băgat în seamă, continuând să dea bice cailor pentru a merge cât mai repede. Când lovea cu biciul caii, i-a venit să tuşească şi un junghi ce îi trecuse prin piept l-a făcut să se aplece în faţă. În acea clipă a auzit un vâjâit trecându-i pe deasupra capului şi în secunda următoare a văzut cum un glonţ se înfipsese în

oiştea căruţei. În timp ce se lupta din toate puterile să stăpânească animalele, de după colţul unei clădiri s-au ivit alţi patru soldaţi români. La vederea lor, cei doi ruşi s-au făcut nevăzuţi.

Cum sta aplecat pe geam şi se gândea la acea întâmplare cu ruşii, parcă auzea şi acum şuierul acelui glonţ. Încercă să se concentreze. Da, într-adevăr parcă îl aude! Dar curios... acum parcă sunetul vine din faţă! Dorind să se scuture de acea închipuire, vrea să se ridice de pe pervaz, însă, în acea clipă simte o lovitură puternică în faţă şi ceva ca un fier înroşit în foc îi străpunge creierul. Încearcă să îşi ducă mâinile la faţă, dar mâinile şi picioarele nu îl mai ascultă. Cade pe spate pe pardoseaua dormitorului, cu gura deschisă, ca pentru un strigăt, însă în afară nu se aude nimic. O linişte imensă înghite totul din jur. Îl înghite şi pe el.

În timp ce îşi curăţa puşca, soldatul aflat pe treptele de sub geamul la care stătea Adam Lazăr, uitase să controleze dacă în încărcător mai era ceva. Lovind declanşatorul, glonţul uitat în armă porni spre fereastră, orice încercare de a opri nenorocirea fiind imposibilă. Vede faţa celui aflat la geam cum se crispează de durere şi cum dispare înăuntrul dormitorului. Îşi dă seama de ce s-a întâmplat, dar e prea târziu. Tragedia se petrecuse.

Privind cazarma din faţa sa, Petru vede în minte, ca pe pelicula unui cinematograf, toată desfăşurarea tragediei. Vede cum de la celălalt geam, Mitru, Stoica şi celălalt camarad se repezeau să îl ridice pe Adam, cum se agitau să găsească medicul unităţii pentru ca în cele din urmă să constate că totul era în zadar, viaţa camaradului lor sfârşindu-se la scurt timp după ce glonţul îi străpunsese creierul.

„Cât de uşor se poate sfârşi viaţa unui om!... Cât de repede devine totul doar amintire!...” Petru se cufunda tot mai adânc dincolo de durere, într-o profundă uitare a sinelui.

Într-un târziu, ca şi cum filmul s-ar fi terminat şi s-ar fi tras cortina, toropit şi de razele soarelui care îl făceau să

transpire din abundenţă, îşi dădu seama că în faţa sa se afla doar peretele clădirii cu tencuiala căzută pe alocuri şi ferestrele, unele cu sticla întreagă, altele cu ea lipsă. Încercă să se rupă din acea stare. Scoase un oftat adânc, îşi prinse faţa în mână şi începu să îşi frece ochii, ca şi cum ar fi vrut să se trezească dintr-un vis. Mai oftă o dată şi cu un glas răguşit, deşi nu era nimeni prin preajmă căruia să i se adreseze, spuse: „Asta-i viaţa!...” Mai privi o dată zidul vechi al cazărmii şi apoi, cu paşi înceţi, şovăitori se îndreptă spre spărtura gardului şi ieşi din curte.

Pe drumul de întoarcere spre oraş cu imaginea vechii cazărmi bine întipărită în minte, păşea încet şi abătut, asemenea unui om căruia i-ar fi indiferent în ce direcţie îl vor duce paşii. Nu îl interesa peisajul care se vedea în jur. Mergea numai mereu înainte, cufundat în amintiri.

Huruitul unor maşini care se apropiau îl făcu să se trezească din acea stare de letargie şi să îşi dea seama că ajunsese în oraş. Îşi aminti că la orele treisprezece trebuia să se întâlnească cu Radu Matei, comandantul unităţii române de voluntari şi, în acelaşi timp, cel mai bun prieten al lui. Mai fuseseră împreună într-o misiune asemănătoare cu aceasta din Iugoslavia, acum doi ani, în Somalia. Prietenia lor însă era mult mai veche. Începuse în primii ani de liceu şi dăinuise până astăzi, fără a-şi pierde nimic din farmecul şi ataşamentul din tinereţe. Deşi unul era militar de carieră, iar celălalt medic, aveau multe preocupări şi preferinţe comune. Iubitori de literatură, dar în acelaşi timp şi ai sexului frumos, îi găseai adesea în compania unor doamne după care întorceau capul mulţi bărbaţi.

Privindu-şi ceasul de la mână, Petru constată că mai rămăsese destul de puţin timp până la ora fixată. Încercă să se rupă de amintirile care puseseră stăpânire pe el şi, îndreptându-şi ţinuta, porni cu paşi grăbiţi spre centrul oraşului. Fiind o zi de duminică şi pe deasupra şi însorită, străzile erau destul de animate. Încetul cu încetul, panorama multicoloră a străzilor începu să îl acapareze şi amintirile care îl stăpâniseră până atunci să se retragă

undeva în sertarele memoriei.

Pe drumul parcurs până la restaurant, la locul fixat pentru întâlnire, mai văzu şi alţi soldaţi din trupele O.N.U… Probabil că şi pe aceştia tot banii îi atrăseseră spre acest serviciu. În orice loc din lume, banii nu pot să te lase indiferent. Vorba proverbului: „Ai bani, ai şi mamă şi tată”. Sau cum spunea Radu: „Banii n-aduc fericirea!” şi făcea o pauză, după care continua apăsând pe cuvinte: „Când sunt puţini!”

Cu toate acestea în gând, Petru se pomeni că ajunsese în faţa hotelului Prinţul George, la parterul căruia se afla restaurantul unde trebuia să îl întâlnească pe Radu.

În restaurant, fiind ora amiezii, era lume multă. Radu se afla la o masă aproape de un geam, în compania a doua tinere. Înaintând spre masa lor, Petru, reflecta: „Al naibii Radu, nu s-a lăsat până n-a agăţat ceva!” În acelaşi timp începu să cântărească din priviri cele două tinere. „Nu-s deloc urâte… Dimpotrivă, chiar sunt frumoase”. Când era vorba de alegerile lui Radu, ştia el că acesta nu avea gusturi rele. Încă înainte de a ajunge la masa lor, Radu îl observă şi, ridicându-se, cu faţa scăldată de un zâmbet larg, îi ieşi în întâmpinare. I le prezentă pe cele două tinere şi-l pofti să ia loc la masa lor.

Cele două fete erau recepţionere la hotelul Prinţul George. Astăzi, în ziua lor liberă, locuind aproape de hotel, veniseră în acea dimineaţă să bea o cafea la barul din apropierea restaurantului. Acolo reuşise să intre cu ele în vorbă Radu şi, în cele din urmă, să le convingă să vină la acel restaurant, unde le spusese că trebuie să se întâlnească, la amiază, cu un prieten.

Milenca era sârboaică, înaltă, graţioasă, cu o gură distinct conturată de buze. Lavinia, jumătate româncă, jumătate sârboaică, avea o faţă delicată şi un zâmbet seducător. Puţin mai mică decât cealaltă. În scurt timp, Petru îşi dădu seama că preferinţele lui Radu se îndreptau spre Millenca, de aceea îşi concentră atenţia spre cea aflată în stânga lui. Fata vorbea o română destul de corectă. Cu ochii ei albaştri, umbriţi de gene lungi, cu o

gură mică şi buze senzuale, reuşi în scurt timp să îl acapareze, făcându-l să uite de toate amintirile neplăcute, care îl stăpâniseră mai înainte, umbra bunicului retrăgându-se în lumea de dincolo de viaţă.

Fizionomia fetei, formele regulate ale corpului ei îi aduseră în amintire o altă graţie, cu care trăise o dragoste nebună, la un pas de a-şi părăsi soţia. Deşi fusese o dragoste atât de mare, în bună măsură reuşise să îi păstreze secretul. O cunoscuse acum şapte ani, când soţul ei, un om destul de dur, neprietenos şi bădăran, fusese internat în spitalul unde lucra el. Îl tratase o lună şi ceva, timp în care, cunoscând-o pe Mirela, se îndrăgostise de ea. Un înţelept antic spunea: „Dacă vrei să păstrezi, într-o casă pe care o vizitezi, o prietenie trainică, fereşte-te atunci să stai de vorbă cu femeile din acea casă”.

Totul durase vreo doi ani, după care idila se stinsese destul de brusc. La un moment dat, fiindcă soţul ei prinsese ceva de veste despre legătura lor, iar Petru nu se hotăra să divorţeze de soţie, Mirela decisese să întrerupă relaţiile pentru un timp, rămânând ca ea să-l sune la telefon, când va fi posibilă reluarea lor. Aşteptase răbdător, mult timp, telefonul promis, dar el nu mai venise. Cu timpul se împăcase cu ideea de a nu o mai vedea, dar de uitat nu o uitase nici acum. Era un bărbat care stima mult femeile, în multe găsind un mister ce îl fascina, dar destul de exigent, puţine erau cele de care se îndrăgostea, urmând să împartă patul împreună.

Această Lavinia se părea că îl acaparase, cum se spune, la prima vedere, deoarece, nu trecuseră mai mult de două ore de când se afla în compania ei şi iată că şi simţea aburii aceea de nestăvilit ai dragostei cum îi inundă întreg corpul şi e cuprins de o dulce beţie. Farmecul chipului şi dulceaţa formelor corpului ei îl captivaseră în aşa măsură încât simţea dorinţa imperioasă de a-i cunoaşte căldura trupului ei senzual, promiţător de plăceri deosebite. Mâncarea şi băutura comandată fiind pe sfârşite, se hotărî să îi propună să ia, pentru câteva ore, o cameră în acel hotel. După unele şovăieli şi semne de

refuz, care păreau mai mult aprobări, cum nici fetei nu îi displăcea înfăţişarea şi modul cum se străduia să o curteze, Lavinia acceptă. După puţin timp de la plecarea lor, i-au urmat şi Radu cu Milenca.

Spre seară, Petru şi Radu împreună cu cele două fete, mai petrecură vreo oră în restaurant, înainte de a porni spre unitate. La puţin timp după întoarcerea lor la masă, Radu îi atrăsese atenţia lui Petru, arătându-i la o masă, nu departe de a lor, patru inşi care îi urmăreau

— I-am văzut şi la amiază, stăteau tot la acea masă, şi ne studiau. Având altceva mai bun de făcut, nu i-am băgat în seamă.

Îi privi şi Petru cu atenţie şi îi părură şi lui dubioşi. Întorcându-se spre Lavinia şi Milenca, le-a întrebat dacă îi cunoşteau, gândindu-se că ar putea fi prieteni de-ai fetelor. Fetele, însă, îi răspunseseră că nu îi văzuseră niciodată. Habar nu aveau cine ar putea fi. Lavinia mai adăugă drăgăstos.

— Să aveţi grijă când plecaţi, să nu vă urmărească şi să vă atace… Sunt mulţi nenorociţi de aceştia pe aici, care atacă persoanele pe care le văd că au bani.

Petru, mângâind-o drăgăstos pe păr, îi zise:

— Să nu îţi faci nicio grijă, scumpo. O să fim atenţi, iar pe de altă parte, tu să nu uiţi că noi suntem militari, şi aceştia nu umblă cu mâna goală.

Şi după o scurtă pauză, reluă:

— Dar să îi lăsăm dracului şi să ne vedem de ale noastre, căci în curând o să trebuiască să ne despărţim şi o să ne ducem dorul câtva timp. Eu sunt convins că o să îţi duc dorul.

Şi privind drăgăstos spre Lavinia, o întrebă.

— Tu?…

Fata, în loc de răspuns, l-a prins cu mâinile de după gât şi i-a acoperit gura cu un sărut înfocat şi prelung.

Au ieşit din restaurant încântaţi de timpul petrecut în compania celor două fete şi, sub euforia băuturii consumate, au pornit fără nicio grijă spre locul de unde urmau să ia maşina care îi ducea spre unitate. Începuse să

se înnopteze. Străzile erau destul de prost iluminate. După ce s-au depărtat de centru, au cotit pe o stradă mai îngustă, la dreapta, şi mai slab iluminată decât cele din centru. Făcură câţiva paşi şi în faţă le apărură patru bărbaţi care veneau din celălalt sens. Unul din ei, care părea mai înalt, bine legat şi tuciuriu la faţă, după câte se putea observa la lumina slabă, făcu un pas în faţa celorlalţi şi se postă înaintea lui Petru. Luă poziţia de drepţi şi, privindu-l drept în faţă, într-o engleză destul de stricată, îi spuse bună seara şi îi ceru o ţigară. Pe un ton calm, Petru îi spuse că nu are, el nici nu fuma. Vru să îl ocolească şi să îşi continue drumul, dar un alt individ îi tăie calea şi încercă să-i repeadă un pumn în faţă. Evită lovitura cu uşurinţă. Înfuriindu-se de-a binelea, îi plasă o lovitură de dreapta care îl făcu pe individ să se prăbuşească la pământ. În acel moment însă, cel care îi ceruse o ţigară, făcu să lucească în aer lama unui cuţit. Petr, nu mai avu timp să evite lovitura, care îl nimeri în piept, în dreptul inimii. Mai mult de groază, pentru o clipă s-a dezechilibrat, fiind gata să cadă. Cuţitul lovise ceva tare şi nu pătrunsese în corp. Între timp, individul se pregătea să lovească a doua oră. Clinchetul piedicii de la pistolul lui Radu l-a făcut să şovăie o clipă. Timp suficient ca Petru să se echilibreze şi să reuşească să plaseze o năprasnică lovitură în faţa agresorului, care îl culcă la pământ. Întorcând capul spre Radu şi văzându-i pistolul din mână, de-abia atunci realiză că şi el avea la el aşa ceva. Îl scoase rapid de la centură şi îi trase piedica. Ochii îi luceau de furie, ca doi cărbuni aprinşi. Din cauza nervozităţii ce îl cuprinsese, dinţii îi scrâşneau ca o râşniţă care zdrobeşte boabele de porumb. Ceilalţi doi indivizi, ceva mai la distanţă, priveau parcă fascinaţi acest tablou. În liniştea ce se instalase, pentru moment, glasul lui Radu s-a auzit, întrebând, plin de mirare şi teamă:

— Petrică, nu eşti rănit?!

Văzuse cum acel cuţit îi lovise pieptul, dar rămăsese uimit cum de nu se vedea nicio urmă de sânge. Totul se petrecuse atât de rapid, că mai mult de a scoate pistolul nu

putuse face. După câte se vedea, nici nu fusese nevoie de mai mult. Nu pricepea cum Petru, deşi primise acea lovitură, după părerea lui, mortală, reuşise să îi pună la pământ pe cei doi agresori.

Întrebarea lui Radu îl făcu pe Petru să-şi amintească că fusese lovit. Şi-a dus mâna la piept, la locul unde cuţitul tăiase vestonul şi cu un gest de mare uşurare, îi răspunse:

— Nu am păţit nimic Radule! Mulţumesc lui Dumnezeu!

Şi scoase cu mâna tremurândă, din buzunarul interior al hainei, telefonul mobil crăpat în două bucăţi.

Victime şi călăi

Toamna lui 1957, toamnă tristă în care comuniştii îşi continuau cu frenezie opera de transformare a ţăranului român în sclav pe propriul lui pământ şi convertirea tuturor la religia minciunii, din care ei s-au adăpat din plin.

Profesorul Titus Bora, proaspăt absolvent al facultăţii de istorie, de-abia îşi începuse lecţia despre „Formarea poporului român”, când uşa clasei se deschise brusc şi înăuntru pătrunse un tip înalt şi cam tuciuriu, îmbrăcat în uniformă de securitate. Tipul rosti un bună ziua gutural şi îl întrebă cu glas răguşit:

— Eşti Bora Titus?

Cu glas puţin tremurat şi emoţionat, profesorul răspunse afirmativ, iar securistul, fără a mai da alte explicaţii, îi ordonă scurt să îl urmeze şi se şi întoarse spre uşă, nemailăsând timp profesorului să pună vreo întrebare, fiind silit a-l urma.

Ieşind afară, în curtea şcolii, văzu lângă o maşină neagră alţi doi securişti aşteptând. La vederea acestui tablou, în minte i se născu, cu violenţă, un gând, gând care îi strângea creierul ca într-o gheară de fier: „Au venit să mă aresteze!...” Dar în acelaşi timp apăru şi întrebarea: „Dar de ce să mă aresteze?! Doar nu am făcut nimic”. Ştia că în acea perioadă oamenii erau arestaţi fără multe motive, însă, el nu se ştia a fi vinovat de ceva... Când ajunse destul de aproape de maşină şi de cei doi securişti, unul din ei, care era mai mare în grad, făcu un pas spre el

şi îi spuse:

— O să vii cu noi pentru nişte cercetări. Avem ordin de la regiune.

Privindu-l cu uimire, Bora întrebă:

— Dar ce am făcut?! De ce fel de cercetări e vorba?

Securistul, furios, îl repezi răstit:

— Asta nu-i treaba ta. O să vezi tu acolo. Mă, voi trebuie să ştiţi că noi nu luăm pe nimeni fără motiv. Urcă mai repede în maşină, că ne grăbim.

Şi îi deschise uşa de la spatele maşinii. Bora mai încercă să îl roage să îl lase să îşi anunţe soţia, dar acesta îi replică furios:

— Lasă asta, vom avea noi grijă să o anunţăm.

Bora nu ştia că înainte de a veni la şcoală, securiştii trecuseră pe la el pe acasă, unde îi răscoliseră toate camerele, fără a da nicio explicaţie soţiei, care de frică nu putuse scoate aproape nicio vorbă, cât timp durase percheziţia casei.

La Inspectoratul regional de securitate, lucrurile se desfăşurară asemănător ca în curtea şcolii. Întrebări scurte şi răstite, din partea altor securişti, nereuşind nici aici să afle mare lucru. I se spuse, în plus, că era arestat şi că va fi trimis la Iaşi pentru cercetări. Astfel, după câtva timp, timp pe care nu îl putuse măsura, se trezise aruncat în beciurile securităţii din Iaşi, într-o celulă deosebit de mică, mucedă şi întunecoasă, în care de-abia încăpea un fel de pat din două scânduri, pe care erau aşezate o saltea şi o pătură sordide. Cu toată repulsia ce îi trezeau camera şi patul, a căzut într-un somn adânc, un somn fără vise, din care dispăruseră toate suferinţele lumeşti, prezente şi viitoare. Era un somn asemănător cu cel pe care, probabil, numai moartea este în stare să îl dea.

După un timp, nu ştia cât anume, simţi că e scuturat cu brutalitate şi o voce nervoasă striga la el să se scoale. Sări buimăcit în picioare şi privi mirat la individul din faţa lui. Nu reuşea să îşi dea seama unde se află. Această stare nu dură prea mult, deoarece îl auzise pe acel individ că îi ordonă să se îmbrace rapid, fiindcă trebuia să îl ducă la

interogatoriu. Începu să se îmbrace precipitat, realitatea sinistră în care intrase inundându-l din plin. Devenea tot mai conştient că faptul de a nu fi vinovat nu mai avea nicio importanţă. Odată încăput pe mâna lor, găseau ei motive să te facă vinovat, fabricarea de vinovaţi fără vină fiind la modă în acea perioadă.

În camera în care îl aduse gardianul, se aflau trei inşi, doi în uniformă militară şi unul în civil. Civilul era unul din aşa numiţii comisari ai poporului. El conducea interogatoriul. După câteva întrebări de rutină, fără importanţă, comisarul îl întrebă în ce calitate a participat, în luna mai, la Putna, la acea manifestare. Cuvântul manifestare, ieşise din gura comisarului ca şi cum l-ar fi întrebat despre o crimă. Acesta răsuna în creierul lui Bora ca un ecou lugubru, care îi lovea cu violenţă fiecare neuron. Ceva în el începea să se revolte. Participase la Putna, într-adevăr, în primăvara trecută, unde se aniversa cei 500 de ani de la urcarea pe tronul Moldovei a lui Ştefan cel Mare, el făcând parte din Comitetul de organizare. Toate materialele ce urmau a fi prezentate acolo fuseseră aprobate de comitetul de partid al universităţii, unele chiar apărând, în prealabil, în câteva ziare ieşene. „De ce acest individ, care cu siguranţă e unul dintre cei aduşi în ţară pe turela tancurilor sovietice, în 1944, rosteşte cu atâta ură, cuvântul manifestare, cuvânt care se referă la o sărbătorire de care ar trebui să fie mândru orice român? Da, ar trebui să fie mândru orice român, dar nu aceşti vânzători de ţară şi de neam, înrolaţi, pentru o gamelă de vodcă, în hoardele roşii.

Avea să afle la interogatoriile următoare, care ţinură timp de două luni, unele din ele durând şi douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru. În timpul anchetelor interminabile, aceleaşi întrebări erau puse până la obsesie, foamea şi setea măcinând măruntaiele, dar cea mai cumplită era nevoia de a dormi, nevoia de a aţipi măcar câteva clipe.

Serbarea de la Putna, din 1957, dorită de studenţi şi de alţi patrioţi români, la aniversarea a 500 de ani de la

urcarea pe tron a lui Ştefan cel Mare, a fost împiedicată de autorităţile comuniste. Tocmai avusese loc Revoluţia din Ungaria, iar comuniştii şi securitatea se temeau ca aniversarea de la Putna să nu se transforme în manifestaţie anticomunistă. Stareţul mănăstirii Putna, Dosoftei Murariu, ţinuse o strânsă legătură cu Comitetul de organizare al studenţilor din Iaşi, sperând la o reiterare a sărbătorilor din 1871, 1904, 1926. Securitatea însă opinase că obştea mănăstirii şi studenţimea ieşeană, apreciind posibilitatea extinderii contrarevoluţiei din Ungaria şi în ţara noastră, au hotărât să folosească prilejul oferit de această sărbătoare pentru ca, prin imprimarea unui caracter profund şovin, să incite spiritele studenţilor şi în general ale participanţilor astfel încât să o transforme într-o acţiune antistatală.

„Când ajunserăm la Putna, câţiva preoţi ne comunicară că toate pădurile din jur sunt înţesate cu soldaţi înarmaţi. Celebra mănăstire ne-a primit cu o vreme rece şi o ploaie interminabilă. Niciun cadru didactic şi niciun student nu au avut voie să vorbească în public. Tribunele pentru vorbitori şi pentru programe artistice, prevăzute de noi iniţial, lipseau cu desăvârşire”.

După două luni şi ceva de anchete îngrozitoare, dosarele lui Bora şi ale celorlalţi, care făcuseră parte din Comitetul de organizare a serbărilor de la Putna, fuseseră duse la Bucureşti, unde aşa-zisul Tribunal al poporului fabrica cu mult zel sentinţe şi acuzaţii, fără a ţine cont de declaraţiile deţinuţilor. Munca acestor tribunale, dacă muncă se putea numi ceea ce făceau, era acompaniată îndeaproape de ziarele comuniste, care se întreceau în a pune tot felul de etichete condamnaţilor: „Criminali, reacţionari, duşmani ai poporului etc.”

Astfel, în iulie 1958, Tribunalul militar, condamnă pe Alexandru Zub, Dumitru Văcariu, Aurelian I. Popescu, Mihalache Brudiu şi Titus Bora, la pedepse între opt şi zece ani de temniţă grea, „pentru delict de uneltire contra ordinii sociale” şi „ură împotriva U.R.S.S”.

În urma sentinţei date de acest tribunal, sentinţă

definitivă, fără drept de apărare sau recurs, Titus Bora fu condamnat la opt ani de închisoare şi trimis la Aiud, închisoare echivalentă aproape cu un cimitir, aşa cum a şi fost pentru mulţi dintre cei intraţi aici, care au umplut cu suferinţele lor fieful diavolului. În închisorile comuniste au fost îngropaţi de vii oameni lucizi şi eminenţi patrioţi, pe care sistemul represiv şi crud al comunismului i-a transformat în stafiile propriilor fiinţe.

La puţin timp după ce ajunse la Aiud, Bora fu chemat la comandantul adjunt al închisorii. Intrând în birou, fu surprins de a recunoaşte în persoana acestuia pe unul dintre foştii lui consăteni, unul care era doar cu vreo cinci ani mai mare ca el. Acesta, jovial, îi întinse mâna şi curtenitor îi oferis un scaun lângă birou. După ce se aşează, îl servi cu o ţigară. Toată această amabilitate îl surprinse pe Bora, mai ales că de la arestare, avusese parte numai de brutalităţi. Începu să se întrebe ce putea însemna asta… Faptul doar că erau consăteni nu justifica această comportare, şi mai ales aici. În birou erau numai ei doi. Pe un ton de părinte care-şi dojeneşte copilul neascultător, adjuntul începuse să îi vorbească:

— Măi, băiete, ce mama dracului ţi-a trebuit ţie să intri în afacerea asta?! Păcat de tine, Tituse…

Şi după o pauză, pe un ton mai vesel:

— Dar lasă că trece şi asta, şi, aici la mine nici nu-i aşa de rău, mai ales dacă o să mă asculţi.

Şi, cu vocea mai scăzută, întinzând un obraz cam buhăit spre el:

— Eu sunt comandant adjunt aici…

După aceasta se opri şi, ridicându-se de pe scaun, începuse să se plimbe prin cameră. Se vedea că mai avea ceva de spus şi nu ştia cum să înceapă. Toate acestea începuseră să îl neliniştească pe Bora. Îşi dădea seama că nu îl chemase aici, numai ca să îl vadă şi să îl servească cu o ţigară. Scopul, cu siguranţă era altul. Ceva în acel comportament suna fals.

După un timp adjuntul se opri brusc, în faţa lui Bora şi îl privi pătrunzător.

— Ascultă Tituse! zise şi se opri iar un timp.

— Am să te mut într-o celulă mai mică, unde veţi fi numai doi, tu şi un medic. Cred că te vei simţi bine cu el, mai ales că voi intelectualii aveţi multe de vorbit.

Şi schiţând un zâmbet, îl bătu condescendent pe umăr de parcă ar fi vrut să spună, vă ştiu eu. Apoi, oarecum confidenţial, adăugă:

— Îţi dai seama că îţi fac o favoare?…

Nu răspunse nimic, dar începuse să se convingă că toate aceste amabilităţi aveau un rol, urmărind un scop bine definit. Glasul adjuntului continuă:

— Pentru aceasta va trebui, numai să fii atent la ce vorbeşte medicul şi să cauţi să-i câştigi încrederea. E o persoană de la care am putea afla multe lucruri care ne interesează. A avut relaţii cu mulţi din reacţionarii ăştia, care ne dau mult de furcă. Aşa că ai înţeles ce vreau eu de la tine?…

Şi se aşeză pe scaun şi-şi aprinse o ţigară.

„Da, înţelegea tot mai bine ce voia acesta de la el”. Gândurile îi roiau în cascade în cap. „Ce aş putea face?… Normal ar fi trebuit să refuz, dar atunci, ce se va întâmpla cu mine?…”

Văzând că nu spune nimic, adjuntul îndreptă spre el o privire în care se vedea scăpărând furia, şi zisese apăsând pe cuvinte:

— Să nu îndrăzneşti cumva să mă refuzi, că nu mai vezi soarele în veci… Zarca îţi mănâncă zilele. Ai văzut-o şi cred că ţi s-a şi povestit despre ea.

Cuvântul „zarca” îi pătrunsese ca un fulger în tot corpul. Deşi era de puţin timp aici, auzise de acel cavou îngrozitor. Mulţi din colegii de celulă povesteau cu mare groază despre condiţiile de infern de acolo. Pentru cei aruncaţi acolo, orizonturile vieţii şi ale speranţei încetau. Voci jelitoare de oameni bolnavi şi părăsiţi, se auzeau întretăiate de tuse şi gemete. Zarca răsuna ca un plâns lugubru, un geamăt lung şi dureros al neputinţei, care părea că vine de undeva din mormânt. Silueta ei sinistră se vedea şi de aici, din acest birou.

În faţa acestei situaţii fără ieşire, acceptă, gândindu-se că va găsi mai târziu o modalitate de a scăpa de perspectiva de a deveni informatorul călăilor sau de a-i putrezi oasele în zarcă, acea adevărată împărăţie a morţii.

În celulă găsi un om a cărui înfăţişare arăta ca cea a lui Lazăr ieşind din mormânt. Acea stare jalnică în care se afla era opera celor zece ani petrecuţi în închisorile gulagului comunist, a umilinţelor şi chinurilor prin care fusese silit să treacă. O milă imensă îl cuprinse. „Pe această umbră de om fusese el pus să o spioneze?! Nu, nu va face aşa ceva orice s-ar întâmpla cu el. Îl va avertiza cu ce scop fusese mutat aici, iar când îl va mai chema adjunctul, îi va spune mereu că nu a reuşit să afle nimic”.

În cele două săptămâni cât stătu în celulă cu medicul, văzu cum starea acestuia devenea tot mai critică. Vedea cum ultimele picături de viaţă i se scurgeau, sufletul pregătindu-i-se pentru marea trecere. Acel om fusese condamnat la douăzeci de ani de închisoare pentru că la aşa-zisul colocviu ştiinţific cu mai mulţi colegi de breaslă, avusese curajul să combată aberaţiile miciuriniene pe care un alt medic le expusese ca idei obligatoru de urmat. Îi imputaseră ca o greşeală de neiertat şi faptul că fusese membru al Partidului Naţional Ţărănesc. Trecuse prin mai multe închisori, dar cea mai mare parte o petrecuse la Canal, în infernul din stepa dobrogeană. Acolo, norma de muncă creştea mereu, în timp ce hrana era tot mai rea şi mai puţină. Vara, soarele Bărăganului simţeai că-ţi curge în cap, ca o lavă, odată cu transpiraţia, scoţându-ţi şi ultimele picături de energie din tine. Iarna, în barăcile insalubre, gerul şi crivăţul te făceau să tremuri atât de violent, încât îţi auzeai dinţii clănţănind, efectul izbiturii lor simţindu-l până în creier. Nimic nu era mai extenuant, mai ucigător ca umiditatea continuă, frigul şi foamea. Mulţi dintre cei ajunşi acolo nu au mai apucat ziua în care să-şi vadă casa şi pe cei dragi, trecând în lumea fără dor şi suferinţă, aflându-şi odihna de veci la groapa comună. Odată ajunşi aici, în acest lagăr al morţii, oamenii îşi pierdeau identitatea, fiind doar numere. Pe lângă toate

aceste chinuri, în iarna lui 1953 – 1954, la Peninsula, comandantul dăduse ordin ca toţi cei care nu mai puteau munci să fie scoşi noaptea afară, legaţi în faţa barăcilor, aruncată apă pe ei şi lăsaţi acolo până când sufletele lor părăseau infernul, visând ca „Fata cu chibrituri” căldura unei sobe bine încinse. Chiar în acea perioadă, când se punea această crimă în practică, medicul suferea de o hernie de disc, ce îl ţintuise la pat. Ar fi avut şi el parte de acel supliciu, de nu exista în baraca lor acel om deosebit, model de dragoste pentru suferinţele aproapelui său, care a reuşit să se opună călăilor, zădărnicindu-le iniţiativa. Acela i-a făcut tot timpul, cât el nu a putut munci, şi norma lui, călăii nescutind nici bolnavii de la corvezile zilnice, împărţind şi porţia lui de mâncare cu el. Înainte de a muri, medicul îi spuse lui Bora numele acelui om, căruia îi datorase viaţa, punându-l să-i promită că nu-l va uita, iar mai târziu, când vor veni vremuri mai bune, va mărturisi faptele lui de mare umanitate. Numele acelui om era Corneliu Coposu. Medicul era convins că va scăpa cu viaţă din închisoare şi că va avea, cândva, de jucat un rol foarte important în destinul acestei ţări.

După dispariţia medicului, Bora a fost mutat într-o celulă cu alţi cincisprezece deţinuţi. La Aiud, majoritatea condamnaţilor munceau la Uzina mecanică. Titus Bora muncea la un strung. Se scursese aşa mai mult timp. Nu îşi mai amintea câţi ani trecuseră de când nu mai fusese sătul, câţi ani trecuseră de când zâmbise ultima oară. Disperarea punea tot mai mult stăpânire pe el. Câţiva din cei cu care împărţea suferinţa nu mai rezistaseră acestui coşmar şi-şi curmaseră zilele. Gândul de a termina odată cu toate aceste suferinţe părea tot mai atrăgător. Nu mai aştepta nimic de la viaţă. În aceste clipe, când părea mai aproape ca niciodată de hotărârea supremă, Bora se trezi tras deoparte din faţa strungului de ofiţerul care le supraveghea munca. Era gradatul căruia îi făcuse nenumărate teme de gramatică şi matematică pentru cursurile serale ce le urma. Acesta era unul dintre puţinii paznici ai infernului, care se purta cu ei mai omeneşte. Îi

strecură în buzunar un pachet de ţigări şi îi şopti:

— Mă, vezi că o să înceapă să vă elibereze! Am aflat azi-dimineaţă, dar ai grijă, nu cumva să afle cineva că ţi-am spus că te omor cu mâna mea.

Aceasta era vorba lui când nu voia să afle nimeni ce-ţi spusese.

Tot chipul lui Bora se însenină. Părea călătorul pierdut în deşertul nesfârşit de nisip şi, când nu mai avea nicio speranţă, i-a apărut în faţă oaza de verdeaţă.

Într-adevăr, la puţine zile, se vedea părăsind acel loc uitat de lume şi de Dumnezeu, faimosul Aiud.

Toate aceste întâmplări acum au devenit amintiri, însă această suferinţă colectivă va rămâne o pată de ruşine pe obrazul lumii occidentale, care ne-a jucat la zaruri la Yalta.

Dimineaţă de august

Este de-abia ora nouă şi se anunţă şi pentru astăzi o zi toridă. Chiar dacă suntem în douăzeci şi unu august şi calendaristic vara e pe sfârşite, căldura nu dă semne că ar vrea să se domolească.

— Da, aşa e. Sunt semne că şi azi va fi o zi toridă. Data este, într-adevăr, douăzeci şi unu august, însă, nu înţeleg ce ţi-a venit să ne aminteşti în ce dată suntem! Parcă ne hotărâserăm să nu luăm în seamă scurgerea timpului în zilele în care vom sta aici, şi să ne petrecem într-o uitare totală, a spaţiului, a clipei, a tot ce ne înconjoară.

— Ai dreptate Nelule, aşa am hotărât ieri, însă nu ştiu ce mi-a venit. Nu ştiu ce resort s-a declanşat în creier şi a făcut ca dintre sertarele memoriei să iasă la suprafaţă unul pe fundul căruia se află depozitată dimineaţa zilei de douăzeci şi unu august a anului 1968. Probabil că visul pe care l-am avut astă noapte este vinovat. Pe atunci eram în vara dintre anul întâi şi al doilea de liceu, în casa părintească de la Peştera. Fusese o dimineaţă, care la început nu părea să fie cu nimic deosebită de celelalte pe care le petrecusem până atunci în acea vară. Ei, dar iată că sunt pe cale să vă umplu capul cu amintirile mele, fără

să vă întreb dacă voi sunteţi dispuşi să ascultaţi aşa ceva.

— Stai liniştit, bătrâne, şi continuă-ţi ideea. Bineînţeles că vrem să aflăm ce ţi s-a întâmplat în acea zi şi ce ai visat azi-noapte. În ce priveşte decizia noastră din seara trecută, nu are rost să ne-o mai amintim. Cu siguranţă eram prea beţi, dacă am hotărât să trăim aceste zile numai în prezent, fără a ne aminti de trecut sau a ne împărtăşi unele gânduri pentru viitor. Fără nicio îndoială este imposibil a trăi cu gândul numai în prezent, chiar şi doar câteva zile. Ceea ce, de fapt, ne-a adus pe noi trei aici, a fost tocmai dorinţa de a evoca trecutul şi a ne împărtăşi proiectele de viitor. Nelu ne-a amintit de hotărârea luată aseară, numai pentru faptul că el fusese cel care o lansase.

— Radule, eu nu îmi mai amintesc care din noi a avut această idee, nici nu cred că mai are importanţă. Fiindcă văd că nici Nelu nu are nimic împotrivă, am să vă povestesc întâmplarea din acea dimineaţă de douăzeci şi unu august a anului 1968 şi visul din această noapte.

Ceea ce am să vă spun, o să vi se pară foarte ciudat. De fapt, aşa şi e. Nu întâmplarea în sine, cea care s-a petrecut acum 45 de ani e ciudată, de altfel binecunoscută şi de voi, ci faptul că ea mi-a apărut în vis ca şi cum aş fi trăit-o din nou, având aceleaşi sentimente şi emoţii ca atunci, în vara lui 1968.

După evenimentele din Ungaria, din 1956, autoritatea sovietică s-a dovedit, fără nicio îndoială, cea mai virulentă forţă imperialistă din Europa. A fost suficient să se vorbească de posibilitatea unui comunism cu faţă umană, într-o ţară ca Cehoslovacia, ţară considerată prietenă, ca tancurile să se repeadă asupra-i, strivind orice nuanţă care o putea apropia de idealurile îndelung invocate şi sistematic ignorate sau strivite de regimurile totalitare. Pe când acel comunicat despre invazia Cehoslovaciei de către ţările Pactului de la Varşovia, la care România, din fericire, nu participase, se termina, în vis a apărut o nouă secvenţă, care are o strânsă legătură cu o întâmplare de pe vremea când împlineam şaisprezece

ani. A urmat, apoi, în acel vis sau poate în altul, nu-mi dau bine seama, un eveniment a cărui acţiune se petrecea în incinta autogării din Cluj. Evenimentul îl trăisem în realitate în toamna lui 1968.

În primul vis, sau prima parte a lui, totul părea atât de clar, se derula secvenţă cu secvenţă, ceea ce se petrecuse în dimineaţa de douăzeci şi unu august 1968. Mă aflam din nou pe coridorul casei părinteşti de la Peştera. Pe peretele din stânga, din dreptul uşii bucătăriei, se afla acelaşi vechi difuzor, care încă mai reprezenta unica sursă de informare pentru oamenii acelui sat. Din interiorul lui răsuna glasul crainicului, încărcat de emoţie, care anunţa invazia. În acelaşi timp, de undeva de prin casă, vocea bunicii se auzea extrem de clară. Nu am reuşit să reţin ce spunea, însă o auzeam foarte bine, aşa cum nu o mai auzisem, în vis, niciodată. De când a trecut la cele veşnice, de mai bine de 43 de ani, am mai visat-o de multe ori, dar aşa de clar nu i-am auzit glasul niciodată. Chiar şi acum, când vă povestesc, parcă îmi mai răsună în urechi.

În timp ce ascultam cu atenţie anunţul de la difuzor, în curte, lătratul câinelui a fost urmat de vocea răguşită a unei femei, care mă striga să ies afară. După voce şi felul cum mă striga, „Conaşule, ieşi până afară!” mi-am dat seama că trebuie să fie o ţigancă. În satul nostru nu erau ţigani. Rar de tot se mai abătea câte unul pe acolo. Am conştientizat şi în vis acest fapt şi mă întrebam ce căuta şi ce voia ţiganca de la mine. Am deschis uşa ce dădea spre curte şi am auzit din nou glasul ţigăncii.

„Conaşule, am venit să-ţi ghicesc! Îţi mai aminteşti de mine? Eu sunt cea care ţi-am mai ghicit când împlineai şaisprezece ani”.

Un sentiment de uimire şi de teamă mi-a cuprins tot corpul. Chiar dacă totul se întâmpla doar în vis, mi-am amintit imediat că tocmai în ziua în care împlineam şaisprezece ani, o ţigancă îmi ghicise că am să trăiesc 49 de ani. Atunci, nu îmi fusese clar dacă spusese că voi trăi până la 49 de ani sau încă 49. Nu vrusesem să mi se ghicească, dar la insistenţele mamei, acceptasem.

Foarte uimit de apariţia ţigăncii, în vis, trăiam totul ca şi cum evenimentul s-ar fi petrecut în realitate. Am început să calculez cât timp trecuse de când împlinisem şaisprezece ani şi dacă au trecut cei 49. Nu am reuşit să aflu acest lucru, deoarece scena s-a schimbat brusc, plasându-mă în alt vis sau în altă parte a aceluiaşi vis.

Este curios faptul că, deşi nu am crezut şi nu cred nici acum în cele ghicite de ţigancă la vârsta de şaisprezece ani, din minte nu mi-au ieşit spusele ei, amintindu-mi destul de des de ele, mai ales acum, în ultimii ani.

— Bătrâne, în faţa posibilităţii de a ne afla viitorul, nivelul emoţional al celor care cred în acest lucru este foarte crescut. Chiar şi acele persoane care, dintr-un raţionament logic afirmă, dar fără suficientă convingere, că nu cred în astfel de practici, lasă o portiţă de pătrundere în subconştientul lor. Raţionamentul este simplu. În stare de emotivitate crescută, funcţia de cenzură a conştientului slăbeşte într-atât încât stimulul verbal nu mai este prelucrat şi analizat logic, pătrunzând în straturile profunde ale psihicului, acolo unde totul are valoare de adevăr, pentru că subconştientul nu ne contrazice niciodată. Odată pătrunsă în subconştient, informaţia generează programe mentale traduse în gânduri, emoţii şi comportamente corespunzătoare sugestiei, induse benefic de sanogeneză, sau distructive, de patogeneză, şi, care mai devreme sau mai târziu, vor duce la împlinirea profeţiei, sau cel puţin la apropierea datei la care a fost prevestit evenimentul, vor reveni în conştiinţă, însoţite de un anumit nivel de anxietate. Totul depinde de cât crede persoana în posibilitatea ca cineva să îi prevadă viitorul. În caz contrar, sugestia nu găseşte mediu propice de a produce efecte.

— Da, sunt întru totul de acord cu cele spuse de tine, Radule, în ce priveşte încercările de a ni se prezice viitorul. Ai vorbit ca un psiholog. Visul lui Vio însă este tare ciudat. Toate acele asocieri de întâmplări trăite în etape diferite ale vieţii şi apariţia lor împreună, în visele de astă-

noapte, constituie, într-adevăr, ceva neobişnuit şi tare ciudat. Am spus visele şi nu visul deoarece eu cred că au fost două vise. Ceea ce ne-ai povestit până acum, Vio, l-aş încadra în primul vis, iar întâmplarea din autogara clujeană, pe care nu ne-ai povestit-o încă, în al doilea vis. Dar să te las mai bine să ne povesteşti şi episodul din autogară.

— După cum vă spuneam, acţiunea din al doilea vis, în realitate, s-a petrecut în toamna lui 1968. În visul de azi-noapte, incinta autogării din Cluj era plină de oameni. Chiar în mijlocul sălii de aşteptare, înconjurat de acea mulţime, se afla un om, cam la vreo 45 de ani, de înălţime mijlocie. Avea faţa nebărbierită, barba ajungându-i până pe piept. Părul era cărunt şi neîngrijit. Purta nişte haine vechi şi ponosite. Toţi cei din sală aveau privirile fixate pe el, ascultând cu mare atenţie ceea ce le povestea. Din locul în care mă aflam, nu puteam auzi ce le spunea. Doar din felul cum îl priveau cei din jur îmi dădeam seama că le istorisea ceva foarte important. Vedeam foarte clar faţa acelui om, aşa cum nu am mai văzut, de foarte mult timp, nici măcar în vis, o faţă umană, un peisaj, ori un obiect. După pierderea vederii, la vârsta de zece ani, până pe la douăzeci de ani, în vis încă vedeam. Acum, după atâţia ani, se întâmpla prima dată că vedeam în vis.

În primul vis, totul era doar sunet: vocea crainicului de la difuzor, glasul bunicii, lătratul câinelui şi cuvintele ţigăncii, cuvinte misterioase şi răscolitoare, a căror semnificaţie nu o pot înţelege nici acum. Imaginile lipseau cu desăvârşire. În schimb, în al doilea vis, erau prezente numai imagini, predominantă fiind figura acelui om, cu obrazul bărbos, părul cărunt şi hainele lui ponosite, de o culoare destul de confuză, un fel de gri murdar, foarte închis.

Cum stăteam şi priveam cu multă atenţie faţa acelui om, încercând să înţeleg ce spunea, m-am trezit. De îndată ce m-am trezit, am încercat să reconstitui în minte acel chip. Până însă să reuşesc acest lucru, mi-am amintit că în toamna lui 1968, la o lună după începerea şcolii, trăisem,

într-o oarecare măsură, acea întâmplare, în realitate. Atunci nu putusem vedea cum arăta acel om. Eram de o bună bucată de vreme fără vedere. În schimb, ştiu că ascultasem cu mare atenţie şi mult interes, tot ce povestea lumii care îl înconjurase, la fel ca în visul meu din noaptea trecută.

Se întâmplase într-o după-amiază, cam pe la orele cincisprezece. Cineva mă anunţase că unchiul meu Ioan, care era şofer pe autobuzul ce făcea curse în fiecare zi, între Deva şi Cluj, telefonase ca să mă duc la autogară, să îmi dea un pachet, pe care mi-l adusese de la părinţii mei. Am plecat imediat. Ştiţi şi voi ce bucurie ne provoca primirea unui pachet de la părinţi şi cu câtă nerăbdare ne grăbeam să îl desfacem.

În sala de aşteptare a autogării, la fel ca în vis, un om bărbos, cu hainele ponosite şi destul de murdare, povestea mulţimii care îl înconjurase. Glasul său monoton şi baritonal se auzea foarte clar, în liniştea perfectă ce se făcuse în jurul lui.

„După ce, în 1942, sovieticii declanşaseră Operaţiunea Uranus, urmaşe înfrângerea dezastruoasă a nemţilor şi aliaţilor lor, de la Stalingrad, din ianuarie 1943. Cu această ocazie, alături de alte zeci de mii de soldaţi, am fost şi eu luat prizonier la ruşi şi purtat apoi aproape prin toate lagărele siberiene. În tot acest timp, ni se ascunsese cu străşnicie, nouă, prizonierilor, mersul războiului”.

Lucrase ca tăietor de lemne, la temperaturi de minus 30 – 40 de grade celsius, lucrase în mine de cărbune, în unele fiind temperaturi de plus 30 grade celsius, în vreme ce afară se ajungea la minus 35 grade celsius, în mine de uraniu, săpase canale, în condiţii aproape imposibil de suportat. Ocnaşilor nu li se dădea niciun ban, nu aveau voie să primească pachete sau scrisori, în capul lor trebuind să se stingă gândul la fosta libertate şi nimic să nu mai rămână pe pământ, în neagra noapte polară, în afară de munca dezumanizantă, privaţiunile de tot felul şi barbaria călăilor.

„În lagărele siberiene prin care am trecut, am văzut

murind o mulţime de oameni zilnic, şi, condiţii pentru asta erau destule: Subnutriţia, surmenajul, surpări de galerii, inundaţii, condiţii insalubre din pricina cărora izbucneau tot felul de epidemii, gerurile cumplite, violenţa paznicilor, reprimarea brutală a oricărei rezistenţe, cât de mici. Eram cu toţii îmbrăcaţi doar în zdrenţe. Vlăguiţi de aceste condiţii inumane, mulţi nu au rezistat decât câteva săptămâni. Au existat şi cazuri când deţinuţii s-au omorât între ei. În asemenea împrejurări, omul nu mai simte pentru semenul său decât ură, îndoială, teamă, disperare. Atunci când numărul morţilor creştea atât de mult încât forţa de muncă era pusă în pericol, aduceau noi trenuri de prizonieri. Morţii erau aruncaţi în puţuri de mină abandonate, pentru că nu avea cine să le sape morminte. Oricum, şi dacă ar fi încercat să sape gropi, nu s-ar fi descurcat numai cu cazmalele fiindcă pământul era îngheţat în tot cursul anului. Uneori însă s-a întâmplat ca în acele puţuri părăsite să fie aruncaţi şi oameni vii, ca să ne dea o lecţie tuturor, să piară orice urmă de împotrivire. Ţipetele acestora îmi răsună şi acum în urechi”.

Într-una din primele zile ale lunii august 1968, în timp ce trudea cu alţi o sută de oameni din mai multe ţări europene, prizonieri şi ei într-o mină de uraniu aflată în apropierea graniţei cu China, o trupă de soldaţi chinezi trecuse graniţa şi ocupase teritoriul în care se afla acea mină. Soldaţii îi eliberaseră şi îi duseseră la Beijing.

Deţinuţii din acea mină fuseseră lipsiţi de orice sursă de informaţie. În 1968 ei încă nu aflaseră că Al doilea război mondial se încheiase demult. Românul nostru ştia că România încă mai este ocupată de nemţi şi că trupele sovietice luptă ca să o elibereze.

De la Beijing, autorităţile chineze îi îmbarcară în avioane pe acei prizonieri şi îi trimiseră în ţările de unde proveneau, îmbrăcaţi aşa cum îi scoseseră din mină.

— Grozavă întâmplare. E aproape de necrezut, dacă nu am mai fi auzit cu toţii, mai ales după Revoluţia din decembrie 1989, despre sute de astfel de destine distruse de opresiunea comunistă. Toată grozăvia trăită de

milioanele de prizonieri din aceste lagăre sovietice este aproape imposibil de aflat, în toată sălbăticia ei, deoarece cei ce au sorbit până la fund acel calvar, sunt de mult amestecaţi cu pământul îngheţat al necuprinsei Siberii. După cum spunea însă Alexandr Soljeniţîn, „Pentru a afla gustul mării, este de ajuns şi o singură înghiţitură”.

— Eu, Radule şi Vio, mă întreb, în primul rând, cum va fi fost primit acasă acel om, după ce suportase un sfert de veac tot calvarul lagărelor siberiene… Ce mai găsi acasă? Ce lăsase atunci când plecase pe front şi ce găsi acum? Putea să nu mai găsească nimic, să nu mai existe nici casa. Când plecase la război, poate avusese o iubită, o soţie, sau chiar copii… Toate sunt întrebări al căror răspuns putem doar să ni-l imaginăm. Pentru el sau pentru cei de acasă, întoarcerea putea să constituie o altă dramă. Mi s-au povestit sau am citit despre astfel de întâmplări, când ele au fost începutul altor drame. Soţii deja recăsătorite, copii care îşi vedeau pentru prima oară adevăraţii taţi, până atunci spunându-le altor bărbaţi tată şi multe altele.

Mesajul din vis

Un soare plăpând de toamnă se revărsa peste culmile Măgurii şi Măguricii.

Valeria Groza, o bătrână gârbovită de cei şaptezeci de ani pe care îi purta în spate, urca anevoie coasta dealului Măgura, pe cărarea alb-gălbuie, care se odihnea ca o reptilă în ruginiul verzui al ierbii. Se ducea să îl vadă pe Gheorghe Moga, om în floarea vârstei, care acum zăcea răpus de o boală nemiloasă şi neiertătoare, luptându-se din greu cu ultimele zile dinaintea apusului.

Avusese şi ea un băiat care ar fi de vârsta lui Gheorghe, de nu ar fi dispărut într-un chip misterios acum douăzeci şi cinci de ani. Pe atunci, flăcăii din satele Zarandului se hazardau să cotrobăiască prin diverse galerii de mină părăsite, la adăpostul nopţii, blestematul de aur, ce adusese mult necaz prin casele din Munţii Apuseni. Bineînţeles că aceste incursiuni prin galeriile părăsite se făceau în mare taină. Legile date de noile

autorităţi instalate de puţin timp, prin fraudă electorală şi sub oblăduirea cizmei sovietice, interziceau deţinerea aurului de către particulari. Cei care îl aveau şi nu îl predau statului, primeau ani grei de închisoare. Oamenii mai şopteau prin sat că s-ar mai căuta aur de unii prin acele galerii, dar sigur nu ştia nimeni, în afară de cei care le făceau dar chiar şi aceştia nu ştiau unul de altul. Cei care se încumetau să întreprindă astfel de căutări, la primele licăriri de lumină, totdeauna erau deja acasă. Într-o dimineaţă când Valeria se sculase şi intrase în camera în care dormea băiatul ei, Petru, văzu că patul era cum îl făcuse ea în ziua trecută. Nu se mai întâmplase niciodată ca dimineaţa, Petru să nu fie acasă. L-a aşteptat toată ziua fără să zică nimic nimănui şi tot aşa încă trei zile, dar când a văzut că trecuseră patru zile fără ca ea să afle ceva, s-a hotărât să anunţe autorităţile. S-au făcut cercetări amănunţite, a fost căutat chiar şi prin galerii, dar nu a fost găsit. În cele din urmă se trăsese concluzia că tot prin cine ştie ce surpături din acele galerii şi-o fi găsit sfârşitul. L-a jelit, i-a făcut toate parastasele care se cuvin morţilor, îl plângea şi acum, de câte ori venea vorba despre el, în fiecare seară şi dimineaţă se ruga lui Dumnezeu să îi afle măcar locul unde îi zac osemintele, căci de faptul că murise nu se mai îndoia. Dacă ar fi trăit, şi de la capătul lumii, Petru tot i-ar fi dat un semn de viaţă.

Era mult timp de când nici măcar nu îl mai visase. Azi-noapte însă, îl visase şi încă într-un mod foarte ciudat. Se făcea că pe la amiază, Petru apăruse în pragul bucătăriei şi se uita la ea, ea fiind lângă sobă, unde amesteca într-o oală cu ciorbă. După ce o privise puţin, el fiind îmbrăcat exact în hainele în care îşi amintea că îl văzuse ultima oară, ridică mâna dreaptă şi îi făcu semn să stea pe loc şi să nu spună nimic. Ea tocmai se pregătea să se repeadă să-l îmbrăţişeze, dar gestul lui o făcu să se oprească lângă sobă, cu lingura în mână şi cu ochii privind ţintă la el. El lăsă mâna în jos şi îi zise:

— Mamă, să te duci la Gheorghe Moga mâine şi să îi spui că eu l-am iertat, şi se întoarse să plece.

După ce a făcut un pas, a întors capul şi a mai adăugat:

— Să nu uiţi mamă ce ţi-am spus şi să mergi mâine neapărat la Gheorghe.

După aceasta dispăru, ca şi când l-ar fi înghiţit umbra nucului din faţa bucătăriei. Nu se mai vedea nimic, dar ea stătea tot cu lingura de lemn în mână şi încerca să repete ce îi spusese Petru. Se trezi după un timp. Visul îi era foarte clar în minte şi în faţa ochilor vedea parcă aievea chipul băiatului ei. Aproape că nu îi venea să creadă că fusese doar un vis. Aşa de natural nu îl văzuse niciodată în vis. Era exact el. Ochii lui albaştri, mustaţa ce şi-o îngrijea cu atâta atenţie, vocea lui pe care o şi uitase întrucâtva, toate erau aşa cum le ştia ea că fuseseră în realitate.

Îi vedea şi acum chipul din vis, acum când urca dealul spre casa lui Gheorghe Moga. Glasul îi suna de asemenea în urechi, mai ales acele cuvinte: „Să te duci mâine la Gheorghe şi să îi spui că eu l-am iertat”. Nu putea înţelege acele cuvinte. Nu înţelegea de ce trebuia să îi spună tocmai lui Gheorghe acest lucru. Petru nu se împăcase prea bine cu Gheorghe, deşi erau de aceeaşi vârstă. Neînţelegerile între ei începuseră mai ales de când se întorseseră din armată, cauza fiind o fată pe care o iubeau amândoi, Ana lui Dincu. Ana însă, atunci îl iubea numai pe Petru, deşi după un an de la dispariţia lui, ea se căsători cu Gheorghe. De vreo două ori, pe la horă, se şi încăieraseră, dar totul se sfârşise fără probleme. Schimbaseră câţiva pumni şi câteva înjurături. Intervenţia unor feciori pusese capăt la timp încăierării. Bătrâna îşi amintea că nu cu mult timp înainte de a dispărea Petru, Viorica lui Ormindeanu îi povestise că într-o zi, la prăvălia din sat, care ţinea loc şi de crâşmă, Gheorghe Moga, după ce băuse cam mult, l-ar fi ameninţat pe Petru că de se mai ţine de capul Anei, el îl omoară. Petru însă, nu îl luase în seamă şi ieşise afară din prăvălie. Această ameninţare rămăsese doar nişte vorbe aruncate aşa aiurea, la beţie. Atunci, la necaz, când se făcuseră cercetările în legătură cu dispariţia lui Petru, Valeria relatase şi această

întâmplare miliţienilor, dar la anchetă, Gheorghe nu se dovedise cu nimic vinovat de dispariţia lui Petru. Recunoscuse că îl ameninţase cu moartea, dar că o spusese numai aşa, să îl sperie şi să îl facă să se depărteze de Ana. Faptul că la un an după dispariţia lui Petru, Ana se căsătorise cu Gheorghe Moga, fusese o dovadă în plus, venită în sprijinul nevinovăţiei lui Gheorghe.

Acum Gheorghe Moga zăcea grav bolnav de aproape un an. O tumoare malignă la plămâni, descoperită prea târziu, îşi întinsese şi prin celelalte organe interne tentaculele, măcinându-l precum e măcinat minereul într-o uzină de flotare. Cu orice zi care trecea, viaţa pâlpâia tot mai slab, umbrele nopţii veşnice fiind tot mai groase. De o săptămână venise acasă de la Cluj, de unde doctorii, cu toate eforturile, nu mai avuseseră ce să îi facă. Explicaseră familiei situaţia, afirmând că zilele de chin se apropiau de sfârşit. De când venise acasă, durerile erau tot mai mari şi de nesuportat. Nici doza masivă de morfină, care i se administra, nu mai reuşea să le calmeze cu adevărat. Era încă un om în puterea vârstei. Abia împlinise cincizeci de ani. Anul acesta s-ar fi pensionat. Ar fi avut dreptul, căci el lucrase ca miner la mina de aur din apropiere. Nu se întâmplase însă să fie aşa. Nu mai putea nici să se ridice din pat. Simţea cum viaţa se scurge din el şi contopirea cu pământul e tot mai aproape. Acum era convins că nu mai are nicio şansă şi sfârşitul e aproape. Din cauza durerilor cumplite, chiar dorea ca acest lucru să se petreacă cât mai curând.

Ajungând la poarta curţii lui Gheorghe Moga, Valeria se opri o clipă să îşi tragă răsuflarea. În curte, Ana tocmai scotea apă din fântână. Văzând că bătrâna se opreşte la poarta lor şi se pregăteşte să intre în curte, foarte surprinsă, rămase cu găleata fântânii în mână, oprindu-se din turnarea apei în cealaltă găleată. Îşi amintea foarte bine că Valeria nu mai fusese pe la ei de vreo zece ani, de pe vremea când îl înmormântaseră pe bătrânul Moga. Atunci, după cum era obiceiul în astfel de împrejurări, Valeria, cu aproape tot satul, îl conduseseră pe ultimul

drum pe Moga cel bătrân. De atunci, Ana ştia bine că Valeria nu le mai călcase curtea şi nu îşi putea da seama de ce venea astăzi pe la ei. E drept că acum, de când Gheorghe se întorsese de la spitalul din Cluj, veneau mulţi pe la ei, dar erau rude, prieteni sau vecini. Bătrâna nu le era nici rudă şi nici vecină, ea locuind tocmai în cealaltă parte a satului.

În timp ce Ana îşi frământa mintea să ghicească de ce venea bătrâna la ei, Valeria deja intrase în curte şi se îndrepta spre ea. Bătrâna îi dădu bună ziua şi se opri privind-o îndelung. După un timp, observându-i, probabil, uimirea care i se aşternuse pe faţă, cu un glas plângăreţ, parcă vrând să se scuze, începu să îi spună motivul pentru care venea la ei.

Visul bătrânei, şi mai ales mesajul transmis de Petru, o mişcară foarte mult pe Ana. Amintirea lui Petru se strecură cu violenţă în tot trupul ei, iar imaginea corpului său înalt, bine făcut, faţa lui şatenă, cu ochii albaştri, parcă îi apărură în faţă. Ţinuse mult la el. Ea ştiuse întotdeauna că el o iubise cu adevărat. Amintirea lui o făcu să lase să-i cadă câteva lacrimi fierbinţi. Îşi amintea foarte bine că fuseseră hotărâţi să se căsătorească, chiar dacă părinţii ei nu prea erau de acord şi o tot cicăleau să-l ia pe Gheorghe, că este om bogat. După dispariţia lui Petru, la vreun an şi ceva, în urma cicălelilor insistente ale părinţilor şi la curtea stăruitoare făcută de Gheorghe, cedase şi acceptase să se căsătorească. Nu o dusese prea rău cu Gheorghe, avea cu el doi copii, însă amintirea lui Petru o urmărise multă vreme.

După un timp, cele două femei porniră spre casă. Ajungând în coridor, Ana lăsă găleata cu apă acolo, apoi o conduse pe bătrână spre camera în care zăcea Gheorghe. La vederea Valeriei, pe faţa lividă şi scofâlcită, ca a unui mort a lui Gheorghe, apăru un puternic semn de uimire, iar ochii care se înfundaseră adânc în cap, din cauza bolii, luciră metalic. Apariţia aceasta neaşteptată îl scoase, pentru o clipă, din letargia în care se cufunda din ce în ce mai tare. De când îl aduseseră de la Cluj, el nu se mai

putuse coborî din pat. În ultima vreme nici să se întoarcă de pe o parte pe alta nu mai putea singur. Zăcea aşa pe spate, cu sabia lui Damocles deasupra capului. Nu însă cu teama că sabia s-ar putea desprinde din clipă în clipă, ci cu groază că ea ar putea să întârzie prea mult, prelungindu-i chinul la infinit.

— Bună ziua Gheorghe, zise bătrâna făcând câţiva paşi spre pat, ce mai faci?

Întrebarea i se înfipse cu violenţă în creier, provocându-i durere şi repulsie. De atâtea ori i se tot punea, în ultimul timp… şi el nu avea ce să răspundă. După o pauză destul de lungă, glasul lui veni ca de dincolo de lume.

— Rău, foarte rău, nană Valerie! Mă duc nană, mă duc la cei mulţi! S-a sfârşit cu mine!

Şi glasul i se stinse de tot.

— Lasă Gheorghe, că bun e Dumnezeu şi poate te faci bine! încercă bătrâna să îl încurajeze, cu un glas destul de şovăielnic. După o pauză, glasul stins a lui Gheorghe se auzi din nou.

— Nu, nu mă mai fac bine niciodată. Îi gata de mine!

Slobozi un oftat prelung, după care în cameră se aşternu o linişte mare, tulburată din când în când doar de orătăniile din curte. Bătrân, între timp se aşezase pe un scaun, în apropierea patului şi îşi scoase din mâneca de la cămaşă o batistă cu care îşi şterse lacrimile care începuseră să se prelingă încet pe obraji. Ana rămăsese în picioare lângă uşă şi privea cu nelinişte, când la bărbatul ei, când la bătrână. În minte îi stăruia visul bătrânei.

La un moment dat, când liniştea din cameră deveni aproape imposibil de suportat, glasul Valeriei, oarecum răguşit şi tremurat, se auzi din nou.

— Gheorghe, eu am venit pe la voi, şi începu să şovăie, să-ţi spun că azi-noapte l-am visat pe Petru al meu…

Înecându-se parcă, se opri şi începu să plângă de-a binelea. Aşa făcea totdeauna când vorbea cu cineva despre băiatul ei. La auzul acestui nume, Gheorghe deschise ochii

mari şi îşi îndreptă privirea spre bătrână. Dar glasul bătrânii nu îi dădu răgaz de a medita.

— În vis, Petru mi-a zis să vin azi la tine şi să îţi spun că el te-a iertat.

Şi glasul bătrânii se înecă în plâns. Îşi duse batista la gură, vrând parcă să înăbuşe durerea care îi ardea sufletul, apoi îşi şterse, oarecum grăbită, şiroaiele de lacrimi ce îi brăzdau obrazul încreţit de bătrâneţe. Ochii lui Gheorghe se deschiseră parcă şi mai tare, iar din piept îi ieşi un oftat adânc. Pe faţă îi trecu o umbră de mânie şi gura i se strânse cu putere. Îşi ridică mâinile tremurând şi cu greu reuşi să şi-o acopere. Nu voia să mai vadă nimic. Simţea o dorinţă nebună ca sabia să se desprindă şi să îl ajute să îşi găsească liniştea. Cuvintele bătrânei i se învârteau în creier ca paleta unui ventilator. Încerca şi nu reuşea să înţeleagă ce era cu visul bătrânei. Chipul lui Petru parcă începea să joace prin cameră. Glasul bătrânei, ca şi cum ar fi vrut să se scuze de ceea ce îi spusese, se auzi din nou.

— Nu pot pricepe ce-o fi însemnând acest vis!

Şi privi cu milă la Gheorghe.

— Nu aş fi venit, dar în vis Petru mi-a zis de două ori să nu uit şi să vin azi la tine ca să îţi spun că el te-a iertat… şi oftă adânc. Nu ştiu de ce o fi zis că te iartă… Poate pentru faptul că v-aţi mai certat de la Ana.

Şi în cameră iar se aşternu o linişte apăsătoare ca de plumb.

Gheorghe parcă se lupta cu ceva care voia să iasă din el afară şi el nu ar fi vrut să îl lase. Avea impresia că prin cameră începuseră să joace mii de umbre, care parcă se strângeau în jurul lui, din ce în ce mai tare. Toate însă parcă aveau un singur chip, chipul lui Petru. După un timp, în tăcerea ce se lăsase, parcă auzi un glas, un glas care venea de foarte departe. Era mai mult un fel de şoaptă adusă de o rafală de vânt. Încercă să se întoarcă pe-o parte, dar o durere cumplită îi străbătu tot corpul, tăindu-i respiraţia. De când intrase bătrâna în casă, parcă nu îl mai duruse nimic. După câteva clipe, durerea se linişti,

umbrele însă strânseseră şi mai tare cercul în jurul lui, făcându-l să respire tot mai greu. Acea şoaptă se părea că se aude din ce în ce mai clar. Într-un timp îşi dădu seama că şoapta venea din interiorul lui şi reuşi oarecum să înţeleagă şi ce îi spunea. Toate acele mii de chipuri din jur purtau chipul lui Petru. Nemaiputând suporta vederea acelui chip, deschise ochii cu teamă şi începu să se uite la bătrâna care lăcrima în tăcere. Oftă adânc şi începu cu glas stins să vorbească.

— Nană Valerie, nu pentru certurile noastre mă iartă Petru.

Şi iar se opri. Bătrâna, oarecum surprinsă de glasul lui, ridică privirea din pământ şi o îndreptă spre faţa lui Gheorghe, pe care se vedea că face un mare efort ca să vorbească. Pe frunte îi apărură broboane mici de sudoare. Mâinile frământau cu putere marginea păturii cu care era acoperit. Gura începu să i se strângă cu furie. Se vedea clar că face un efort foarte mare să înăbuşe o pornire interioară. Bătrâna încercă să întrebe ceva, dar nu avu timp, fiindcă glasul lui Gheorghe, şuierat printre dinţii strânşi, se auzi din nou.

— Nană, trebuie să-ţi spun! Nu mai pot!

Şi lăsă să îi iasă din piept un geamăt prelung.

— Trebuie să îţi spun adevărul!

De lângă uşă, Ana îl privea îngrozită, neînţelegând ce adevăr vrea să spună. Ce se întâmpla cu el de se chinuia aşa ca să vorbească!… Se vedea că face eforturi să nu vorbească, dar în acelaşi timp ceva nu îl lăsa şi îl silea să o facă.

— Nană, eu l-am omorât!

Şi Gheorghe îşi acoperi cu furie gura şi ochii cu mâinile. Pe faţa bătrânii apăru o stare de groază şi de uimire. Se agăţă cu mâinile de scaun, simţind că ameţeşte. Casa toată parcă începu să se învârtă. Din dosul mâinilor lui Gheorghe, se mai auzi o dată.

— Eu, nană, l-am omorât pe Petru!…

Ana se repezi spre pat şi cu vocea gâtuită şi înspăimântată, strigă.

— Gheorghe, ce e cu tine, aiurezi?! Cum poţi spune aşa ceva?... Doamne fereşte, de unde ai mai scos-o şi pe asta.

Revenindu-şi puţin, se întoarse spre bătrână.

— Nu-l crede nană, aiurează! Nu ştie ce spune! Doamne fereşte, dar cum de i-a trecut aşa ceva prin cap?! ...

Şi, înspăimântată, îşi făcu grăbită semnul crucii. Dar, în acelaşi timp, Gheorghe îşi luă mâinile de pe faţă cu mare efort şi se auzi.

— Nu aiurez, Ană, aşa este cum vă spun! Eu l-am omorât pe Petru!

Şi parcă mai liniştit, după ce respiră adânc, continuă cu un glas şi mai stins.

— Trebuie să spun totul, căci simt că altfel nu voi putea muri şi mă voi mai chinui mult timp. Am simţit că trebuie să spun acest lucru, de când am văzut-o pe nana intrând pe uşă.

Ana se prăbuşi pe un scaun. Nu putea crede că ceea ce spune bărbatul ei poate fi adevărat. Ar fi îngrozitor să fie adevărat ceea ce spunea el... Aceasta ar fi însemnat că ea trăise atâţia ani alături de un criminal?... Este posibil ca el să nu se fi trădat atâta timp, nici faţă de ea? „Doamne Dumnezeule, uite că vorbeşte foarte limpede! Nu aiurează! Chiar să fie adevărat ceea ce spune?...

Fu, însă, întreruptă din aceste frământări de glasul bătrânii.

— Şi dacă l-ai omorât, ce ai făcut cu el, Gheorghe? Unde l-ai dus?

Şi bătrâna începu să plângă cu sughiţuri. De când se convinsese că Petru era mort, singura ei dorinţă, singurul ei gând, care nu îi dădea pace zi şi noapte, fusese aflarea locului unde zăceau osemintele fiului ei. Nici oasele bărbatului ei nu ştia pe unde zac, dar ştia măcar că el murise în război, pe undeva prin stepele Rusiei, ele amestecându-se cu ale altor zeci şi sute de mii, care încercaseră să mai întregească o dată neamul românesc. Când aflase de moartea soţului ei, se mângâiase cu gândul

că îl avea pe Petru, dar când dispăruse şi el, rămăsese fără nicio mângâiere. Se mira de multe ori cum putea suporta şi această pierdere.

— O să îţi spun totul nană, tot cum am făcut, căci se apropie şi judecata mea… Iartă-mă, nană, iartă-mă şi dumneata, că mare păcat am putut să fac!

Se mai opri puţin şi trase aer adânc în piept. Bătrâna se şterse iar la ochi şi încercă să îşi stăpânească plânsul şi să fie atentă la vorbele lui Gheorghe.

— L-am omorât în seara în care l-au îngropat pe Nicolae Iepure. După ce fusesem la pomană, când mă întorceam spre casă, se făcuse deja noapte, destul de târziu, dar cerul era plin de stele. Se vedea ca ziua. Pe cărarea care duce în Dumbravă, l-am zărit pe Petru. Ştiam că se ducea la Ana. Mă convinsesem că atâta timp cât Petru e în viaţă, Ana nu va fi a mea. Ea îl iubea pe Petru, şi orice aş fi făcut eu, ea nu ar fi renunţat la el. Eu o iubeam cu patimă, dar ea nu îmi dădea nicio atenţie. Ştiind că peste câteva minute vor fi împreună, o ură cumplită m-a cuprins împotriva lor. Ca un trăsnet mi-a trecut prin creier ideea să îl omor, fiind convins că după aceea, Ana va putea să fie a mea. M-am dus acasă, am luat o secure cu mine şi m-am ascuns în pădure lângă cărare. Acolo am aşteptat până s-a întors Petru de la Ana. Trecuse bine de miezul nopţii, şi mă hotărâsem să plec, fiind convins că el va sta la Ana toată noaptea, dar atunci iată că aud paşi, şi pe cărare apare el. Venea fluierând, călcând nepăsător pe frunzele uscate. M-a apucat o furie turbată pe fericirea lor. Am apucat cu furie securea în mână, l-am lăsat să treacă de mine vreo doi paşi. Am sărit pe cărare de după copacul unde stăteam ascuns şi l-am lovit cu muchia securii direct în creştetul capului. N-a apucat nici măcar să strige. A scos numai un geamăt înăbuşit şi s-a prăbuşit de-a lungul cărării, rostogolindu-se pe spate. O clipă ochii lui au scăpărat ca două scântei, arzându-mi privirea, obligându-mă pentru o clipă să îmi închid ochii. Doamne, acei ochi m-au urmărit de-atunci tot timpul. Uite, şi acum parcă îi văd în faţă.

Obosit de efortul fantastic pe care îl făcea ca să poată povesti, Gheorghe se opri, începând să respire foarte greu. Faţa i se acoperi de o sudoare rece. Din ochi, pe care îi închisese, parcă voiau să iasă nişte lacrimi. Respiraţia începu să devină tot mai grea, încât cele două femei avură impresia că se va înăbuşi. De teamă ca nu cumva să moară tocmai acum şi să nu reuşească să afle totul despre Petru, bătrâna, cu vocea înecată-n plâns, rupse tăcerea.

— Şi după ce l-ai omorât, ce ai făcut cu el, Gheorghe? …

Glasul bătrânii făcu ca Gheorghe să aibă o uşoară tresărire. Cu mâinile tremurând, încercă să îşi şteargă faţa de sudoare. Respiră de câteva ori adânc şi cu vocea stinsă începu iar să vorbească.

— L-am lăsat acolo în cărare şi m-am dus acasă. Începea să îmi fie teamă de ceea ce făcusem. Mă gândeam că atunci când Petru va fi găsit mort în cărare, bănuiala ar putea cădea asupra mea. Ajuns în casă, m-am aşezat pe pat, dar după o clipă m-am ridicat. Am început să mă plimb prin cameră. După câtva timp am ajuns la concluzia că s-ar putea să iasă la iveală fapta mea şi atunci m-am dus în şopron şi am luat o sapă şi o lopată şi m-am întors în Dumbravă. Mă hotărâsem să îl îngrop în pădure, dar ajuns lângă el, mi-am amintit de Nicolae Iepure şi fiindcă până la cimitir nu era aşa mare distanţă, mi-a venit ideea să îl duc acolo şi să îl îngrop în groapă cu Nicolae Iepure. Aşa am făcut, nană.

Şi cuprins de un tremur puternic care îi zguduia întreg corpul, se opri încleştându-şi cu putere dinţii. În cameră se lăsă o tăcere adâncă. Nici afară nu se mai auzea vreun zgomot, de parcă toate s-ar fi sfârşit odată cu dezvăluirea tainei lui Gheorghe Moga. Taină pe care o purtase cu el, fără să o ştie nimeni, timp de douăzeci şi cinci de ani. Trăise în mijlocul oamenilor, dar veacul lui de singurătate nu îl cunoscuse nimeni. În acel univers din interiorul nostru, fiecare suntem singuri, singuri cu singurătatea noastră.

Soarele se pregătea să treacă culmea dealului

Măgura. Valeria Groza, acum parcă şi mai adusă de spate, cobora cărarea domoală. Îşi îndeplinise şi ultima dorinţă. De-acum putea să aştepte în linişte trecerea finală.

CAPITOLUL IV

CU CĂRŢILE PE MASĂ

Cu cărţile pe masă

Acum, când mesajul poeziei abia se mai întrezăreşte printre aşchiile cioplitorului care îşi şlefuieşte opera până dincolo de esenţă, eu încerc, fără însă a şti în ce măsură am să reuşesc, să spun lucrurilor pe nume. Mărturisesc că oricât am încercat, nu am reuşit niciodată să creez ceva, fără a fi, într-un fel, legat de realitate, de trăirile şi sentimentele mele.

Atât poezia, cât şi proza mea vreau să redea ceea ce a simţit sufletul meu, încercând să prezinte trăirea cât mai acută a sentimentelor din momentul derulării lor. Dorinţa de a cunoaşte m-a împins să explorez cât mai multe domenii, destul de diferite unele de altele.

Domeniul poeziei l-am cercetat în diferite etape ale vieţii, cu mari intervale între ele. Dacă e să fiu sincer, trebuie să recunosc că am acordat destul de puţină atenţie creaţiei personale, până în apropierea anului 2000, considerând-o lipsită de valoare. De-abia de la acea dată, văzând că tot mai multe persoane îmi apreciau cele scrise, am început şi eu să acord mai multă atenţie creaţiei literare. Este adevărat că în orice domeniu de activitate ne-am afla, de dorit ar fi să nu se ajungă la automulţumire şi cu atât mai puţin la supraapreciere. În ce mă priveşte, mulţumesc lui Dumnezeu că nu am suferit niciodată de niciuna din aceste „boli”. Scrisul, pentru mine, n-a fost şi nu este o afacere. A fost şi, mai degrabă, este o terapie. Marea afacere a vieţii mele a fost şi rămâne medicina, adică meseria de masor. A fi scriitor, eu cred că este un fapt de vocaţie şi nu presupune obligatoriu un scop pecuniar.

Concursurile literare organizate, după Revoluţia din decembrie 1989, de revista „Litera noastră” (organ al Asociaţiei nevăzătorilor din România) mi-au fost de un real

folos şi în acelaşi timp au constituit şi un stimulent prin îndrumările şi aprecierile critice făcute de oameni de specialitate referitoare la lucrările mele literare. Locurile ocupate la acele concursuri m-au determinat să dau mai multă atenţie la ce scriam.

Pe la sfârşitul anului 1999 sau începutul lui 2000, într-o convorbire cu prietenul meu Radu Sergiu Ruba, o personalitate certă în domeniul literaturii, şi nu numai în acest domeniu, acesta îmi zise: „Bătrâne, aşa mi se adresau prietenii încă din anii de liceu, trebuie să îmi trimiţi vreo zece sau cincisprezece poezii de-ale tale, să le difuzez la emisiunea mea, *La lumina sufletului*, de la Radio România actualităţi. Merită să fie auzite de cât mai multă lume, fiindcă au valoare”. M-am conformat şi i-am trimis cincisprezece poezii care au fost difuzate la acea emisiune, în lectura marilor actori Jeanine Stavarache şi Ştefan Velniciuc, mai multe nopţi la rând, emisiunea transmiţându-se la orele unu şi trei minute. Când mi-am auzit poeziile în lectura acestor mari actori, parcă nu îmi venea să cred că sunt ale mele. Într-o aşa de strălucită interpretare, cuvintele din poeziile mele parcă spuneau mai multe, parcă ceea ce dorisem eu să exprim reieşea mult mai clar. Chiar, uneori, aveam impresia că unele cuvinte nici nu le scrisesem eu. După terminarea primei emisiuni, fiindcă o înregistrasem pe casetă, chiar dacă era trecut bine de orele unu din noapte, am reascultat poeziile, cu textul scris în faţă. Bineînţeles că poeziile fuseseră recitate aşa cum le scrisesem eu. Emoţia şi bucuria de a-mi auzi poeziile difuzate la cel mai important post de radio românesc şi faptul că le citiseră doi aşa de mari actori mă făcuseră să am impresia că nu erau întocmai cum le scrisesem eu.

Publicarea primului volum de poezii a venit tot la îndemnul prietenilor. La scurt timp după ce acele cincisprezece poezii fuseseră difuzate la radio, Radu Ruba împreună cu alt prieten, scriitorul Ion Podosu, mă îndemnară să-mi adun poeziile scrise până atunci şi să mă străduiesc să le public. Am fost de acord cu propunerea

lor, însă am amânat punerea în practică până prin primăvara lui 2001, când un amic, Marcel Haţegan, pe atunci redactor la Radio Color Orăştie, împreună cu doamna Violeta, bibliotecară la Biblioteca municipală din Orăştie, au insistat să mă grăbesc cu alcătuirea volumului de poezii, fiindcă ei se vor strădui să îmi găsească sponsori în vederea publicării. Astfel m-am pus pe treabă şi în toamna lui 2001, la editura „Călăuza" din Deva, director Valeriu Bârgău, a apărut placheta de poezii intitulată „În umbra cuvintelor", prima mea carte publicată. Lansarea a avut loc în 12 Octombrie, la Casa de cultură din Orăştie, acţiune moderată de Marcel Haţegan, cartea fiind prezentată de scriitorul Radu Sergiu Ruba, cel ce i-a făcut şi prefaţa. Au mai rostit cuvinte apreciative: editorul Valer Bârgău, poetul Ioan Vasiu şi Ioan Ceauşescu, redactor Tvr1. Cartea a fost mediatizată de presa hunedoreană, Radio România Actualităţi, în cadrul emisiunilor „Ochiul interior" şi „La lumina sufletului", emisiuni realizate de poetul şi scriitorul Radu Sergiu Ruba, Radio Timişoara, Radio Color Orăştie şi Tvr1.

Am fost întrebat, uneori, care este poetul meu preferat. La fel cum aş răspunde şi azi, am spus că nu am un poet preferat, aprecierea mea îndreptându-se, de-a lungul timpului spre mai mulţi. În perioada liceului am fost atras de poeziile lui George Bacovia, Lucian Blaga şi Vasile Voiculescu. Au urmat: Charles Baudelaire, Georg Trakl, Marin Sorescu etc. La fel a stat situaţia şi în domeniul prozei. În timpul Şcolii de balneofizioterapie, descoperind proza lui Vasile Voiculescu şi plăcându-mi foarte mult, mi-a intrat în cap ideea că dacă vreau şi eu să scriu ceva, aceea nu poate fi decât proză. Până atunci scrisesem câteva poezii, mai mult sau mai puţin reuşite, şi o singură proză. Câteva din acele poezii şi acea povestire au apărut, în anii de liceu, în revista şcolară „Lumina", editată de elevii şcolii de nevăzători din Cluj, sub îndrumarea profesorilor de limba română Petre Mereuţă şi Valentin Tăutu. Până la Revoluţia din decembrie 1989, în proză scrisesem, în afară de acea povestire din timpul liceului, doar unele articole

despre diferite evenimente din viaţa nevăzătorilor şi unele materiale medicale referitoare la meseria de masor, apărute în revista „Litera noastră”. De-abia după 1989 m-am aplecat cu adevărat asupra prozei, de pe urma acestei strădanii ieşind câteva povestiri ce au avut succes la concursurile literare organizate de Asociaţia nevăzătorilor din România.

A doua mea carte, Intitulată „Feţele trecutului”, alcătuită din cele mai reuşite povestiri scrise de mine între anii 1990 şi 2000, a văzut lumina tiparului în ianuarie 2003, tot la editura „Călăuza” din Deva.

Cele şapte povestiri ce alcătuiesc acest volum, au fost structurate în două cicluri tematice: „Feţele trecutului” şi „Amintiri din şcoala clujeană”. Primul ciclu conţine povestirile: „Mesajul din vis”, „Opt ani în infernul roşu”, „Victime şi călăi, sau templele groazei” şi „Telefonul mobil”, în care sunt evocate evenimente dramatice din viaţa unor personaje aflate în situaţii limită, în timp ce în al doilea ciclu, după cum şi sugerează titlul povestirilor: „Cadou de opt martie”, „Primul meu prieten” şi „Ochii albaştri”, sunt rememorate clipe luminoase şi pline de farmec ale minunaţilor ani petrecuţi de mine în liceul din Cluj. Volumul de povestiri a beneficiat şi de o bine argumentată prefaţă, scrisă cu mult suflet de prietenul meu, poetul Ion Podosu.

În cadrul celor trei lansări, ce s-au ţinut la Casa de cultură din Orăştie, la Librăria Humanitas din Alba Iulia şi la Librăria „Romulus Guga” din Târgu Mureş, cartea s-a bucurat de aprecierea unor importanţi scriitori şi oameni de cultură: Ion Podosu, Cornel Moraru, profesor universitar, critic literar, redactor al revistei „Vatra” din Târgu Mureş, Ioan Mărginean, Dumitru Mălin şi regretatul scriitor alba-iulian, Eugen Curta, cel care a făcut şi o amplă cronică povestirilor din volumul „Feţele trecutului”, cronică apărută în revista „Discobolul” din Alba Iulia. Despre carte s-a vorbit elogios şi la Radio România Actualităţi, la emisiunile „Ochiul interior” şi „La lumina sufletului”, Radio Timişoara şi „Radio Color”.

În perioada 2001 – 2004, unele poezii sau cronici referitoare la proza mea, au apărut în revistele: „Discobolul” din Alba Iulia, „Familia” din Oradea, „Provincia Corvină” din Hunedoara, „Ardealul literar şi artistic” din Deva şi mai ales „Litera noastră”.

Călătorind pe firul vieţii, iată-mă ajungând şi la apariţia celei de-a treia cărţi, a doua de poezie, pe care am intitulat-o „Prizonierul iluziilor”. La această vârstă, în faţa trecerii nemiloase a timpului, este firesc să apară în poezia mea o resemnare, o oarecare împăcare cu destinul. În poezie am încercat să exprim dragostea de viaţă, cu toate necunoscutele ei, dragostea pentru oameni, fascinaţia faţă de acest mister veşnic care este femeia, încercând totodată a-l descifra…

Nu cred în existenţa unei reţete cu ajutorul căreia se poate crea poezie. Fiecare poet îşi elaborează creaţia aşa după cum simte şi în momentul când muza binevoieşte să-l viziteze. De multe ori scriitorul, în timpul creaţiei, trăieşte aproape aievea ceea ce scrie, amintiri, fapte imaginare sau reale, căci amintirile sunt singurul rai din care nimeni n-a putut fi izgonit vreodată

„Prizonierul iluziilor” poate fi comparată cu o grădină a adierilor iubirii şi a suflului metafizic, cu izbucniri de metafore şi de energii nebănuite. Este poezia unei naturi contemplative, ale cărei priviri se întorc asupra drumului parcurs. Cartea este structurată în două părţi: Partea întâia, „Arhipelagul Euridicei” şi partea a doua, „De la lut la idee”. Volumul este prefaţat de poetul şi scriitorul Radu Sergiu Ruba, bunul şi statornicul meu prieten.

„Arhipelagul Euridicei” este compus din 48 de poeme, iar „De la lut la idee” din 43. Tema primului ciclu de poezii, poeme în vers alb, este iubirea. Femeia, această „flacără arzândă”, ori „tăcută regină” pe nesimţite lunecând, se află pretutindeni şi nicăieri, ca o imagine holografică, în chemarea, uneori zadarnică, a bărbatului. De cele mai multe ori ea trece „ca o nălucă, pe valuri de-amintiri”, în timp ce destinul însuşi devine o prelungă rătăcire de vânare a sărutului, „izvor rătăcitor”, eternă

căutare a „multrâvnitei odihne albastre”. Femeia rămâne adevărata muză a poetului, aşteptarea şi chemarea ei devenind, astfel, două motive predominante ale cărţii, transformându-l pe bărbatul îndrăgostit într-un „prizonier al iluziilor”. Râvnind mereu iubirea, „captiv în iubire”, poetul rămâne, definitiv, un prizonier al ideii de iubire, încătuşat în acea, „oază de dor”, considerându-se „un trist adevăr… ce bântuie prin lume”. În cele din urmă, creaţia şi speranţa rămân singura raţiune de a fi a îndrăgostitului, trăind, precum mărturiseşte el însuşi, „între poezie şi speranţă”, cu iluzia că prin artă va dobândi iubirea. Majoritatea poeziilor care alcătuiesc ciclul „Arhipelagul Euridicei” sunt clădite nu atât pe realitatea iubirii, ci mai ales pe absenţa acesteia.

În partea a doua, „De la lut la idee”, paleta tematicii curge de la condiţia omului, în general, la scurgerea nemiloasă a timpului, obsesia morţii, căutarea divinităţii sau redescoperirea ruralului.

„Prizonierul iluziilor” a văzut lumina tiparului la prestigioasa editură clujeană „Limes” a poetului Mircea Petean, un as al literaturi din Ardeal, în condiţii grafice deosebite, ceea ce m-a făcut ca şi următoarele trei cărţi să le încredinţez tot lui. În cadrul celor trei lansări pe care le-am făcut volumului de poezii, au vorbit despre carte şi autorul e, nume importante ale literaturii române ca: Mircea Petean, Cornel Udrea, Ion Podosu, Ioan Mărginean, Ana Hompot etc. Lansările au avut loc la Biblioteca municipală „Octavian Goga” din Cluj Napoca, Biblioteca municipală „Lucian Blaga” din Alba Iulia şi Teatrul de estradă din Deva. Cronici despre „Prizonierul iluziilor” au apărut în revistele „Palia literară” – „De la poezia iubirii la existenţialism şi căutare”, autor Ladislau Daradici, „Noua provincie Corvină” – „Un poet nevăzător din Geoagiu Băi”, autor Eugen Evu, prestigios scriitor şi redactor şef al revistei hunedorene, şi în revista „Litera noastră” – „Din umbra cuvintelor, la Prizonierul iluziilor”, autor Ion Podosu. I-au semnalat apariţia, difuzând poezii din această carte: Radio Cluj, în cadrul emisiunii „Cuvântul care-

nfloreşte”, realizată şi prezentată de Ion Podosu şi Ana Hompot, Radio Timişoara, emisiunea „Poezia de dragoste”, realizator Ioan Alexandru Tătar, Radio România Actualităţi, la emisiunea „La lumina sufletului”, realizator Radu Sergiu Ruba.

Spuneam la un moment dat că de mare ajutor, pentru evoluţia scrisului meu, a fost participarea, atât cu poezie cât şi cu proză, la concursurile organizate de Asociaţia Nevăzătorilor din România şi revista „Litera noastră”. La fel de benefică şi stimulativă s-a dovedit şi participarea, an de an, începând cu 1991, la Festivalul internaţional de creaţie literară „Paşii profetului”, organizat la Oradea de Asociaţia Nevăzătorilor Filiala Bihor-Sălaj, preşedinte Ioan Boiţ, manifestare păstorită de nume prestigioase ale literaturii române: poetul Ioan Moldovan, redactor şef al revistei „Familia”, criticul literar, profesor doctor Dan Popescu, poeţii Ioan Scurtu şi George Vidican, lucrările mele fiind mereu premiate, printre altele, de cinci ori cu marele premiu „Gheorghe Ardeleanu”. Această manifestare culturală de la Oradea a scos şi două antologii cu unele lucrări ale participanţilor, de-a lungul timpului, la acest festival. Prima în 2001 şi a doua în 2011. Am mai fost prezent într-o antologie de poezie, în 2012, la Orăştie, intitulată, „O sută de ani de poezie în oraşul Paliei”.

Urmând îndemnul stăruitor al scriitorului Ion Podosu, bunul meu prieten, de a-mi aduna într-un volum prozele scurte şi paginile de jurnal publicate în revista Asociaţiei nevăzătorilor din România, „Litera noastră”, în ianuarie 2007 a apărut la editura „Limes” din Cluj, cartea mea de proză scurtă „Colecţionarul de amintiri”.

Cele douăzeci de povestiri ce alcătuiesc acest volum, cu un caracter de autenticitate şi, în acelaşi timp, umoristic, sunt întâmplări din viaţa masorilor, în mare măsură chiar din viaţa mea de asistent medical. În cele mai multe din schiţele acestui volum sunt explorate şi exploatate aspectele banalului, ale cotidianului, care decurg din relaţia masor-pacient, relevate din conversaţia necesară pe care trebuie să o susţină în timpul efectuării

procedurii de tratament. Nu numai discuţiile scot la iveală fapte şi întâmplări hazlii, uneori ridicole, alteori frizând absurdul, ci şi situaţiile prin care trece masorul, provocate de aroganţa, ignoranţa, incultura unor pacienţi, dar chiar şi a unor cadre medicale. Povestirile sunt nişte scenete amuzante, în care umorul blând, mai degrabă ironia, nu şfichiuieşte defectele umane, limbajul scâlciat al unor oameni, ci le taxează cu subtilitate, uneori chiar cu un fel de înţelegere. În aceste schiţe, umorul se îmbină cu evocarea, făcând trecerea spre paginile umoristice, pline de o dulce nostalgie, a unor clipe de viaţă irepetabile şi ireversibile. Relatarea este concentrată fără prea multe digresiuni, mizându-se pe caracterul de autenticitate al celor relatate, dialogul fiind viu, spumos chiar. Umorul este o constantă a acestei cărţi, realizat prin comicul de situaţie şi de limbaj, fără a împinge lucrurile la extrem, iar în evocările anilor de ucenicie vibrează cele mai ascunse fibre ale sensibilităţii umane, supuse eroziunii implacabile a timpului.

Cartea „Colecţionarul de amintiri” a beneficiat de patru lansări care s-au ţinut la: Alba Iulia – Biblioteca municipală „Lucian Blaga”, Geoagiu Băi – hotel Ceres, Târgu Mureş – Casa de cultură şi Oradea, Liceul „Emanoil Gojdu”. Au vorbit despre carte, apreciindu-i conţinutul: scriitorul Ion Podosu, prefaţatorul volumului, criticul literar profesor universitar Cornel Moraru, redactor al revistei „Vatra”, poeta Felicia Colda, preşedinta Cenaclului „Lucian Blaga” din Alba Iulia, poetul Ioan Mărginean, poetul George Vidican. Radio Timişoara, Radio Cluj şi Radio România Actualităţi au promovat cartea în unele emisiuni literare.

Drumul creaţiei literare, a creaţiei de frumos, este atât de lung, încât foarte puţini sunt aceia care se încumetă să îl parcurgă reuşind să ajungă la capătul lui. Cei mai mulţi se pierd la început de drum. Alţii, ceva mai norocoşi, se pierd pe parcursul drumului. Doar cei cu adevărat talentaţi se pot bucura de laurii învingătorului, trăind peste timp în amintirea urmaşilor. În ce mă priveşte,

nu pot să spun decât atât, că sper să nu fac parte din prima categorie.

După publicarea celor două volume de proză scurtă, „Feţele trecutului” şi „Colecţionarul de amintiri”, iată că am reuşit să îmi îndeplinesc un gând, frământat de multă vreme prin neuronii creierului, acela de a scrie un roman, chiar şi de mai mică întindere. Este vorba despre cartea pe care am intitulat-o, „Dacă ar fi un roman…”, care a apărut în noiembrie 2010, la editura „Limes” din Cluj-Napoca, gazdă primitoare a mai multor scriitori nevăzători

Deşi am făcut din profesie o pasiune, ea ajungând să facă parte din fiinţa şi spiritul meu, nici literatura nu s-a situat mai jos, în lista de preferinţe, atât ca şi creaţie, cât mai ales ca lectură, căci cititul nu este doar evadare, ci şi iluminare. Universul prozei mele se înscrie pe coordonatele unei lumi îndeaproape cunoscută de mine, din care fac parte integral, lumea masorilor nevăzători. În cartea „Dacă ar fi un roman…”, ca şi în „Colecţionarul de amintiri”, sunt reflectate fapte şi întâmplări trăite, sau pe care aş fi putut să le trăiesc. Acţiunea romanului are o desfăşurare relativ liniară, cu inevitabile întoarceri în trecut, pe care personajele, şi îndeosebi cel principal, Valentin Adam, le trăiesc cu o dulce nostalgie. Personajul narator trăieşte o idilică poveste de dragoste, începută cu mulţi ani în urmă, resuscitată de reîntâlnirea fiinţei iubite. Valentin şi Mirela se reîntâlnesc în staţiunea Vâlcele după ce, cu mulţi ani în urmă, chiar dacă erau căsătoriţi, se întâlniseră la mare. După episodul de la mare se aşterne tăcerea, nu însă şi uitarea. Momentul reîntâlnirii de la Vâlcele face ca dragostea să se aprindă şi mai tare, dar Valentin este cel care ezită, se frământă, analizează pe toate feţele situaţia, argumentul hotărâtor venind din partea Mirelei, care îi va spune că din relaţia lor de la mare a rezultat o fetiţă, Valentina. Masorul Valentin oscilează între raţiune şi pasiune, între luciditate şi ardoare, finalul fiind cel care îi va decide destinul. Ambii protagonişti nu au avut o viaţă sentimentală reuşită cu partenerii cu care se căsătoriseră şi totuşi Valentin e cel

care nu poate să ia o decizie tranşantă din primul moment, iar atunci când o va lua, destinul intervine implacabil, el pierzându-şi viaţa într-un accident de maşină.

În această carte realitatea se contopeşte cu ficţiunea, existând atâta realitate cât şi ficţiune. După cum spunea John Fowles, „În general scriitorul nu scrie despre ceea ce are ci despre ceea ce îi lipseşte.”, ori cum declară personajul principal al romanului, „Eu scriu pentru a trăi în imaginaţie, ceea ce aş dori să trăiesc în realitate”.

Într-o mare măsură, acţiunea cărţii se plasează în lumea nevăzătorilor analizată în raport cu cea a persoanelor care văd. Viaţa mea, datorită meseriei care o practic, s-a derulat şi se derulează în strânsă legătură cu lumea celor care văd. Dorinţa mea a fost dintotdeauna să încerc să-i conving pe cei din jur că şi un nevăzător are aceleaşi trăiri, aceleaşi dorinţe, poate fi un om bun sau rău, inteligent sau mai puţin inteligent, la fel ca oricare altul aflat într-o anumită situaţie. Am încercat să arăt care sunt posibilităţile unei persoane nevăzătoare de a percepe lumea, de a rezona cu ceea ce se află în jurul ei, cum principalele mijloace prin care percepe realitatea înconjurătoare sunt simţul tactil, auzul şi mirosul. Lipsa vederii nu te defineşte, este o parte din cine eşti ca persoană, ca o trăsătură caracteristică, dar nu defineşte cine eşti sau ce poţi să faci în viaţă. Nu întâmplător personajul principal al romanului, Valentin, spune într-un loc: „vocea este unul dintre criteriile cu ajutorul cărora stabilesc dacă o femeie este frumoasă sau nu”. Într-adevăr vocile feminine îmi spun multe, dar nu numai vocea în sine, ci şi timbrul, modulaţiile, pauzele în timpul rostirii cuvintelor, rapiditatea, sau lentoarea vorbirii, toate contribuie la formarea unei păreri, a unei imagini despre acea fiinţă. Acestor aspecte ale vocii li se adaugă, ca şi criteriu de verificare, formele corpului, dar nu văzute cu ochii, ci văzute cu mâinile, prin pipăire profesională, dacă este vorba de un masor. „Dacă ar fi un roman…”, aş spune că, pentru persoanele care văd, aduce informaţii dintr-o lume mai puţin cunoscută de multe dintre ele: cum se

descurcă nevăzătorii pe stradă, în interiorul clădirilor, ce înseamnă pentru ei un spaţiu confortabil, cum se străduiesc să lase a se vedea cât mai puţin infirmitatea.

Un alt fapt, puţin bizar, în legătură cu romanul, avea să mi se întâmple a doua sau a treia zi după terminarea lui de scris. Primesc un telefon de la o doamnă, cu care avusesem o relaţie de prietenie, până acum circa treizeci de ani, ea fiindu-mi pe atunci pacientă doi ani la rând. Ne sunaserăm destul de des, în cei doi ani purtând convorbiri interesante şi plăcute, până când ea mă rugase să n-o mai sun, fiindcă soţul ei, aflând de convorbirile noastre, se supărase. Rămăsesem înţeleşi să aştept până îmi va comunica că mai putem vorbi. Am aşteptat mult timp telefonul ei, dar aşteptarea s-a prelungit până când numerele de telefon ni s-au schimbat. Când am conceput acest roman, m-am gândit ca eroina principală să poarte numele ei, prezentând o serie de evenimente pe care mi le imaginam că i se întâmplaseră alături de personajul principal masculin. Am mers mai departe cu imaginaţia şi am prezentat cum a decurs viaţa ei şi în cei douăzeci şi patru de ani în care nu am mai ştiut nimic despre ea. După atâţia ani iată că mă sună şi în convorbirea noastră îmi povesteşte cum a decurs viaţa ei de când nu ne-am mai auzit, cele relatate de ea semănând izbitor de mult cu ceea ce îmi imaginasem eu în roman.

Când sunt în contact cu persoane care mi-au citit cărţile, trăiesc sentimente de bucurie şi satisfacţie, văzând că ceea ce am scris place şi este apreciat. Uneori, însă, în timpul acestor convorbiri, întrebările ce mi se pun, au darul să mă amuze. Unii dintre aceşti interlocutori, dacă mi-au citit cărţile, cred că acum cunosc anumite aspecte din viaţa mea, fiind siguri că unele întâmplări descrise mi s-au întâmplat întocmai mie. Un cititor, luând cunoştinţă de aventura unui masor la Marea Neagră, cu o frumoasă nemţoaică, din povestirea „Masorul, iubirile şi miliţienii”, m-a întrebat, oarecum îngrijorat: „Când aţi avut acea aventură la mare, cu nemţoaica, eraţi căsătorit?” Nu mi-am bătut capul să-i explic faptul că aia-i doar fantezia

scriitorului, nu neapărat realitatea. I-am răspuns scurt: „Nu, încă nu mă căsătorisem”. Mulţumit, concluzionase: „Da, atunci e bine”.

O doamnă, de data aceasta, care citise cartea „Dacă ar fi un roman…”, fiind încântată de acţiunea romanului, mi-a declarat foarte convinsă: „Eu sunt foarte sigură că personajul Valentin din carte sunteţi dumneavoastră”. Şi de data aceasta, amuzat, i-am răspuns fără multe explicaţii: „Doamnă dragă, dacă eram eu Valentin, acum altul vă făcea masajul!” Convorbirea avea loc în timpul unei şedinţe de masaj. „Amintiţi-vă, la sfârşitul cărţii Valentin a murit”.

Unei doamne scriitoare, într-un interviu, când m-a întrebat de ce am preferat să ucid, la sfârşitul cărţii „Dacă ar fi un roman…”, personajul principal, răspunsul a fost scurt: „Ca să termin cartea mai iute”.

Cărţii „Dacă ar fi un roman” am avut bucuria să-i pot face trei lansări, în tot atâtea locaţii de prestigiu: Biblioteca municipală „Octavian Goga” din Cluj-Napoca, Biblioteca municipală „Lucian Blaga” din Alba Iulia şi la Hunedoara, la Biblioteca municipală, unde doamna directoare Lucia Tănase, suflet cald şi delicat, ne-a primit cu multă amabilitate şi bucurie. Cartea a fost prezentată de poetul Mircea Petean, editorul cărţii, scriitorul Ion Podosu, cel ce a prefaţat-o, poetul Eugen Evu, care i-a făcut şi o interesantă cronică în revista „Noua provincie Corvină”, intitulată „Un roman al suferinţelor vindecării”, profesor universitar Mihai Pascariu, cronică în revista „Palia literară”, intitulată „Ritmuri literare” şi o altă cronică a scriitorului Ion Podosu în revista „Litera noastră”. I-au semnalat apariţia: Radio România Actualităţi, Radio Cluj şi Radio Timişoara.

Cu puţin timp înainte de a trimite editurii „Limes” volumul de poezii „Incendiu în albastru”, spre publicare, o bună prietenă, citind o parte din aceste poezii mi-a trimis următoarele rânduri: „V-am citit şi am răscitit ultimele versuri, săptămâna trecută. Astăzi, înainte de a scrie aceste rânduri, le-am citit din nou şi m-am întrebat,

bineînţeles cu o anumită reţinere, dacă nu cumva mi-am regăsit mâinile reci printre strofele lor…

Să spun că sunt frumoase, parcă e prea sec cuvântul. Îmi par, aşa, învăluite într-un iz de mister care le dă un farmec aparte. Înainte de a mi le trimite, îmi spuneaţi că sunt fantezii şi că fantezia e una din calităţile oricărui poet, şi chiar aveţi dreptate, pentru că, cel puţin mie, acestea, îmi par altfel decât cele de până acum. Sunt ca şi când ar fi un nucleu, în jurul căruia s-ar putea construi alte şi alte versuri, care se adâncesc şi mai mult în mister, după fantezia poetului, sau care pot dezvălui, discret, câte o parte a realităţii, care apoi să urce iar în visare. Nu ştiu, aşa am simţit eu, citindu-le. Mie mi-au plăcut mult şi sunt sigură că în curând vom realiza lansarea unui nou volum de mare succes”.

Într-adevăr, prietena a avut dreptate, volumul a apărut în ianuarie 2014, editorul Mircea Petean mişcându-se, ca de obicei, foarte repede cu tipărirea, iar prietena mea a avut ocazia să-mi organizeze, la Hunedoara, o foarte frumoasă şi interesantă lansare.

În volumul de versuri, „Incendiu în albastru”, poetul, ajuns la vârsta maturităţii depline, este străbătut de melancolie, de nostalgia tinereţii care s-a dus, fără a se mai putea întoarce. Imposibilitatea întoarcerii în trecut ne face să trăim din amintiri, să retrăim acest trecut prin amintirile pe care le avem. Sunt poezii în acest volum, care definesc dragostea împlinită sau care urmează să se împlinească, dar cele mai multe vorbesc despre dragostea dorită, dar imposibil de a se împlini vreodată. Sunt câteva şi care reflectă nostalgia după satul natal, după cei care au fost acolo şi acum nu mai sunt. Se mai vorbeşte despre singurătate şi vis, despre infinita dorinţă a unui suflet de a-şi găsi propria jumătate. Poezia este văzută şi scrisă de poet cu sufletul. Este o poezie în care nostalgia, timpul care curge irezistibil, fără a putea fi oprit, în care dragostea, iubirea, merg spre toamnă, spre o toamnă a vieţii, aflată în deplinătatea ei, gândul că primele semne ale iernii sunt foarte aproape, provoacă nelinişte şi chiar

regrete.

„Vânător vânat de iubire.
Cu amintirea sărutului pe buze.
Prin anotimpuri paşii ţi-ai rătăcit.
Sperând fără speranţă, iubind fără iubire.
Dorind făr-a fi dorit.
La capăt de drum.
Tu ştii că te minţi.
Când încă mai speri că nu-i totul pierdut.

Volumul de versuri, „Incendiu în albastru”, apărut la editura „Limes” din Cluj-Napoca, cu o prefaţă de recunoscutul şi apreciatul poet hunedorean Eugen Evu, redactor şef al revistei „Noua provincie Corvină”, din Hunedoara, a beneficiat de două lansări: prima la Alba Iulia, la Biblioteca judeţeană „Lucian Blaga”, unde tânărul poet Ioan Adrian Popa i-a făcut o amplă recenzie, alături de care au mai vorbit şi scriitorul Ion Podosu şi poeta Felicia Colda. A doua lansare a avut loc la Hunedoara, la Biblioteca municipală, unde buna mea prietenă, Simona Ciuncanu, secretara Filialei Nevăzătorilor Hunedoara, a organizat, cu mult suflet şi profesionalism întreaga manifestare. Aici au vorbit despre carte, poetul Eugen Evu, care i-a făcut şi o interesantă cronică, ce a apărut în „Noua provincie Corvină”, intitulată „Poezia care vede cu sufletul”, poetul Ion Podosu, Ioan Urda şi poetul timişorean Ioan Alexandru Tătar, redactor la Radio Timişoara, care i-a făcut o amplă prezentare la emisiunea „Poezia de dragoste”, dând pe postul de radio timişorean mai multe poezii din acest volum. Cartea a mai fost promovată şi la Radio România Actualităţi, la emisiunea „Ochiul interior” şi în revista „Litera noastră”.

Poetul şi poezia

Confesiuni

Acest volum de poezii, „Incendiu în albastru”, a fost dedicat Alegriei, muza şi cea care i-a determinat apariţia. Alegría, desigur că ştiţi, în limba greacă înseamnă bucurie. Cine poate fi cea mai deplină bucurie pentru bărbat?… Bineînţeles că e femeia. Nimic nu poate reprezenta o mai

mare bucurie, pentru bărbat, ca o femeie. Alegría, Bucuria, egal femeia. Pentru mine, întotdeauna, femeia a reprezentat simbolul frumuseţii, frumuseţea în sine. Deci, „Incendiu în albastru” este o carte pentru Alegría, cea care ne face viaţa frumoasă şi ne dă viaţă.

În general, poetul este îndrăgostit de iubire, nu de o persoană anume. De multe ori, şi atunci când este îndrăgostit de o anumită persoană, se întâmplă ca acea persoană să nu-i cunoască sentimentele sau să-i fie cu totul indiferentă afecţiunea ce i-o poartă poetul.

Până la urmă, a te îndrăgosti este ceva iraţional. Dragostea apare din senin şi te prinde în mrejele ei, asemenea unei furtuni venite pe neaşteptate într-o zi liniştită de vară.

Artele se adresează mai ales sufletului, poezia însă o face în mod special. Limbajul şi muzica ei fac să vibreze sufletul. Părerea mea este că doar acea creaţie care se adresează sufletului şi este receptată cu sufletul se cheamă cu adevărat poezie.

La fel cum pictorii sau sculptorii au nevoie de anumite materiale pentru a-şi desăvârşi opera, tot la fel şi poetul trebuie să-şi creeze din ceva poezia. Cuvintele şi sentimentele constituie materia lui principală.

Poezia este învăluită într-un fel de mister ce-i dă un farmec aparte, având o legătură directă cu cantitatea de fantezie de care e capabil poetul. Fantezia, de altfel, este una din calităţile cele mai importante ale unui poet.

Scriitorul trebuie să scrie în aşa fel încât cel ce-l va citi să exclame: „Aşa aş fi scris şi eu!”, căci cititorul de poezie se leagănă în dulcea vanitate că şi el ar putea crea un astfel de text.

Există şi oameni care consideră poezia ca pe o pierdere de timp, un lucru inutil. Aş zice că avem nevoie de o cantitate de lucruri inutile, în viaţa noastră imperfectă. Bineînţeles că nu poezia se numără printre acele lucruri inutile. Dacă nu am avea parte şi de lucruri inutile, viaţa noastră şi-ar pierde până şi imperfecţiunea.

Adevăratul om de artă nu creează pentru avantaje

pecuniare, ci fiindcă simte nevoia să-şi descarce preaplinul sufletului. Simte că are ceva de împărtăşit şi celorlalţi.

Omul trebuie să muncească pentru a-şi face un trai îmbelşugat, însă trebuie să-şi rezerve timp şi pentru a-şi pune întrebări, a gândi, a-şi umple sufletul cu frumuseţea naturii, cu frumuseţea ce ne vine din diferite arte. Trebuie să-şi găsească timp pentru fiinţa iubită, pentru prieteni, toate acestea fiind cele care ne definesc ca oameni. Din păcate, consumăm prea puţin timp pentru a fi fericiţi, nefericirea acaparând cea mai mare parte a lui.

(Articol apărut în revista „Litera noastră”, septembrie 2014)